

MM

(μικρα
πρωίση)

ρωφ», ἡ κυβέρνησις Σ. Δρα-
κουλά—Ζορμπά—Καλλιέρη
προσαγγίσει τὴν Ἑλλάδα πρὸς
τοὺς Βουλγαρούς. Ὁ κ. Βε-
νιζέλος ἐξεμεταλλεύθη ἀπλῶς
τὴν ἐργασίαν τῶν ἄλλων. Ἄλ-
λά τώρα; Ἄνευ προγράμμα-
τος, ἀνευ συνεργατῶν, μὲ ἀν-
τίδρασιν τοῦ μεγίστου μέρους
τοῦ λαοῦ, μὲ ἀντίδρασιν ἐν-
τὸς τοῦ κόμματός του, μὲ πο-
λεμίους τοὺς τέως ἐπιτελεῖς
του, μὲ τὴν δυσπιστίαν τοῦ ἐ-
ξωτερικοῦ καὶ μὲ τὴν κατηγο-
ρίαν ὅτι προσεκάλεσε **ΤΗΝ**
ΕΞΑΦΑΝΙΣΙΝ ΤΩΝ ΠΟ-
ΛΙΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΑ-
ΛΩΝ τί θὰ κάμῃ ὁ κ. Βε-
νιζέλος; Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φι-
λελευθέρων δὲν εἶναι πλέον ὁ
κ. Βενιζέλος τοῦ 1910. Ὁ
ρόλος τοῦ Μεσίου δὲν τοῦ
ἀρμύζει πλέον. Τὸ ὄνομά του
εἶναι σύμβολον διαειρέσεως.

Πορ. 16/8 26/8/1918

ΚΟΙΝΟΣ Ο Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ;

Οὐδεὶς ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ
κ. Βενιζέλος εἶναι κοινὸς ἄν-
θρωπος. Τούτου μανθόν, διότι
δὲν εἶναι κοινός, παρακολου-
θεῖται καὶ ἐλέγχεται. Ἐπὶ ἐξ-
ακριβῶς τί θέλει πάλιν ὁ κ.
Βενιζέλος; Ἐπανελευθέρω-
σιν τὸν κοινοβουλευτικὸν βί-
ον. Παρακολουθεῖται, ὡς πα-
ρακολουθοῦνται οἱ ἀνισόρρο-
ποι, παρακολουθεῖται, ὡς πα-
ρακολουθοῦνται οἱ μηχανοκί-
τοι, παρακολουθεῖται, ὡς παρ-
ακολουθοῦνται οἱ δημοκράτοι,
οἵτινες ὡς μόνον ἔργον ἔχου-
σι τὴν διὰ τῆς ψευδολαγίας
παραπλάνησιν τῶν ἀπλοϊκῶν.
Δὲν παρακολουθεῖται ἡ ἐπι-
κρίνεται, διότι προκαλεῖ ἀνη-
συχίας ἢ φόβους, οὓς δὲν ἐ-
γνώρισαν ποτε οἱ Ἕλληνας,
ἀλλὰ παρακολουθεῖται καὶ ἐ-
πικρίνεται, διότι πλαστογρα-
φεῖ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν.
Θέλετε ἀποδείξετε πραγματι-
κά; Παραθέτομεν τοιαύτας:
Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ὀργάνω-
σις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ
ἤρξατο μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ
1897; Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὰ
διάφορα πολεμικὰ ταμιεῖα,
πρὸς προμήθειαν ὑλικῶν πο-
λέμου καὶ ὀργάνων στρα-
τοῦ, ἐδρῶθησαν ὑπὸ τῶν Κυ-
βερνήσεων Γ. Θεοτόκη καὶ
Δ. Πάλλη; Εἶναι ἀληθές, ὅ-
τι ἡ Γαλλικὴ Ἀποστολὴ ἐκλή-
θη, ὡς δύνανται νὰ βεβαιώ-
σων ἡ Γαλλικὴ Πρεσβεΐα
καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ
Κράτους ἐπίσημα ἔγγραφα,
πρὸς τῆς ἀνάδου τοῦ κ. Βεν-
ζέλου εἰς τὴν Ἑλλάδα; Εἶ-
ναι ἀληθές, ὅτι ὁ Ἄβέρωφ
καὶ ἄλλα πολεμικὰ σκάφη πα-
ρηγγέθησαν πρὸ τῆς παπου-
σίας τοῦ Σωτήρος; Εἶναι ἀ-
ληθές, ὅτι ἡ πολεμικὴ παρα-
σκευὴ τῆς Χώρας, περὶ ἧς
λαπτομερέστατα εἰς ὑπομνή-
ματα ἔγραψεν ὁ ἀείμνηστος
Ντὲ Μπερὸν Ντάρς, στρατι-
ωτικὸς ἀξιόλοχος τῆς Γαλλ-
κῆς Πρεσβεΐας, διεγράφετο
θετικῶς, θαυμαστικῶς, ὅποτελε-

ματικῶς πρὸ τῆς ἐλευσεως τοῦ
κ. Βενιζέλου; Εἶναι ἀληθές,
ὅτι ὁ τότε Διαδοχὸς, ὁ Κων-
σταντῖνος τῶν ἐθνικῶν παρι-
ουσεων, ὁ Δούσανης, ὁ Με-
ταξῆς, ὁ Στρατηγὸς καὶ πλε-
οὗς ἄλλων ἀξιωματικῶν, ἐν-
οῖς ὁ Ἐξεδάκτολος, παρε-
σκεύαζον τὴν ἀνταπόδοσιν καὶ
τὴν νίκην; Εἶναι ἀληθές, ὅτι
ὁ στρατὸς τοῦ 1912 καὶ τοῦ
1913 ἦτο ὁ στρατὸς, ὃν πα-
ρασκεύασεν ἡ τὸν ὡς εἶω ἐρ-
γασίαι; Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸν
κ. Βενιζέλον ἀνέδειξε ἀρ-
χηγὸν καὶ πρωθυπουργὸν ὁ
Στέφανος Δραγοῦμις, οὐχὶ
δ' ἡ Ἑπαναστάσις τοῦ Γου-
δίου, ἧτις οὐδὲ ν' ἀκούσῃ πε-
ρὶ αὐτοῦ ἤθελεν; Εἶναι ἀλη-
θές ὅτι παρεκλήθη ὁ ἀείμνη-
στος Πάλλης νὰ δεχθῇ τὸν
κ. Βενιζέλον ὡς ὑπαρχηγὸν
ἐν τῷ κόμματί του; Εἶναι ἀ-
ληθές, ὅτι ὁ φιλελευθερός, ὁ
δημοκρατικὸς κ. Βενιζέλος,
ἀναλαβὼν τὴν Ἀρχὴν, κατε-
πόλεμησε τὴν συγκρότησιν
Συντακτικῆς Ἐθνικοσυλλέουσε-
ως, ἐνα μὴ περιορισθῶσιν αἱ
πρῶτοιμαί τοῦ Στάματος,
καὶ δὴ αἱ ἀφορώσαι εἰς τὸ ἐ-
πὶ τὸν δικαίωμα τῆς δουλ-
σεως τῆς Βουλῆς; Εἶναι ἀ-
ληθές, ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος δὲν
ἠθέλησε τὸν δεῦτερον πόλε-
μον, κτρίμων καὶ φοδοῦμενος
καὶ παραληρῶν ἐν ἐγγρηγί-
σει», καθ' ἃ ἐβεβαιώσεν ὁ
συνοπάρχης αὐτοῦ ἀείμνη-
στος Στράτος; Εἶναι ἀληθές,
ὅτι διεπραξε τῷ 1913 τὴν
ἐπαίσχυντον δουλειοπορικὴν
ἐνδοκασίαν περὶ ἀνταλλαγῆς
πληθυσμῶν; Εἶναι ἀληθές,
ὅτι ἐν Λονδίῳ, διαμαρτυρο-
μένου τοῦ πρώτου τῆς Ἑλλά-
δος πλοσσεξουσίαν ἀδερφιστά-
του κ. Σταντῶν Σκουλούδη,
ἠπεδέχθη συζητήσεις καὶ ρυθ-
μίσεις κατὰ τῆς θέσεως
τῆς Ἑλλάδος, τῆς νικητοῦ
Ἑλλάδος, ἧτις ἠπταμῶν κα-
τὰ τὸ 1897, τὰ πάντα ἔσω-

σε καὶ ἐκράτουν; Εἶναι ἀλη-
θές, ὅτι ἀδέχθη συζητήσεις
καὶ προτάσεις περὶ ἐπικυριαρ-
χίας τῆς Τουρκίας ἐπὶ τῶν
νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ περὶ
πλήρους οὐδετερότητος αὐ-
τῶν;

Ταῦτα πάντα εἶναι ἀληθῆ,
ἀναμνησθήματα, διαπιστωμέ-
να καὶ βεβαιούμενα ὑπὸ τῶν
πραγμάτων καὶ ὑπὸ ἐπισήμων
ἐγγράφων. Καὶ ὅταν τοιαῦτα
εἶναι τὰ πράγματα τὰ ζῶντα
καὶ τὰ γράμματα τὰ φλέγον-
τα, ἀπιτρέπεται νὰ ὑμῶν πε-
ρὶ δημοσιογῶν, ὀργανώσε-
ων, προμηθειῶν, παρασκευ-
ῶν, πολέμων, οὓς δὲν ἔκαμν
οὐδ' ἠθέλησεν; Οὕτως ἐχόν-
των κατ' ἀλήθειαν τὸν πραγ-
μάτων, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ
φανταζώμεθα ὅτι ὁ κ. Βενι-
ζέλος εἶναι κοινὸς ἄνθρωπος,
ἐνῶ δὲν εἶναι κοινός, ἀλλ' ἐ-
πιτηδεύστατος διαμαρτυρῶς
τῆς ἀληθείας, ἐπιτηδεύστατος
δημαγωγός, πείσας κόσην ὁ-
λόκληρον ὅτι εἰς αὐτὸν ὀφεί-
λονται τὰ πάντα;

ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

«Ότι υπήρξε διάστασις γνώμων κατὰ το πρεσβυτὸν καὶ ὅτι ἐπεδιδώθη ὁ περιορισμὸς τῶν προνομίων τοῦ Στεμματιῶς μετὰ δημοκρατικώτερας ρυθμίσεως τοῦ πολιτεύματος ὑπο μορφὴν βασιλευομένης δημοκρατίας, οὐδέποτε ἠμφισβητήθη, ὡς οὐδέποτε ἠμφισβητήθη ὅτι οἱ ἀείμνηστοι Δ. Πάλλης καὶ Σ. Δραγούμης ἠγγίθησαν τῆς κινήσεως αὐτῆς τοιαύτην ρύθμισιν, ἣν καὶ ἐξώθησαν μετὰ τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου τῷ 1909 μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε ἐπιτακτικῆς ν' ἀξιώθῃ ἡ διὰ Συντακτικῆς Ἐθνοσυνολεύσεως ἀναθεώρησις θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου. Τίς ἐματαιώσατε τὴν οὕτω προαχθεῖσαν ὑπόθεσιν τῆς Βασιλευομένης Δημοκρατίας; Ο. κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὅστις, παρὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῶν ἀναδειχθέντων αὐτὸν πρωθυπουργὸν καὶ παρὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου, ἀνεχθέντος — οὐχὶ καλέσαντος — αὐτῶν, τῇ ἐπιμόνῳ ἀξιώσει τοῦ ἀειμνήστου Σ. Δραγούμη, ἀντὶ Συντακτικῆς Βουλῆς, συνεκρότησεν Ἀναθεωρητικὴν τοιαύτην. Περὶ αὐτοῦ πρόκειται κατ' ἀλήθειαν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς, αἵτινες οὐδέμιν ὀφείλουσιν εἶναι εἰς τὸν ὄχλον τῆς Διάδοχου ἢ τοῦ ἡ δὲν ἦτο ἐπιθυμητὸς ὡς Γενικῆς Διοικήτης τοῦ Στρατοῦ, δὲν περιορίσθησαν αὐταί

ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐπόνεσαν αὐτὸν ὅσον ὀλίγοι, καθ' ἃ διελάλησαν αὐτὸς ὁ κ. Βενιζέλος, ὅτε δὲν ἐσκέπτετο ἀκόμη νὰ ὑποσκάψῃ προδριζὰ τὰ θεμέλια τῆς ἀτυχοῦς ταύτης Χώρας. Ἄλλ' ὁ κ. Βενιζέλος ἐμίσει τὸν Βασιλέα, ἀφ' ἧς Οὐτός, παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἀπήντησε δι' ἐκστρατείας εἰς τὴν πρόκλησιν τοῦ στρατηγοῦ Σαχῶφ καὶ ἐνίκησε τοὺς Βουλγάρους, οὗς ὁ σωτὴρ ἐθεώρει ἀηχητούς.

«Πρωτὰ» 29/12/1928

ΕἰΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΑΤΑΡΤΗΣΙΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΝ

Οἱ ἐνθυμούμενοι τὴν Βουλὴν ἧτις προήλθεν ἐκ τῶν ἐκλογῶν τῆς 28ης Νοεμβρίου 1910 θὰ ἐνθυμῶνται ἐπίσης τὸ νεωτεριστικὸν πνεῦμα τὸ ὅποιον ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ.

Παρητηρήθη τότε μία ἀδικαιολόγητος τάσις πρὸς πλήρη διαζύγιον πρὸς τὸ παρελθόν, τὸ ὅποιον τόσον ἐπιπολαιῶς εἶχε χαρακτηρηθῆ ὡς φανλοκρατία.

Τὸ ἀληθές ὅμως εἶνε ὅτι τὸ λαϊκὸν ρεῦμα ἐκείνης τῆς ἐκλογῆς ἔφερεν εἰς τὰ ἐδάμια τοῦ Κοινοβουλίου καὶ μερικὰς νέους ἐπιστημονὰς τοῦ ἡ ἐπὶ τὸν καταρτισμὸν πράγματι εὐπροσώπου ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς, διότι ἡ Βουλὴ ἐκείνη, ὡς γνωστὸν, εἶχεν ἔλθει διὰ νὰ ἀναθεωρήσῃ τὸν καταστατικὸν χάρτην. Τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης πρόεδρος ἐξελέγη ὁ ἀειμνήστος Στέφανος Δραγούμης. Ἡ πείρα καὶ ἡ ἐπιστημονικότης, ἡ ἐπιβολὴ καὶ ἡ εὐγένεια τοῦ Δραγούμη ὑπῆρξεν ὁ ἀσφαλέστερος κυματοθραύστης, ὅσκις τὸ πνεῦμα τὸ νεωτεριστικὸν εἰσῆρχετο δημοτικῶν καὶ ἀμελέτητον ἐν τῇ αἰθαύσῃ τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐπιτροπῆς.

Φίλος τῆς προόδου ὁ μακαρίτης Δραγούμης, ἤξευρε νὰ διακρίνῃ τί σημαίνει πρόοδον ἀληθῆ καὶ τί σημαίνει ἀπλήν ἐπιπολαιότητα.

Διήρει λοιπὸν τὰς προτάσεις τῶν νεωτέρων εἰς πρόβαρα καὶ εἰς εἰρήφια.

Μεταξὺ ὅμως τῶν προτάσεων αἱ ὅποιαι ἀπερρίφθησαν, ὑπῆρχε καὶ μία τὴν ὅποιαν κατ' ἀνάγκην ἐνθυμεῖται τις κατ' αὐτὰς εἰς αἰτίας τῶν συζητήσεων ποῦ γίνονται διὰ τοὺς συνδυασμούς.

Ἡ πρότασις ἤξιον νὰ ἀναγραφῇ ἐν τῷ συντάγματι ἡ ἐξῆς ἀπαγόρευσις:

«Εἶνε ἄνυτος ἡ ἐκλογὴ βουλευτοῦ ὅστις διετέλεσε κατὰ τὴν προεκλογικὴν ἐνέργειαν ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλου ὑποψηφίου, πρὸς ἀμοιβαίαν ἐκλογικὴν ὑποστήριξιν. Ὁ ἐκλογικὸς νόμος ὁρίζει καὶ ποινὰς διὰ τοὺς ἐν συνδυασμῷ ὑποψηφίους.»

Ἡ πρότασις αὕτη ἔκαμεν αἰσθησθαι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Ἡ κατάργησις τῶν συν-

δυασμῶν ἐφάνη συζητήσιμος. Καὶ ἡ μὲν πρότασις ἀπερρίφθη, ἀλλὰ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν θάψῃ τελείως ἐντὸς τοῦ καλῶδου τῶν ἀχρήστων. Θεωρήσασα ἰσως πρόωρον τὸ ριζικὸν τοῦτο μέτρον, ἐφῆκε εἰς μέλλουσαν Βουλὴν τὴν σχετικὴν πρωτοβουλίαν. Καὶ ἀνεγράφησαν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς τὰ ἐξῆς:

«Καὶ ὑπ' ἄλλων τῆς ἐπιτροπῆς μελῶν ἀνεγνωρίσθησαν τὰ ἀτοπήματα τῶν ἐκλογικῶν συνδυασμῶν. Ἄλλ' ἐξενίκησεν ἡ γνώμη εἶτι τὰ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀνήκουσι καὶ δέον ν' ἀφεθῶσιν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.»

Ἀνεγνωρίσθησαν λοιπὸν τὰ ἀτοπήματα τῶν συνδυασμῶν, εἰς τὰ ὅποια συγκατα-

λέγεται καὶ τὸ σύστημα τῶν μικτῶν συνδυασμῶν, τοὺς ὁποίους δὲν ἐγνώρισεν ἡ πολιτικὴ Ἑλλὰς τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας. Ἄλλοτε ἦσαν καὶ αὐτοὶ συνήθη φαινόμενα. Ἐβλεπετε δηλαδὴ ἐντὸς ἐνὸς συνδυασμοῦ κυβερνητικούς καὶ ἀντιπολιτευομένους, διότι τὴν τοπικὴν ταύτην συνεργασίαν ἐπέβαλλον εἰς αὐτοὺς τὰ ἀτομικὰ των συμφέροντα. Τὸ μεγαλύτερον ὅμως τῶν συνδυασμῶν ἀτόπημα εἶνε ἡ πολλάκις παρατηρηθεῖσα ἔλλειψις ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν συνεργαζομένων ὑποψηφίων. Εἰς τὰ πλειοψηφικῶν ἢ ἀλληλεγγύη καταργεῖται ὅσκις ὁ συνδυασμὸς κινδυνεύει καὶ εἰς ἕκαστος ὑποψήφιος φροντίζει νὰ σώσῃ τὸν ἑαυτὸν του.

Εἰς τὴν ἀναλογικὴν δὲ ἐκλογὴν, ὅπως ἐφηρμόσθη ἐν Ἑλλάδι, ἡ ἀλληλεγγύη καταργεῖται δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου.

Ἡ ἀναλογικὴ ἐδημιούργησε τοὺς ἀνά δύο «ὑποσυνδυασμούς» τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφοδελτίῳ ὑποψηφίων, οἵτινες συνεβάλλοντο μεταξὺ των πρὸς ἀνταλλαγὴν σταυρῶν.

Τίθεται ὅμως καὶ τὸ ἐρώτημα; Ποῖαι θὰ ἦσαν ἀρὰ γε αἱ ποινὰ διὰ τῶν ὁποίων κατὰ τὴν πρότασιν τοῦ 1911 θὰ κατεδικάζοντο οἱ συνδυασθέντες; Καὶ κυρίως πῶς θὰ ἀπεδεικνύετο ὁ μυστικὸς καὶ παράνομος συνδυασμός;

Τὸ σχετικὸν νομοθέτημα δυσκόλως θὰ ἐπετύγχανε τοῦ σκοποῦ του. Θὰ προσέφερον ὅμως ἀληθῆ ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς ἀχρηγούς τῶν κομμάτων, διότι θὰ ἀπῆλλασσεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς σκοτοῦρας ποῦ ὑφίστανται ἐν ἡμέραις ὡς αἱ σημεριναί.

ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Εξέδρα Βήμα 29^η Αυγ. 1928

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΟΥ 1897

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΤΑΙΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΜΙΑ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΣΕΙΡΑ ΑΡΘΡΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ 3^{ΟΝ}. Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Ὁ ἀντικατάστασις τὸν παρατηθέντα, δι' οὗς λόγους ἐξεθέσαμεν, ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν Κ. Κοιμουνδούρον συνταγματάρχης Τσαμαδῶς, ὑπέβαλεν εἰς τὴν βουλὴν τὴν 3ην Φεβρουαρίου 1900 τὸ νομοσχέδιον περὶ γενικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ διαδόχου.

Ἐπὶ μίαν ἀόριστον καὶ θεωρητικὴν εἰσηγήσειν τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ ἐνιαίου τῆς διοικήσεως ἐπακολουθοῦν αἱ ἀκόλουθοι ἐν περιλήψει κυριώτεροι διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου τούτου:

Συνιστᾶται γενικὴ διοίκησις τοῦ στρατοῦ ὑπὸ ἀντιστρατήγον ἐκπληροῦντα καὶ χρεὶν γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ. Ταύτης προϊσταμένη ἀρχὴ εἶνε τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν. Ἐπὶ τὴν γενικὴν διοίκησιν ὑπάγονται πάντα τὰ ὄπλα, ἡ χωροφυλακὴ καὶ αἱ πλείστα ὑπηρεσίαι καὶ τὰ στρατιωτικὰ καταστήματα. Κατεργάζονται τὰ ἀρχηγία στρατοῦ καὶ συνιστῶνται 3 μεραρχίαι, ἐκάστη ἐκ δύο ταξιαρχῶν. Καθορίζεται ὅτι ἡ γενικὴ ἐπιθεώρησις τοῦ στρατοῦ θὰ ἐκτελεῖται ἀπᾶς τοῦ ἔτους καὶ ὅτι μετὰ ταύτην καταρτίζονται πίνακες τῶν ἐχόντων ἢ μὴ τὰ πρὸς προβιβασμὸν προσόντα αξιωματικῶν, ὑποβαλλόμενοι εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν. Αἱ τοποθετήσεως τῶν αξιωματικῶν τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰ ὄπλα καὶ ὑπηρεσίας, τὰς ὑπαγομένας ὑπὸ τὴν γενικὴν διοίκησιν ἐνεργεῖται κατόπιν προτάσεων ταύτης, ὑποχρεωτικῶν διὰ τὸν ὑπουργόν. Ὁ μετακληθὴς ἀξιωματικὸς ἀλλοδαπὸς διορισθῆσεται ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τῆς γενικῆς διοικήσεως. Τὰ λοιπὰ κανονισθῶσονται διὰ βασιλικῶν διαταγμάτων.

Τὸ νομοσχέδιον ταῦτο, καταστὰν νόμος τοῦ πρώτου ὑπὸ στοιχεῖα ΒΨ, ἐπικολούθησε τὸ ἀπὸ 7ης Σεπτεμβρίου 1900 βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ ἐκανονίζοντο αἱ λεπτομέρειαι τῶν προμνησθεισῶν διατάξεων, ἡ ἀρμοδιότης καὶ δικαιοδοσία τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, τῶν μεραρχῶν καὶ ταξιαρχῶν καὶ τῆς συνθέσεως τῶν μεραρχῶν καὶ ταξιαρχῶν. Ἐκάστη μεραρχία ἀπαρτίζεται ἐκ δύο ταξιαρχῶν, ἐνὸς συντάγματος πυροβολικοῦ, ἐνὸς συντάγματος ἱππικοῦ καὶ ἐνὸς τάγματος εὐζώνων· ἐκάστη δὲ ταξιαρχία ἐκ δύο συνταγμάτων πεζικοῦ. Ὡς εἶδει τῶν μεραρχῶν ὠρισθῆσαν αἱ Ἀθήναι, ἡ Λάρισα καὶ τὸ Μεσολόγιον, εἰς ἃς ἤδρευον καὶ τὰ καταργηθέντα ἀρχηγεία.

Ἐξεταζόμενος ὁ νόμος οὗτος ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως τοῦ στρατοῦ, δὲν ἀποτελεῖ ὀργανισμὸν αὐτοῦ, δι' ὃν ἄλλως τε προσβλέπετο μεταγενεστέρᾳ νομοθετικῆν ἐργασίαν. Οὐδεμίαν ἐπιφέρει σημαντικὴν μεταβολὴν εἰς τὰ προϋπάρχοντα, πλὴν τῆς μετονομασίας τῶν ἀρχηγείων εἰς μεραρχίας καὶ τῆς πηγεστέρας συνθέσεως τούτων, διὰ τῆς ὑπαγωγῆς εἰς αὐτάς τῶν λοιπῶν ὀπλων αἴτινα δεόν νὰ περιλαμβάνῃ μία μεγάλη

μονάς. Σημειωτέον ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς προσκλήσεως ἀλλοδαποῦ αξιωματικοῦ ὡς ὀργανωτοῦ καὶ ἡ ἀδυναμία ἐπομένως τῆς ὀργανώσεως τοῦ στρατοῦ διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν γνώσεων ἀναγνωρίζεται ἐν τῷ νόμῳ.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ νόμου τούτου, τὸ ἀποτελοῦν καὶ τὸν κύριον αὐτοῦ σκοπὸν, εἶνε ἡ σύστασις ἐνιαίας τοῦ ὅλου στρατοῦ διοικήσεως με εὐρύτατα διοικητικὰ δικαιώματα, ὡς αἱ τοποθετήσεως τῶν αξιωματικῶν καὶ αἱ πρὸς προαγωγὴν τῶν προτάσεις. Ἐπὶ τοῦ σημείου δὲ τούτου ἀνατρέπει ἄρδην τὰς ἀρχὰς τοῦ προϋπάρχοντος καθεστώτος.

Ὁρθοτάτη ἡ γενικὴ ἀρχὴ τῆς ἐνιαίας διοικήσεως, ἀλλ' ὡς ἐφημερόσθη ἐν τῷ προκειμένῳ ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἀτυχὴ καὶ ἀπερίσκεπτον.

Ἐὰν ἐκρίνετο συμφέροσα, καὶ ἦτο ὄντως, ἡ ὑπαγωγὴ τῶν νοιῶν μεραρχῶν ὑπὸ ἐνιαίαν διοίκησιν, ἠδύνατο νὰ θεσπισθῇ αὕτη με ἀρμοδιότητα ἀνάλογον πρὸς τὴν σημερινὴν διοικητοῦ σώματος στρατοῦ καὶ οὐχὶ νὰ ὑπαχθῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ἐνὸς μόνου προσώπου ὀλοκληρῶς ὁ στρατὸς, ἡ χωροφυλακὴ καὶ τὰ καταστήματα καὶ νὰ χρηγηθῶν εἰς αὐτὸ ἀπεριόριστα δικαιώματα, ἐκμηδονίζοντα πᾶσαν δικαιοδοσίαν, πρωτοβουλίαν καὶ εὐθύνην τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν. Ἐὰν δὲ πάλιν ἐπεζητεῖτο ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ἐπιρροῆς, ἠδύνατο τοῦτο νὰ ἐπιτευχθῇ, ὡς καὶ σήμερον, δι' ἀνωτάτου στρατιωτικοῦ συμβουλίου ἐκ τῶν διοικητῶν καὶ μεγάλων μονάδων, ὅποτε αἱ ἀσφασεις δὲν ἐφαρτίζονται ἐκ τῆς πλάνης ἢ τῆς αὐθαιρεσίας ἐνὸς μόνου προσώπου, ἀλλὰ λαμβάνονται κοινῇ γνώμοδοτήσῃ πλειόνων.

Πῶς ὅμως ἀνεπίθετο ἡ γενικὴ διοίκησις ὀλοκληροῦ τοῦ στρατοῦ με τοιαύτην συγκέντρωσιν δικαιωμάτων εἰς τὸν διάδοχον πρόσωπον ὅπερ οὐσιαστικῶς δὲν ὑπέκειτο κἀν εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς καὶ οὕτως ἡ ἀντικατάστασις ἦτο ἀδύνατος; Διότι ὁ διάδοχος κατ' οὐσίαν ἀνεύθυνος καὶ διατελών ἀπέναντι τῶν κυβερνήσεων ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ βασιλέως πατρὸς, εἰς οὐδένα ἔλεγχον θὰ ὑπέκειτο διὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ καὶ εἰς οὐδεμίαν διὰ πλείστον λόγους ἀντικατάστασιν.

Ἐφ' ὅσον ἄλλως τε ἐπρόκειτο νὰ μετακληθῇ ἀλλοδαπὸς αξιωματικὸς διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ στρατοῦ καὶ δὲν ἀπέμεινε πλέον παρὰ τὸ καθαρῶς διοικητικὸν μέρος, ὑπῆρχον τότε ἐν τῷ στρατῷ πλείονες τῆς μιᾶς φυσιογνωμίαι, περιβαλλόμεναι ὑπὸ τῆς κοινῆς ἐκμύθεως τοῦ στρατεύματος καὶ ἀσκούσαι μεγίστην διοικητικὴν ἐπιβολὴν, εἰς μίαν τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ ἀνατεθῇ ἡ γενικὴ διοίκησις τοῦ στρατοῦ, με οὐσιαστικῶς

κὰς πλέον εὐθύνας καὶ ἀνευ φόβου σχηματισμοῦ κλικῶν περὶ αὐτὴν.

Ἡ εἰς τὴν βουλὴν ὑπεβολὴ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἐπροκάλεσε ζωντὰς ἀνησυχίας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς καὶ πολιτικοῖς κύκλοις. Αἱ γνώμαι τῶν τελευταίων τούτων διαφαίνονται ἐκ τῶν λεχθέντων ἐν τῇ βουλῇ κατὰ τὴν ἀρξαμένην τὴν 2αν Μαρτίου 1900 συζήτησιν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου καὶ αἴτινα ἀναγράφομεν ἐν ὀλίγοις.

Ὁ Δημήτριος Ράλλης ὑπεστήριξε διὰ μακρῶν τὴν ἀντισυνταγματικότητά τοῦ νομοσχεδίου, τὴν ἐκμηδονισμὸν πάσης εὐθύνης τοῦ ὑπευθύνου ὑπουργοῦ καὶ τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς ἀναθέσεως τῆς γενικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ εἰς τὸν διάδοχον. «Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις, προσέθηκε, τῆς πραγματικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ ὁ διάδοχος εἶνε ἀνεξέλεγκτος, ἐφ' ὅσον ὡς μόνος ἀντιστρατήγος ἐν τῷ στρατῷ καθίσταται μόνιμος διοικητὴς αὐτοῦ, οὐδεμίαν δὲ ἄλλην πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἔχει ἐπ' αὐτοῦ ὁ ὑπουργός, οὐδὲ καλεῖται νὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεων τῶν πρὸς τὸν ὑπουργὸν τὴν βουλὴν». Ἀπαντῶν ἀκολούθως εἰς παρατήρησιν τοῦ Θεοτόκη, εἰπόντος ὅτι ὁ διάδοχος ἀνεμίχθη εἰς τὰ τοῦ στρατοῦ καὶ προγενεστέρως γενόμενος αξιωματικὸς, ἀντιστρατήγος καὶ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἐν πολέμῳ, ἀπήνησεν: «Ἀναμφισβητήτως πάντα ταῦτα ἐγένοντο, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἔφερον τὰ ἀποτελέσματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀντελήφθη ὁ κ. πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως, διότι ἀπὸ κοινοῦ ἐποτίσθημεν τὰς πικρίας τῶν δοκιμασιῶν τοῦ 1897, ἐξ ὧν πρὸ ὀλίγου ἐξήλθομεν καὶ κατ' ἄς εἶδομεν συγκλονιζομένην ἐκ βάρων τὴν θέσιν τῆς βασιλείας». Λαμβάνων δὲ ἐν τέλει ἀφορμὴν ἐκ τῆς ὁμιλίας βουλευτοῦ εἰπόντος ὅτι ὁ πρίγκηψ Γεώργιος ἐν Κρήτῃ προκειμένου περὶ ἐνεργείας του τινὸς εἶπεν «ἔτσι τὸ θέλω» καὶ ἐκφράσαντος φόβους ὅτι παρόμοιαι ἀντιλήψεις θὰ ἐπικρατήσουν καὶ παρὰ τῷ διαδόχῳ κατὰ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ, ἐπεράτωσε τὴν ἀγόρευσίν του διὰ τῶν ἐξῆς λόγων: «Οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ βασιλεῖς οἱ ὅποιοι καθίστασιν εἰς τοὺς θεσμοὺς ἡμῶν τὸ «εἰς τὸ θέλω», ὑπονομεύουν μὲν τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰς ἐλευθερίας τῶν λαῶν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν δυναστείαν». Λόγοι ἐπιγραμματικοί, ὧν ἡ ἀλήθεια εἰδείχθη μετὰ μίαν δεκαπενταετίαν, καὶ τοὺς ὁποίους ὁ πολιτικὸς ἐκείνος ἐπέπρωτο ἀτυχῶς νὰ λησμονήσῃ κατὰ τὸ 1915 καὶ νὰ συρθῇ ὀπίσω τῆς πολιτικῆς τοῦ «εἰς τὸ θέλω», ἣν τὸσον προφητικῶς εἶχε χαρακτηρίσῃ κατὰ τὸ 1900.

Ὁ Στέφανος Δραγούμης δὲν ὑπῆρ-
ξεν ὀλιγώτερον τοῦ προηγουμένου
ὄρμου εἰς ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ νομο-
σχεδίου. Ἐβέβηε τοῦτο διὰ τὴν ἀντι-
συνταγματικότητα αὐτοῦ, τοὺς κιν-
δύνους τῆς συγκεντρώσεως τοσαύτης
ἐξουσίας εἰς χεῖρας τοῦ διαδόχου καὶ
τοὺς φόβους τῆς καταστρεπτικῆς τῶν
περὶ τὸν διάδοχον ἐπιρροῆς. Ἀπαν-
τῶν εἰς ἰσχυρισθέντας ὅτι καὶ εἰς ἄλλα
κερὰ οἱ πρίγκηπες ἀναλαμβάνουν στρα-
τιωτικὰς διοικήσεις, εἶπεν ὅτι: «Ἀλλα-
χοῦ δὲν μορφοῦνται στρατιωτικῶς οἱ
πρίγκηπες ὡς ἐδῶ. Ὁ στρατιωτικὸς
μορφοῦται ἐν ταῖς τάξεσιν τοῦ στρα-
τοῦ, παραμένον εἰς τοὺς βαθμοὺς ἐπὶ
ἔτη, οὐχὶ ὀλιγώτερα ἐὰν ἐγενήθῃ
πρίγκηψ. Οὕτω μορφοῦνται οἱ πρίν-
κηπες ὡς στρατιωτικοί, τιμωρούμε-
νοι, ὅταν πταίσωσιν, ὡς οἱ ἑ-
σχαῖοι τῶν στρατιωτῶν».

Ὁ κ. Ν. Λεβίδης ἰσχυρίσθη διὰ μα-
κρῶν ὅτι δὲν δύναται ὁ στρατὸς νὰ πα-
ραδοθῇ εἰς χεῖρας προσώπου ἀνευ-
θύνου κατ' οὐσίαν καὶ ἀπόδειξις ὅτι οὐ-
δαίς ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δια-
δόχου εὐθύνας διὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ πε-
δίου τοῦ Ἄρως. Ὅτι «εἶνε ἐπαρκῶς ἀ-
ποδεδειγμένον ὅτι ἡ μεγάλη ἰσχὺς, ὡς ἐν
προκειμένῳ ἡ γενικὴ διοίκησις τοῦ
στρατοῦ, καὶ τὸ ἀνεῦθνον ἀγούσιν εὐθὺ
εἰς τὴν κατάχρησιν».

Κρίνων τὴν ἐν τῷ νομοσχεδίῳ ζητου-
μένην ἀδειαν κανονισμοῦ σπουδαίων ζη-
τημάτων ἀφορώντων τὴν ἀρμοδιότητα
καὶ δικαιοδοσίαν τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ
διὰ βασιλικῶν διαταγμάτων καὶ ἀπαν-
τῶν εἰς ἰσχυρισμὸν ὅτι καὶ ἄλλοτε ἐγένε-
το τοῦτο, εἶπε μεταξὺ ἄλλων: «Ἀλλὰ
τότε δὲν εἶχον εἰσέτι ἐκδηλωθῆ αἱ ὑ-
περφύλλοι ἐκεῖναι ἀξιώσεις, αἵτινες ἀναρ-
ρετικαὶ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας εἰσὶν
ἐγκατεστημέναι ἐν τῷ νομοσχεδίῳ ὅπερ
συνέταξεν ὁ βασιλικὸς διάδοχος».

Ὁ Κ. Κομνουδούρος ὁμιλήσας διὰ
μακρῶν κατὰ τοῦ νομοσχεδίου γενικῶς
καὶ πρὸ παντὸς κατὰ τῆς ἀναθέσεως
τῆς γενικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ εἰς
τὸν διάδοχον, ἰσχυρίσθη ὅτι τὸ τοιοῦ-
τον θὰ διαφείρῃ τοὺς χαρακτηῆρας τῶν
ἀξιωματικῶν, οἵτινες θὰ ζητήσουν νὰ
πλησιάσουν τὸν διάδοχον ἵνα τύχουν
τῆς εὐνοίας αὐτοῦ. Ὅτι θὰ ἔχουν τὸ
ἀτύχημα τινὲς τῶν ἀξιωματικῶν νὰ
χάσουν τὴν ὑπερηφάνειαν των, νὰ
παραγνωρίσουν τὴν ἀποστολὴν των
καὶ νὰ τραποῦν εἰς τὰ παιγνίδια τῶν
παρασκηγιῶν.

Ὁ Θεόδωρος Δηλιγιάννης, ἐπιθυμῶν
διὰ νομισματικοὺς λόγους νὰ ἀποφύγῃ
δυσανεμοσύνην πρὸς τὴν αὐτὴν, περιωρί-
σθη νὰ κατακρίνῃ τὸ νομοσχεδίον
μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀντισυνταγματικό-
τητα αὐτοῦ καὶ νὰ δηλώσῃ ὅτι θὰ τὸ
καταψηφίσῃ.

Ὁ πρωθυπουργὸς Θεοτόκης ἀντέ-
κρουσε κατὰ πρῶτον τὴν ἀντισυνταγμα-
τικότητα τοῦ νομοσχεδίου. Ἐβήτησε κα-
τόπιν τὸ νομοσχεδίον ἀπὸ ἀπόψεως
ὠφελείας διὰ τὸν στρατὸν καὶ ἀφοῦ
περιέγραψε τὴν κακὴν κατάστασιν αὐ-
τοῦ ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ τὴν πει-
θαρχίαν, ἀπέδωσε ταυτὴν εἰς τὸ ἐπι-
κρατοῦν σύστημα διοικήσεως, Ἰσχυρί-
σθη ὅτι ἐπιβάλλεται ἀλλαγὴ συστήμα-
τος ὅπως ὁ στρατὸς διοικηθῇ πλέον
οὐχὶ πολιτικῶς ἀλλὰ στρατιωτικῶς.

Ἐκκοιμήθησαν, προσέθηκεν, ὑπαιτιγμοὶ
ἐν τῇ αἰδοῦσῃ ταυτῇ καὶ φόβοι καὶ ἀ-
νησυχία ὡς ἐκ τῆς ἀναθέσεως τῆς γε-
νικῆς διοικήσεως εἰς τὸν διάδοχον,
«ἀλλὰ τεσσαράκοντα ἔτων συνταγμα-
τικῶν θίον ἔχομεν ὑπὸ τὸν βασιλέα
Γεώργιον καὶ εἶδομεν τὸν βασιλέα
μετ' εὐλαθείας σεβόμενον τὸ σύνταγμα

καὶ εἶδομεν αὐτὸν οὐδέποτε δόντα ἀ-
φορμὴν ἵνα αἱ ἐξαγγελθεῖσαι ὑπόνοιαι,
ἀνησυχία καὶ κίνδυνοι πιστευθῶσιν».
Ἰσχυρίσθη δὲ ἐν τέλει ὅτι οὐδένα κίν-
δυνον διατρέχει τὸ γόητρον τοῦ διαδόχου.

* *

Ἐὰν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ καὶ
ἐν τῷ ἀνωτέρῳ κεφαλαίῳ ὑπεμνήσαμεν
παλαιὰς συζητήσεις καὶ ἐὰν ἐν σχετικῇ
ἐκτάσει ἐξιστορήσαμεν τὰ τῆς ἰδρύσεως
τῆς γενικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ,
ὀρμηθῆμεν εἰς τοῦτο ἐκ τῆς γνώμης
ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποτελοῦν ταῦτα
ἱστορικὰ διδάγματα περὶ τῆς εὐ-
θύτητος καὶ σταθερότητος τῶν
χαρακτήρων ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ
τῆς χώρας μας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι
πρόκειται περὶ γεγονότος μεγίστην ἐ-
ξασκήσαντος ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς
μας σταδιοδρομίας.

Καθ' ἕσον μοιραίως ἀγεται τις εἰς
τὴν ἀποκαρδιωτικὴν σκέψιν, πῶς οἱ
πολιτικοὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ τοιαύτας
περὶ τῆς ἀντιλήψεως, τῆς ἱκα-
νότητος καὶ τῆς ἀμεροληψίας
τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου ἔ-
χοντες γνώμας — καὶ ἄς, ὑπὸ τὰ
κρατοῦντα τότε κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα
καὶ τὰ ἀτομικὰ πολιτικὰ συμφέροντα,
δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναπτύξουν ἐντὸς τῆς
αἰθούσης τῆς βουλῆς καθ' ὅλην αὐτῶν
τὴν ἐνδύμυχον σκέψιν — τοσοῦτον ἐ-
τυφλώθησαν βραδύτερον ὑπὸ
τῆς πολιτικῆς ἐμπαθείας, ὥστε
νὰ μεταβάλλουν γνώμας περὶ
προσώπων καὶ πραγμάτων. Αὐ-
τοὶ οὗτοι κατέστησαν εἰς κρίσιμους ἐ-
θνικὰς στιγμὰς οἱ θερμότεροι ὑποστη-
ρικταὶ προσωπικῶν πολιτικῶν ἰδεῶν,
ἀπορρευστῶν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκείνης,
περὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ὁποίας τοιαύ-
τας ἐξέφρασαν ἄλλοτε ἀντιλήψεις καὶ
περὶ τῆς ἐνεργοῦ ἀναμίξεως τῆς ὁ-
ποίας εἰς τὰ δημόσια πράγματα τοι-
αύτας ἐξήγγειλαν προφητείας.

Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ δια-
δόχου Κωνσταντίνου ἐν τῇ γενικῇ διοι-
κίσει δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πρω-
τογενὴς αἰτία ὅλων τῶν πολιτικῶν ἐ-
κείνων γεγονότων ἅτινα συνετάραξαν
βραδύτερον τὴν χώραν κατὰ τὴν κρι-
σιμωτέραν αὐτῆς περίοδον καὶ ἤγα-
γον αὐτὴν ἐν τέλει εἰς τὴν κατα-
στροφὴν.

Διότι ἐκεῖ, ἐν τῇ γενικῇ διοικήσει,
ἐτονώθη ἡ ἔμφυτος τοῦ Κωνσταντίνου
αὐθαιρεσία, ἥτις διὰ τῶσιν πολιτικῶν
πραξικοπημάτων ἐξεδηλώθη βραδύ-
τερος.

Διότι διὰ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ὑπουρ-
γήματος ἐκείνου ἐκαλλιεργήθη κατὰ
πρῶτον τὸ σπέρμα τῆς διαιρέσεως ἐν
τῷ στρατῷ, ἥτις ἐξεδηλώθη κατὰ
πρῶτον εἰς Γουδί ἔλαβε δὲ τὴν εἰδεχθε-
στέραν αὐτῆς ἔγκασιν κατὰ τὸ 1916
καὶ μετέπειτα.

Διότι ἡ ἐξάσκησις τοῦ ἀξιωματοῦ ἐ-
κείνου ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου παρε-
πλάνησε τὸν κ. Βενιζέλον εἰς τὸ νὰ
συγχίσῃ τὴν κατὰ τοῦτο ἐπιδειχθεῖ-
σαν διοικητικὴν σκαιότητα πρὸς τὴν
διοικητικὴν ἐπιβολὴν καὶ νὰ ἀνα-
θέσῃ αὐτῇ τὴν στρατιωτικὴν ἡγεσίαν
τῶν ἀγώνων τοῦ 1912—1913. Μετὰ
τούτους, ἐν μέσῳ τοῦ καλύψαν-
τος τὰ σφάλματα τῶν στρατιω-
τικῶν κινήσεων γενικοῦ ἐνθου-
σιασμοῦ διὰ τὴν νίκην, ἥτις ἐ-
πετεύχθη μετ' αἵμα τῶν στρα-
τιωτῶν καὶ τὴν πρωτοβουλίαν

114
των κατωτέρων ἡγητόρων, ἐλη-
μόνησεν οὕτως τὸν πόλεμον
τοῦ 1897 καὶ ἐπίστευσεν ἐαυτὸν
ὡς τὸν μόνον συντελεστήν τῆς
μεγεθύνσεως τῆς πατρίδος καὶ
ἀποκτήσαντα συνεπὲς τὸ δικαί-
ωμα νὰ διευθύνῃ κατὰ τὸ δο-
κοῦν τὰς τύχας αὐτῆς.

Ἄλλοια ἀσφαλῶς θὰ ἦτο ἡ ἐξελίξις
τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς καὶ καλλιτέρα
σήμερον ἡ τύχη τοῦ ἔθνους, ἐὰν ἢ εἰς
τὰς ἐθνικὰς ὑποθέσεις ἀνάμιξις τοῦ
διαδόχου Κωνσταντίνου ἑτεροματί-
ζετο μετ' οὐδὲν τὸν πόλεμον τοῦ 1897
καὶ δὲν ἐπηκολούθει ἡ γενικὴ διοίκη-
σις τοῦ στρατοῦ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ

Ο ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΤΟΥ 1916 ΣΥΓΚΡΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΝ ΤΟΥ 1928

Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΩΝ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ Δ. ΡΑΛΛΗ ΚΑΙ Σ. ΔΡΑΓΟΥΜΗ. - ΓΟΥΝΑΡΗΣ: "ΣΥΝΑΣΠΙΣΘΗΤΕ ΚΑΙ Η ΔΙΑΣΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΙΝΕ ΑΣΦΑΛΗΣ". - ΡΑΛΛΗΣ: "ΜΗ ΦΟΒΕΙΣΘΕΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΘΑ ΕΞΕΛΘΗ ΑΛΩΒΗΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΔΕΣΜΑ ΤΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ". - ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ: "Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΑΠΩΛΕΣΕ ΤΗΝ ΔΙΑΝΟΙΑΝ. ΠΕΡΙΦΡΟΥΡΗΣΑΤΕ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΧΑΡΙΝ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΔΗΘΕΝ ΚΟΠΤΕΤΑΙ"

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΑΤΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας κλείει μία δωδεκαετία ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης — τῆς 15 Ἀνγούστου 1916 — καὶ ἦν ὁ σφαιρὸν κυβερνῶν τὴν Ἑλλάδα, ἐξοφῶν τὸν πύθινον λόγον τοῦ κατὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τὸν ὅποιον ἐνεκάλει ὡς παραβιάσαντα τὸ σύνταγμα. Ἐν μέσῳ κορυθαντῶντος πληθῆδος ἐγκλήτων καὶ μισθῶν τοῦ ἔθνους φάνηται καὶ καθύβριζε τὸ Στέμμα κατὰ τὸν γνάστον τοῦ κεκαλυμμένου Ἰησοῦτικόν τρόπον του.

Ἴδωθ' ἐν ἀπόστασι τοῦ περιφρήμον ἐκείνου λόγου του:

ΒΑΣΙΛΕΥ!
"Ἐγὼνες ὄμμα ἀνθρώπων αἱ ὁποῖαι διὰ τὰ καταστροφῶν τὸ ἔπασσες ἔργον τῆς Ἑθνικῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἐκπονοήσεως τῶν ἐθνικῶν ὀνειρών, δὲν ἐδίτασαν νὰ κατηλεuthoῦν τὴν ἐπιτασσῆν σου διὰ τὰ συμβῶν ἡδύσαν παραβιάσεις τοῦ ἐλευθέρου ἢ μὴδ' ὑπελευθέρωτος."

.....Ἐπράξες τοῦτο ἐπιτίθων νὰ ἀνακεντρώσης εἰς χεῖρας σου ὅλην τὴν κυβερνητικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ θέσης οὐσιαστικῶς κατὰ μέρος τὸ ἐλευθέρου πολιτευσμᾶ μας.

....Ὁ ὅλος Βασιλεὺς ἐκ τοῦ σημειωτοῦ συλλοκλητηρίου ὅτι τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων δὲν ἔνευ ἔχθρον οὔτε τοῦ Στέμματος, οὔτε τοῦ Βασιλευθέρου οἴκου σου, οὔτε τοῦ προσηκουσίου σου. **ΕΙΝΕ ΜΟΝΟΝ ΕΥΛΑΒΗΣ ΤΗΡΗΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΜΑΣ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ, μὴ ἐννοῶν νὰ συγχωρήσῃ οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ παρῆκλήσιν....**

ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Ταῦτα ἔλεγε τότε ὁ κ. Βενιζέλος. Καὶ ἐτήρησε (;) μὲχρι κεραίας τοῦς λόγους του. Ἀπεδείχθη πιστός φῶλος τοῦ Στέμματος, τὸ ὅποῖον τὸσον ἐσυκοφαντήσε καὶ ἐπολέμησε μὲχρις ἐξαφανισμοῦ του καὶ δὲν παρεβίασε ποσὸς τὸ Σύν-

ταγμα! Μόλις προχθές, ὡς γνωστὸν ἐνφ' οὐρανῶν ἡβουλή εἶχεν ἀποφασθῆν ὑπὲρ ἑνὸς ἐκλογικοῦ συστήματος καὶ τὸ Σύνταγμα, τὸ εἶχε σὺν περιλάβῃ εἰς τὰ ἄρθρα του, ὁ κ. Βενιζέλος ἐπίσε μέρους οὐ καθυπέταξεν εἰς τὸς ἐπιθυμίας του τὸν Νάυαρχον Κουντουριώτην, ΔΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ΝΑ ΔΙΑΛΥΣῃ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ, ΚΑΙ ΝΑ ΕΠΙΒΑΛῆ ΑΛΛΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ.

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΜΑΣ

"Ἀς ἀκούσωμεν τὴν ἄνθησαν τὴν ἐκπεμένην εἰς τὸ γυναικὸν πολλὰκὸν συλλοκλητηρίων οἱ Δ. Γούναρης, Δ. Ράλλης καὶ Στέφανος Δραγοῦμης.

ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Ἐδγε εἰς τὸν λαὸν τὸν ὑπέριμαχον τῆς πατρίδος μας, ἦτις τῶσον κινδυνεύει ἐκ τῆς ἐπιδερμῆς. **ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥ-**

ΝΑΤΟΝ ΠΑΡΑ ΝΑ ΣΥΝΑΣΠΙΣΘΩΜΕΝ ΠΑΝΤΕΣ ΕΙΣΙΟΙΜΟΙ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΩΜΕΝ ΑΥΤΗΝ.

....Κατὰ τὸν κινδύνον, εὐς ἐξῆς πέλωσε ὁ κ. Βενιζέλος πλῆρη ἀσφάλειαν παρέχει ἡ ἀπεφασίς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ν' ἀντιμετωπισθῇ μετὰ σθένους καὶ παρρησίας πᾶσαν ἀντιλατῆν ἐνέργειαν. Ἀὐτὴ ἐγγυᾶται ὅτι δὲ συντηρήσῃ ἡ ἀλύσεια καὶ δὲ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀλύσεια. Καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ὑμεῖς ἔχετε τὴν πρωτοθεσίαν. Ἐμμένετε εἰς αὐτὸ ἀπτόητοι. Καὶ ἐστὶ θεέσται ὅτι δὲ στέφῃ ὑπὸ ἐπιτυχίας. Καὶ δὲ ἔχεται τὸ δικαίωμα νὰ κωλύσθε ἐκ αὐτοῦ. Ἔσεται ἔργον τῆς δικαιοσύνης τῆς Πατρίδος!

Δ. ΡΑΛΛΗΣ

Δ. ΡΑΛΛΗΣ. Δὲν ἠπόρχει ἔτερον παραδειγμα πολιτικοῦ ἀνδρός, ὅστις νὰ φθάσῃ μὲχρι τοιοῦτου ση-

μεινο παρορῶς ὡς ὁ κ. Βενιζέλος. **ΩΣΤΕ ΝΑ ΚΑΘΥΒΡΙΣῃ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΔΑΙΔΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ.** Ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο τὸ μοναδικὸν ἔργλημα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν φιλελευθέρων. **ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΩΦΕΙΑ ΤΟΙΟΥΤΩΝ ΕἰΣ ΤΟ ΠΛΑΘΗΤΙΚΟΝ ΤΟΥ, ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΑΝΤΕΣ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ, ΩΣΤΕ ΠΕΡΙΤΤΗ ΚΛΘΙΣΤΑΤΑΙ Η ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ ΤΩΝ.**

Ἄλλὰ μὴ φοβείσθε. Θὰ παρῶν καὶ αἱ δοκιμασίαι αὐτὰ καὶ θὰ ἐξέλθῃ ἀλώβητος ἡ ἐλευθερία τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὰ δεσμά, τὰ ὅποια τῆς ἀπεργάζεται ὁ ἕκδοχῃ τῆς πολιτευσῆς.

Σ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. Ὑπάρχον κινδύνοι, ἀπειρο κινδύνοι ἐκ τῶν σκεδίων τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν φιλελευθέρων.

ρον, ὅστις φοβῆται τὸ Στέμμα, ὑποβῆται καὶ σὰς τοὺς ἀρχηγούς πάντας, οἱ ὅποιοι, αἰεὶ, οἱ ἀδελφοὶ καὶ τὰ τένα ἡϊών, ἐγύσατε τὸ αἶμά σας διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Πατρίδος. Ὑθῆρας καὶ ὑβρίσει τὴν κορυφὴν καὶ τὴν τμῆν τοῦ ἔθνους. Πῶς νὰ τὸν χαρακτηρίσωμεν; Πῶς ἄλλως ἢ ὅτι ἀπώλεσε τὴν διανοίαν. Μὴ φοβείσθε ὁμοῦ. Ὑμεῖς εἰσθε τὸ στήριγμα. Καὶ αὐτὰ σὰς τὰ λέγω ἐγὼ ὁ γέρον, ὁ ὁποῖος ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας μου ἀναχωρῶ τῆς πολιτικῆς, ἀλλ' ὄφελον νὰ σὰς εἴπω τὴν ἀλήθειαν. Ἐχετε καθῆκον νὰ θεωρηθοῦσθε τὸ Σύνταγμα καὶ τὸν Βασιλεῦ.

Αὐτὰ εἶπε τότε ὁ κ. Βενιζέλος καὶ ταῦτα ἀπήτησαν οἱ νεκροὶ ἦδη μεγάλοι πολιτικοὶ ἄνδρες, τοὺς λόγους τῶν ὁποίων πρέπει νὰ προσέξῃ σῦμψας ὁ Ἑλληνικὸς λαός, διότι

παρ' ὅλην τὴν παρελευσιν μᾶς δωδεκαετίας εἶνε πάντοτε ἐπικρατοῦσα.

Τὸ συμπέρασμα ἐκ τῶν λόγων τούτων τὸν ἀειμνήστον ἄνδρῶν ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε 1) ὅτι ὁ συνασπισμὸς ἀπάντων τῶν ἡθικῶν ἀντιβενιζελικῶν πολιτῶν καὶ πολεμικῶν ἐπιβόλεται νὰ εἶνε ἀφελῶς ἀδίστατος, 2) ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν ἐθεδιάσθη, οὔτε θὰ σεβασθῆ ποτὲ τὸν ὁ Ἑλ. Βενιζέλος, 3) Ὅτι ὁ κυβερνῶν τὴν Ἑλλάδα εἶχε χάρι ἀνεκᾶσθν πᾶσαν συναισθητὴν νομιμότητα, ἀν μὴ δὲνατώσασθ τὸν διανοῖον του, ὡς χαρακτηριστικὰ τὰ ὁ ἀειμνήστος Στεφ. Δραγοῦμης εἶπεν εἰς τὸν ὡς ἄνω λόγον του καὶ 4) ὅτι ἐπιβόλεται ἡ διὰ πάντος μέσου καὶ τρόπου ἐξόντωσις τοῦ Βενιζελισμοῦ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ καὶ λογιστὴ πάλιν τὸ καθεστὼς τῆς συ-

ταγματικῆς νομιμότητος καὶ ἰσουχίας.
Ὁ ἄγιον ἐπίκεται ὀξύτατος καὶ ὄλοι μας ἔχομεν ὑπερτατον καθήκον τιμῆς, προσωπικοῦ ἐγωτισμοῦ, καὶ ἐθνικῆς φιλοτιμίας ν' ἀγωνισθῶμεν μὲχρι τῆς ἀκράσις γωνίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ τῆς ἀποδώσωμεν τὴν ἰουγκῶν. Ὅστις δὲν προσηγανδίσῃ εἰς τὸν ἰδιαίτερον του κῶλον, ὅσον στενός καὶ ἄν εἶνε, διὰ τὴν κατῆσθιν τῶν ἀνωτέρω ἀληθειῶν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποκαλεῖται Ἑλᾶν, δὲν πρέπει νὰ εἶνε Ἑλλᾶν.

ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ Η ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Φλεβόμεθα ειλικρινώς, διότι ή εμπόδισα αναξέσει πληγάζει χαίνουσα, και, ανξέουσα ταύρα, εκτρέπεται εις ψεύδη ανήκουστα, εις ψεύδη κικυρήθη επί τή ελπίδι ότι οι πρόσφυγες θα μισήσωσιν ήμάς, ήμάς μεθ' ών συνειργάσθησαν, ήμάς μεθ' ών διεξήγαγον αγώνας ποικίλους εθνικούς, ήμάς μεθ' ών προδιμάχησαν τών δικαίων του Γένους και της Έκκλησίας. Δέν ήμιλοϋμεν περί τών ταπεινών ή μισθάρων οργάνων, αλλά περί τών κυρίων, περί εκείνων, οίτινες, και γενόμενοι Βενιζελικοί, εγένοντο τοιοῦτοι ούχι εξ ύπολογισμού ή άλλων φρονηολογιών ελαττηρίων. Έγένοντο τοιοῦτοι, διότι επίστευσαν ή πιστεύουσιν εις τό εθνικόν πρόγραμμα του κ. Βενιζέλου. Πώς πολίτης έχει και δικαίωμα και καθήκον να διατρέψη ιδίας γνώμας, κινήκη εις τοῦτο ή εις εκείνο τό πολιτικόν κόμμα, κατ' ακολουθίαν ού μόνον ούδ'όπως έδυσφορήσαμεν διότι οι αδελφοί πρόσφυγες είναι καθ' ήμών, αλλά και εξητήσαμεν χάριν αυτών, χάριν της Ελλάδος, χάριν τών άθανάτων ιδικών του Γένους, όπως αντιπροσωπώσιν αυτούς οίτεως έν Τουρκία λογάδες, οίτινες συνέδεσαν τόν βίον αυτών προς πέν τό εθνικόν. Καί καθ' ήν ώραν τοιαῦτα λέγομεν, προμαχόντες αυτών τών προσφύγων, καθ' ήν ώραν ήμιλοϋμεν ως Έλληνες, οι αντίπαλοι ύβρίζουσι και ήμάς και τοῦς πρόσφυγας, ήμιλοῦντες περί άποικιακής πολιτικής και γραφοντες ότι ήμεεις έχαρακτηρίσαμεν ως άποικιακήν πολιτικήν εκείνην, ήτις ώδήγησε τήν Ελλάδα τήν ελευθέραν εις τήν Σμύρνην. Ηρώκεται περί ψεύδους και κικυρήτους και άτίμου.

Οι Έλληνες πάντες, εξαιρέσει τών Ρ'ποελλήνων, έν παραδόσεως εθνικής, έν πορίσματος ιστορικών αληθειών άναμφισβητήτων, προσεκίμεθα εις τήν δι' εδαφικής συνεχείας προαγωγήν της Ήβας. Εχόμεν δηλαδή και έχομεν τήν γνώμην ότι ή εις τήν Ασιατικήν Ελλάδα άγούσα δέν είναι ή διά τής Θράκης και τής Κωνσταντινουπόλεως. Τοιαῦτα πιστεύοντες, εξηγήρημεν πάντοτε κατά πάσης διακοπής της εδαφικής συνεχείας. Οι Σύλλογοι της Κωνσταντινουπόλεως και ο κ. Στέφανος Σκουλούδης, άποικιοποίησης της εδαφικής συνεχείας υπό της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου, παρέσχον εις τήν Σώλωση του έλας εκείνας τάς πληροφορίες, δι' ών κατεργάσαμεν οῦτος τήν Συνθήκην εκείνην. Βραδύτερον ο αὐτός κ. Στέφανος Σκουλούδης, ο στενός του άεμνήστου Τρικούπη φίλος, διαμαρ-

τυρήθη, ούχι διότι ο Τρικούπης εδέχθη, αλλά διότι άνέγνωσε σημείωμα του ένταῦθα διπλωματικού πράκτορος της Βουλγαρίας, έν ώ εγένετο λόγος περί καθέτων ζωνών έπικρούς έν Μακεδονία. Καί διατί τοῦτο; Διότι αι καθάτοι ζώναι διεκοπτον τήν εδαφικήν συνέχειαν. Καί ο άεμνήστος Στέφανος Αραγούμης, φίλος επίσης στενός του Τρικούπη, παρετήρησε, συμφωνούντος του Τρικούπη, ότι μόνον περί παραλλήλων ζωνών είναι δυνατόν να γίνη συζήτηση, δεδομένου ότι μόνον τοιαῦται δέν διακόπτουσι τήν εδαφικήν συνέχειαν. Αὐτός ο αγών ο Μακεδονικός, αποδλέπων εις τήν άμυναν τών έν Μακεδονία ελληνικών δικαίων, απέδρασε συγχρόνως εις τήν άπαρτησίν του κινδύνου της διακοπής της εδαφικής συνεχείας, ήν προσεπάθουν οι Βούλγαροι να επιτύχουσι διά της μέχρι της θάλασσης παρεμβολής ιδρυομένων συνοικισμών.

Ότα, άρχομένου του παγκοσμίου πολέμου, ο κ. Βενιζέλος έν υπομνήματι επισήμω εισηγήθη τήν εκχώρησιν της ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης εις τοῦς Βουλγάρους, αντί τών οποίων θα έδίδετο εις τήν Ελλάδα τμήμα της δυτικής Μικρής Ασίας μετά της Σμύρνης, εξηγήρημεν ειπόντες ότι δέν είναι δυνατόν να ενεχθώμεν τήν διακοπήν της εδαφικής συνεχείας, οὔδε να παρατηθώμεν Έλληνικών εδαφών και ότι ή Ίωνία, άποικοποιημένη, άποικιοποιημένη της κυρίως Ελλάδος, μη έχουσα εδαφικήν έπικρήν μετ' αυτής, θα είχε μορφήν άποικίας υπό έννοιας στρατιωτικήν. Οὔδέποτε ελέχθη ή ήτο δυνατόν να λαχθῆ ότι ή Ίωνία δέν ήτο Έλληνική, ότι ή το άποικία, και δῆ ύφ' ήμών, οίτινες διεξηγάγομεν τοῦς έν Τουρκία αγώνας εθνότητος, ως κάλλιστα γνωρίζουσιν οι πρόσφυγες, και άκριθέστερον οι τότε ήγέται αυτών, συναγωνισθέντες μεθ' ήμών. Τριούτη ή πραγματική, ή κατάφορος αλήθεια, ήν πλαστογράφοι και ιστορίας και κειμένων και έγγραφων και θεσμών και νόμων και ψήφων προσπαθοῦσι να παρομορφώσωσι, ελατθάνοντες τοῦς πρόσφυγας ως ξένους προς τήν έν Τουρκία κίνησιν, ής ήγήθημεν, συναγαζόμενοι μετὰ τών λογάδιων του εκεί Γένους, ούχι δέ μετ' εκείνων, οίτινες χρησιμοποιούνται σήμερα, έντα έσοπεδωθώσι, έντα συντριβώσιν οι λογάδες ως έχοντες ιδίαν γνώμην και μη ήντες έτεροφωτοι, άλλ' έμβριβαίς εργάται και σκιπαγείς μέσα Ήβας, ήν υπερέσπισαν και υπέρ ής ήγωνίσθησαν.

BENIZΕΛΟΣ ΚΑΙ ΡΕΤΖΑΙΟΙ

Ο Βενιζέλος αρχιληστής τῆς ὅλης Ἑλλάδος, οἱ Ρετζαῖοι ἀρχιλησταὶ τῆς Ἠπείρου. Ὁ πρῶτος ἐκράτησε καὶ κρατεῖ ὑπὸ τὴν ληστρικὴν του τυραννίαν τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, οἱ δεύτεροι τὴν δυστυχεῖ Ἠπειρον. Ἐτσι ἐγίνετο καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὁ μὲν μέγας Βασιλεὺς τῆς Περσίας ἐτυράννει ὅλον τὸ κράτος του, παρεχώρει ὁμῶς εὐνοίας ἐνεκα εἰς τοὺς αἰμοβόρους σατράπας του πρὸς τυραννίαν καὶ καταλήστευσιν τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰωνίας καὶ τὰς παρακειμένας νήσους. Οἱ Ρετζαῖοι καὶ οἱ ὑποτακτικοὶ αὐτῶν Κομπίδες καὶ λοιποὶ κυβερνώσι ληστρικῶς τὴν Ἠπειρον ἀπολύτως διὰ τῶν αὐτῶν καὶ ὁμοίων μεθόδων ὅπως ὁ Βενιζέλος τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον. Πολιτεύονται καὶ ὁ μὲν καὶ οἱ δέ, οἱ δὲ Ρετζαῖοι εἶναι οἱ φυσικοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Βενιζελισμοῦ ἐν Ἠπειρῷ. Αἰχμαλωτίζει διὰ τῶν Σινεγαλεζῶν καὶ τοῦ ἀφοπλισμοῦ ὀλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ὁ Βενιζέλος συλλαμβάνει διὰ τῶν Σινεγαλεζῶν τοὺς πολιτικούς του ἀντιπάλους καὶ τοὺς στέλλει εἰς τὴν Κορσικὴν. Καταδικάζει εἰς θάνατον τὸν Ἔσλιν, τὸν γέροντα Δραγούμην, τὸν Γέροντα Ράλλην, τὸν Μερκούρη, τὸν Δούσμανην τὸν Ξενοφῶντα Στρατηγὸν τὸν Γούδαν, τὸν Βοζίκην μὲ Ἐπιτρόπους του τὸν αἰμοβαφεὶ Κούντουρον, Ζουρίδην καὶ Φατσεάν. Ὅλοι οἱ ἐκ Κρήτης δῆμοὶ του εἰς ἀδιάκοπον ἐργασίαν. Πίπτουν κατὰ ἑκατοντάδας ὑπὸ τοὺς δολοφονικοὺς τουφεκισμοὺς ἐν Κοζάνῃ, ἐν Βόλῳ, ἐν Λαμίᾳ, ἐν Ἀθήναις τὰ ἄλκιμα σώματα γενναίων Ἑλλήνων στρατιωτῶν. Τουφεκίζονται τῇ διαταγῇ του ὑπὸ τοῦ Πλαστήρα καὶ τοῦ Παγκάλου καὶ τοῦ Ὄθωναίου εἰς τὸ Γουδιὸν τὸ Γούναρης καὶ οἱ λοιποὶ μεγαλομάστρες.

Ἀπογυμνοῦνται διὰ ληστρικῆς φορολογίας διὰ τῶν ἀρπαγῶν καὶ καταχερήσεων ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ ἐγείρονται μέγαρα Βενιζελικῶν παραγόντων. Ἡ αὐτὴ εἰκὼν τῆς καταστροφῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου ἐν μικρογραφίᾳ εἰς τὴν δυστυχεῖ Ἠπειρον.

Οἱ Ρετζαῖοι μετὰ τῶν ἄλλων ληστροῦν διακλαδώσεων τῶν λυμαίνονται τὴν θάλαιναν Ἠπειρον, ἡγοῦνται ἐκεῖ τοῦ Βενιζελισμοῦ, καταρτίζουσι τοὺς Βενιζελικοὺς συνδυασμοὺς καὶ τρομοκρατοῦν τοὺς πολιτικούς τῶν ἀντιπάλους.

Καὶ οὕτω ἡ Εὐάνδρος Ἠπειρος βλέπει τοῦ Βενιζελισμοῦ κυβερνοῦντος νὰ ἐπιζῇ ἡ ἀπαισίας μνήμη εἰς ποχὴν τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ μὲ τὸν Μουχτάρ καὶ τὸν Βελῆ Γκέκα καὶ τὸν Θανάση Βάγια καὶ μὲ ὅλην τὴν ἀτελεύτητον στρατιάν τῶν δημίων. Καὶ ὁ γυνὸς τῆς Χάμκου εἰς ἀναζήτησιν τὸ πρῶτον τοῦ Βενιζέλου κάποτε στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα διοικούμενα

ὑπὸ Ἕλληνας ἀξιωματικοῦ ἔχοντος συνείδησιν τῶν ὑποχρεώσεων του πρὸς τὴν ιδιότητά του εἰς τὴν πατρίδα περικυκλώνουν τοὺς Ρετζαῖους ἐτοιμοὺς ὄντας πρὸς παράδοσιν Ἐπεμβαίνει ὁμῶς ραγδαίως ὁ Βενιζέλος φοβηθεὶς μήπως ἀπώλεση τὴν πολυτίμον συνεργασίαν τῶν Ρετζαίων καὶ διὰ τῶν δύο τυφλῶν ὀπαδῶν του ἐκ Κρήτης τοῦ περιφήμου Μαρῆ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ αἰματοβαφοῦς Ἰωσήφ Κουνδούρου ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης παρέχει εἰς τοὺς Ρετζαίους ἀμνηστειάν. Καὶ οὕτως ἐξακολουθοῦν οὕτοι τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς ἐν Ἠπειρῷ. Τώρα πάλιν κατηρτίσθησαν ἐκεῖ δύο συνδυασμοὶ ὁ εἰς Καφανταρικοὺς ὑπὸ τὸν Μυλωνᾶν τέως ὑφυπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ὁ ἕτερος Βενιζελικὸς ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Μπότσαρη τὸν κατηγορηθέντα διὰ τὸν φόνον τοῦ Ἰταλοῦ στρατηγοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπληρώσαμεν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ἀποζημίωσιν 20.000.000 δραχμῶν καὶ εἶδομεν καταλαμβανομένην ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καὶ κινδυνεύουσαν τὴν Κέρκυραν Ὁ καταρτισθεὶς ἐν Ἰωαννίνοις Καφανταρικὸς συνδυασμὸς ἐθετεν ἐν προφανεστάτῳ κινδύνῳ τὸν Βενιζελικὸν συνδυασμὸν καὶ ἔπρεπεν οἱ ἀρχηγοὶ αὐτοῦ νὰ συλληφθῶσι καὶ ἐξαφανισθῶσι. Καὶ ἐπεστρατεύθησαν πρὸς τοῦτο οἱ Ρετζαῖοι καὶ οἱ Κομπίδες καὶ εἰς ἡμισεῖα ὥρας ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων ἀπόστασιν συλλαμβάνονται οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ Καφανταρικοῦ συνδυασμοῦ Μυλωνᾶ καὶ Μελά. Ἢτο ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Βενιζέλος ἐβεβήλωνε διὰ τῆς εἰσόδου του εἰς τὰ Ἰωάννινα τὴν μνήμην τοῦ Ἐλευθερωτοῦ τῆς Ἠπείρου Κωνσταντίνου τοῦ στρατηλάτου Ὁλος ὁ στρατὸς καὶ ὅλα τὰ ἀποσπάσματα ἦσαν ἀπησχολημένα μαζὺ μὲ τοὺς παρακολουθούντας μπράβους διὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ

τὴν φύλαξιν τοῦ εἰσελαύνοντος Βενιζέλου. Τὴν στιγμήν ταύτην συλλαμβάνονται οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Βενιζελικοῦ συνδυασμοῦ Μπότσαρη. Καὶ ἡ νέα αὕτη ἀποτροπαιὸς δράσις τοῦ Βενιζελισμοῦ θὰ προκαλέσῃ εὐλόγως τὴν φρίκην καὶ τὸν ἀποτροπιασμὸν ὄχι μόνον τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ συμπάσης τῆς ἀνθρώπινης. Θὰ προκαλέσῃ τὴν περιφρόνησιν ὅλου τοῦ κόσμου καὶ θὰ κηλιδώσῃ καὶ πάλιν τὴν ἱστορίαν μας. Ἀλλὰ ταῦτο χρόνως θὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς τυφλοὺς, ὅτι Ρετζαῖοι καὶ Βενιζέλος εἶναι ἔννοια ταυτὸσημοί.

Ἑρμείου Περικίου
9 Αὐγούστου 1928

118
1111 οχι 1αία
9 Αὐγούστου 1928

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΗΛΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

(Ἱστορικά παλαιὰ καὶ νέα)

— Ὁ Στέφ. Δραγοῦμης καὶ ἡ Κασσιανή

Ὁ ἀείμνηστος Στέφανος Δραγοῦμης διωρίσθη κατὰ πρῶτον πρωτοδικῆς στὰς Πάτρας. Στὴν ἴδια πόλι ὑπηρετοῦσεν ὡς ἀνώτερο· διοικητικὸς ὑπάλληλος καὶ ὁ Μπαρήτης, ὁ ὁποῖος εἶχε μίαν καὶ μόνην κόρην, τὴν Κασσιανήν, ἐκτάκτου καλλονῆς, καὶ ἓνα υἱὸν, τὸν Δημήτριον, ὅστις ἀπεβίωσε πρὸ ἐτῶν, ὑπηρετῶν εἰς τὰ Δημόσια ἔργα. Ἡ Κασσιανὴ ἦτο, ὅπως γράφομεν, θαῦμα ἐμμορφιάς καὶ δροσερότητος. Ὁ Στέφ. Δραγοῦμης ἐσχειρίσθη μὲ τὴν οἰκογένειάν της καὶ ἠγάπησε τὴν κόρην. Τῆς προσέφερε δὲ τότε διακοῦντος τοῦ εἰδυλλίου, μίαν μαρμαρίνην πλάκα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦσιν χαραγμένοι οἱ κάτωθι στίχοι τοῦ, ἀποτελοῦντες ἐν ἀκροστιχίδι τὸ ὄνομά της:

- Κ—άλλος, φρόνησιν καὶ χάριν ὡς ἡ Θε-
[μῖς τὸ ἀπῆτει
- Α—ἰ τρεῖς χάριτες αἰ μούσαι καὶ ἡ θεία
[Ἀφροδίτη
- Σ—οὶ ἐδώρησαν ὡς δῶρον —ἀδολος καρ
[δία πᾶσα
- Σ—οὔ θηρεύει τὴν φιλίαν—εἰς τὴν γῆν
[μας καταβάσα
- Ἰ—ατρεύεις, ἂν θελήσης πᾶσαν θλίψιν
[πάντα πόνον
- Ἀ—νατρέπεις δ' ἢ ἐγείρεις μ' ἐν σου
[βλέμμα πάντα μόνον
- Ν—ὔξιν εἰς τοὺς πάντας δίδεις νά θαν-
[μάζωσι τὸν κτίστην
- Ἡ—πολλή σου εὐφυΐα—ὄντως σ' ἔπλα-
[σεν ἀρίστην

Στέφανος Δραγοῦμης

*

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ

Ὁ ἀλλήστου μηνῆος Στέφανος Δραγοῦμης ἔγραψε τῇ 26 Μαΐου 1914 ἐν τῇ ἀποικίᾳ Ἑλλάδι, ἀπεικονίζων τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδημίας ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν συμφωνίας τοῦ κ. Ἑλ. Βενιζέλου καὶ Τυλαάτι. «Ἐρχονται, ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ χιλιάδας, λιμώττοντες, γυμνοί, ἀμφοταγείς, ἔρημοι, τὰς φρένας ἐκστατικοί, ἀγριωτάτου διωγμοῦ ἐλκεῖν ἄθλιατα δωροδοκούμενα χλευαστικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα· οἱ Ἕλληνες τῆς Θράκης, ἦν μετὰ παρηγορίας ὡχῆς ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλείου ἐκήρυττεν ὅτι καὶ χάρισμα τυχόν προσφερομένην δὲν ἐδέχοντο ἡ ὑπέροχος προκτικὴ πολιτικὴ τῆς ἀπὸ τῶν ὀνείρων ἀνηφορῆς Ἑλλάδος. Ἐρχονται, κατὰ πόδας ἔρχονται, οἰκτρότατα καὶ οὔτοι θύματα ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, ἄλλοι ἄγνοοι Ἕλληνες, οἱ ἀ-

δελφοὶ Μικρασιαῖται. Πένθητον θέαμα εἰς τὴν Μακεδονίαν· πένθητον θέαμα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς νήσους. Τὰ τέκνα κατὰ χιλιάδας προσέρχονται πρὸς τὴν μητέρα, φυγάδες ζητοῦντες βοήθειαν καὶ σωτηρίαν. Πικρὸν μάθημα εἰς τοὺς εὐκόλους καταφρονητὰς τῆς ἱερότητος τῆς μεγάλης τοῦ Γένους ἰδέας, τοὺς ἀτοκεφάλους καταφρονητὰς τῆς συνεχείας αἰωνοβίου ἐθνικῆς παραδόσεως, τοὺς ὑπὲρ διπλοσυσμοῦ εἰσαφικῶ καὶ ἀριθμητικῶς εἰς πρόγραμμα τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας ἀνηγορεύοντες τὴν ἀρχὴν διπλοσυσμοῦ τῆς ἑλληνικῆς συνεχείας καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἐγκαταλιποῦντας ἀφύλακτον τὴν πλούτημον τοῦ μεγάλου Γένους παρακαταθήκην. Παρεθέσαμεν ταῦτα ἐπιλέξει, ὡς ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Δραγοῦμης, ἵνα δεῖξωμεν τὸ θαλάσσιον ἔργον τοῦ κ. Ἑλ. Βενιζέλου.

Ο Κ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ ΘΜΙΛΕΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΛΘΕΣΤΩΤΙΚΟΥ

Ο κ. Πάγκαλος προέβη χθές πρὸς συντάκτην τοῦ «Παρατηρητοῦ» εἰς τὰς ἀκολουθοῦντας δηλώσεις ἐπὶ τοῦ καθεστωικοῦ ζητήματος.

«Καὶ ὡς Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας καὶ ὅταν ἀνέλαβον τὴν Ἀρχὴν κατὰ τὸ 1923 ἐδήλωσα κατ' ἐπιτάχην, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ πολιτεύματος ἐγένετο ἀτυχῶς ἀντικείμενον κομματικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Ἐκκρέτω τῶν δύο κομματικῶν παρατάξεων, εἰς ἃς διηρέθη ἡ χώρα, ἔλαβον ὡς σύμβολον κομματικὴν τὴν διακυβευομένην ἢ ἀδασύλευτον Δημοκρατίαν.

Ἐλεγον τότε, καὶ ἐπαναλαμβάνω καὶ σήμερον, ὅτι ἡ μορφή τοῦ πολιτεύματος δὲν πρέπει ν' ἀποτελῇ σκοπὸν, ἀλλ' ἀπλῶς μέσον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν λαϊκῶν συμφερόντων, καὶ ὅτι μόνος ἀρμόδιος γὰρ λύσῃ τελεσιδικίως τὸ ζήτημα τοῦ καθεστῶτος εἶνε ὁ ἑλληνικὸς λαός. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ποιούμεαι τὴν δήλωσιν ὅτι εἰς τὴν λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν θὰ ὑποταχθῶμεν πάντες ἀπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος μέχρι τοῦ τελευταίου πολίτου. Οὗτω μόνον θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ γνηθεύσῃ ἐπὶ τέλος ἡ τόσον δοκιμασθεῖσα ἀπὸ τὰς καθεστωτικὰς διαμάχας πατρίς μας.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΧΕΙΡΙΣΙΝ ΤΟΥ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ἐπῆρξα καὶ ἐγὼ ὁπαδὸς τοῦ κ. Βενιζέλου, ταχθεὶς εἰς τὸ πλευρὸν αὐτοῦ καθ' ὃν χρόνον ὀλόκληρος σχεδὸν ὁ ἑλληνικὸς λαός ἦτο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπερέτασεν ὡς στρατιωτικὸς, μόνον ὑπὸ τὴν ἐκυβέρνησίν του, διότι ἐνόμιζον ὅτι οὕτω ἐξυπηρέτουσι τὰ ἔθνικὰ συμφέροντα.

Δὲν ὑπῆρξεν ποτὲ προσωπολάτρης, οὔτε βενιζελολατρίαν ἐξ ἐκείνων, οὔτινες, ἀνυπόδητοι πρὶν, ἀνεπήδησαν βελούπλουτοι καὶ ἐκπομπουριστοὶ ἐκ τῆς

ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Βενιζελικοῦ καθεστῶτος.

ΥΠΗΡΞΕ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Δὲν φέρω ἐπίσης οὐδέμιν εὐθύνην διὰ τὰς ἐσωτερικὰς ἀσχημίας τῶν Βενιζελικῶν κυβερνήσεων, διότι οὐδέποτε ἐρχομῆται οὔτε ὑπουργὸς οὔτε βουλευτὴς ὑπὸ τὸ καθεστῶς ἐκεῖνο. Ἦμην ἀπλῶς στρατιώτης ἀγωνιζόμενος διαρκῶς εἰς τὰ μέτωπα μετὰ σύμβολον καὶ σημαίαν τὸν χάρτην τῆς Ἑλλάδος τῆς ἐκτεινομένης μέχρι τῆς Τσαλιτάρας καὶ τῆς Προούσης.

Ἐπὶ σειράν ἐτών, ἄλλως τε, ὑπῆρξεν συνεργάτης τοῦ Βενιζέλου καὶ Βενιζελικώτεροι ἐμοῦ οἱ ἀείμνηστοι Δοξαγόρης, Σπύργος καὶ Δημήτριος Κόπουλος, ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Α' καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Σταντίνος.

Ἡ οὐδότης τῆς ἀντιθέσεως μετὰ τὸ Βασίλειον καὶ Βενιζέλου ὠδήγησεν εἰς τὸν διχασμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἐδημιούργησε τὸ ἀποσπαστικὸν ἐμφύλιον χάσμα, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον, κατ' ἐμὲ, ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῶν θεινῶν καὶ συμφορῶν, τῶν ὁποίων τ' ἀποτελέσματα κισθάνονται ὀδυνηρῶς ὁ λαὸς καὶ ἡ χώρα μέχρι σήμερον.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝ ΤΑΝΤΙΝΟΣ

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, ὅστις ἐξεπροσώπει τὴν θέλησιν τῆς πλειοψηφείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δὲν εὐδίστακα γὰρ διακηρούξω, ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος, συμβολίζων τὴν διαίρεσιν, ὠφείλεν ἐκ στοιχειώδους πατριωτικοῦ καθήκοντος ν' ἀποσυρθῇ ὀριστικῶς τῆς πολιτικῆς σκηνῆς. Αὐτὸς ὁ κ. Βενιζέλος, ἀναγνωρίζων ὅτι ἦτο «τὸ κόκκινον πανὶ τοῦ ταύρου» διὰ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ γηγενοῦς πληθυσμοῦ, τὴν ὁποίαν τὸ ἀκούσμα μόνον τοῦ ὀνόματός

721

Πατριάρχης Ν. Κωνσταντινουπόλεως

του κηθιστά ἔξυλλον, ἐδή-
λωνεν ἐπὶ ἄτη ὅτι ἐπ' οὐ
δενὶ λόγῳ θ' ἀντιλήθη εἰς
τὴν πολιτικὴν.

πάθειν τοῦ ἀνδρός, ἥτις
ἐγένετο πρόξενος τοῦ
των συμφερόντων διὰ τὴν
Χώραν.

ἐν τῇ Ἀρχῇ κατόπιν νομί-
μου ἀγώνος ἐν τῷ ἐκλογι-
κῷ εἰδίῳ.
Ἐκεί ἐρωτῶ. Πῶς εἶνα

Ἡ τελευταία ἡμέρα ἐπά-
ναδός του μαρτυρεῖ τὴν
ψυχολύθησιν καὶ τὴν ἐγο-

Τὸ κοινωθεὶς πολιτικὴν κα-
λίτευμα ἐδράζεται ἐπὶ τῆς
ἐν ἀλλαγῆς τῶν κομματικῶν

δυνατῶν ὁ κ. Παναγιώτης νῦν
πολιτικῶν κακοβουλεύσε-
ως, ὡς ἐκφράζεται, ἐπ' ὅ-

ΛΥΜΕΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

σον, ως γνωστόν, μετά μίαν έκλογικὴν ἀποτυχίαν εἶνε ὑποχρεωμένος ἐντὸς τῆς νυκτὸς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα μὴ κατασπαράχθῃ ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῶν ἀντιπάλων του, ὅστις τρέφει ἄγριον κατ' αὐτοῦ μίσος :

Ἐάν οἷοσθῆτε τῶν ἀντιπάλων τοῦ κ. Βενιζέλου ὑποστῆ μίαν έκλογικὴν ἤτταν, θ' ἀποχωρήσῃ ἀπλῶς τεθλιμμένος εἰς τὸν οἶκόν του ὅπως προπαρασκευάσθῃ διὰ νέους μελλοντικούς ἀγῶνας. Ἐάν ὅμως ἤττηθῇ ὁ κ. Βενιζέλος, εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ λάβῃ ἐξικρατικὰ μέτρα ἵνα διαφύγῃ τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μίσος τῶν νικητῶν, καὶ εἶνε ζήτημα ἂν ἢ τὸ ἐπιτύχῃ. Ὁ κ. Βενιζέλος, ὅρα, πολιτεύεται κοινοβουλευτικῶς, ἀλλ' ὑπὸ τὴν αἰδηρῶν ἀνάγκην νὰ εἶνε ἀσφελῆς ἐκ τῶν προτέρων ἢ έκλογικῆ του νίκῃ, ἢ ἢ διὰ παντός μέσου δικτατορίας τῆς ἐξουσίας.

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΦΥΓῆ ΚΑΙ ΘΑ ΦΥΓῆ

Ἐπιτυχίαν τῆς πρωτοφανοῦς αὐτῆς ἀνωμαλίας, τὴν ὁποίαν ἀποτελεῖ ἢ ἐκ νέου ἐπιτυχίαις τοῦ κ. Βενιζέλου ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, καὶ τῶν ἀναποτρέπτων κενδύων καὶ θανάτων, ἅτινα ἀπειλοῦνται διὰ τὸν τόπον, ἢ γέσθημεν ἀντιμέτωποι τοῦ κ. Βενιζέλου.

Θὰ πολεμίσωμεν τὴν ἐπιδημιολογίαν του δι' ὅλων τῶν μέσων καὶ εἰμεθα πεπεισμένοι ὅτι θὰ τοῦ ἐπιβάλωμεν τελικῶς νὰ πρᾶξῃ ἐκεῖνο τὸ ἵπποδον ὑπληρωσὸν εἰς αὐτὸν ὁ στοιχειώδης πατριωτισμὸς καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Θὰ τοῦ ἐπιβάλλωμεν νὰ μᾶς ἀφήσῃ ἡσυχῶς νὰ ζήσωμεν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χρόνου εἰς τὴν γωνίαν ταύτην, ὅπου ἐγεννήθημεν. Θὰ τοῦ ἐπιβάλλωμεν νὰ φύγῃ. Καὶ θὰ φύγῃ!

Ἡ ἐκφρασις εἶναι τοῦ Ἰσοκράτους, ἢ ἐπανέλαθε τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1916 ὁ ἀείμνηστος Στέφανος Δραγούμης, ἐπιλέγων : «Ὁ ἀντιπάλος ὅστις, οἰουδὴποτε καὶ ἂν ἔχῃ ἀξίωμα, ἄνευ ῥητῆς ἀποστολῆς καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἐντολῆς, διαπραγματεύεται μετὰ τῶν ξένων, διαπράττει συμφωνίας μετὰ τῶν ξένων, πωλεῖ τὴν δύναμιν τοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ κύρους αὐτοῦ εἰς τοὺς ξένους, — ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅπου καὶ ἂν κρύπτηται, πρέπει πάντως νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν τιμωρὴν δίκην τοῦ λαοῦ οὐδεμίαν ποινὴν ἐξισούται πρὸς τὸ ἐγκλημα τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ.» Καὶ ταῦτα μὲν ἔσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀνταθνηκὸν ἔργον τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς, ἢ ἐγκαθίδρυσεν τῇ 18 Αὐγούστου ὁ κ. Βενιζέλος ἐν Θεσσαλονίκῃ, συσκευαστῶν μετὰ τοῦ περιουστου μεσέλλητος στρατηγῶν κ. Σαρράγγ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ὁ αὐτὸς Στέφανος Δραγούμης, κακίζων καὶ στιγματίζων τῇ 24 Ἰουλίου 1918 ἐν τῇ «Νέῃ Ἡμέρᾳ» τὴν μανίαν προσφορὰς ἐθνικῶν ἐδαφῶν, ἔγραψε : «Οὐδεὶς θέλει τοιμῆσαι νὰ προβάλλῃ εἰς τὸ μέσον ἐνώπιον τοῦ ἔθνους πρότασιν παραχώρησεως ἐθνικοῦ ἐδάφους καὶ δικαίω ἀπαργράπτω καὶ κατὰ διεθνή ἀναγνώρισιν ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἠνωμένου... Ἐγένετο τι ἔκτροπον, καθ' ἣν ὅραν ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλῆν ἡ παραχώρησις τοῦ Σάσσωνος πρὸς κύρωσιν μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως γενομένην ἤδη ἀποδοχὴν τῆς περὶ τούτου συμβάσεως. Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἐτελέσθη ὁ δὲ Σάσων, ὅσην καὶ ἂν εἶχε σημασίαν, ἦτο νησιδίων ἀκατοίκητον». Ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Βενιζέλου, ἄγνωστος ὅτι ὁ Σάσων ἦτο ἐξάρτημα τῆς Ἑπτανήσου, ἐξεχώρησεν αὐτὸν ἄνευ οἰουδὴποτε ἀνταλλάγματος, ἂν καὶ λόγῳ τῆς θέσεως αὐτοῦ, πολλὰ θὰ προσεφέροντο ἀνταλλάγματα. «Ὅμοιον πρᾶγμα ἀπολύτως ἀδύνατον εἶναι νὰ τελεσθῇ καὶ

νῦν... Ἡ παραχώρησις τοῦ τμήματος τῆς Καθάλλας παραδίδοι εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ πατοῦσα σταθερῶς ἐγγυῶνται τὴν ταχέαν εἰς ὕψους αὐτῆς ἐξώθησιν ἡμῶν μέχρι τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀλσιάνμου... Ἡ Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καταβίβαζε τοὺς Βουλγάρου ἀκριβῶς ὑπεράνω τῆς Θεσσαλονίκης εἰς γραμμὴν ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ κόλπου τῆς Καλλικδικῆς εἰς τὸν Θεσσαλικὸν ἀπολήγουσαν, παραχωροῦσα οὕτως εἰς τοὺς αὐτοὺς ἐκεῖνο, ὅπερ ἔδεν ἐφαίνετο ἀπρόθυμος ὁ Ἕλληνας οὐθεὶν ἢ τῆς κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1913 νὰ παραχωρήσῃ, ὅπως συμβεβασθῶσιν εἰρηνηκῶς οἱ ἀφῆρτοι ἀντιθέσεις μετὰ τῶν δύο Συμμάχων. Ὁ κίνδυνος ἀπεσοβήθη χάρις εἰς δευτέρον Ἑλληνοκινδὸν πόλεμον, ὃν δὲν ἤθελεν ὁ κ. Βενιζέλος, καὶ εἰς τὴν στάσιν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, ῥαγδαίως προελάσαντος, παρὰ τὰς παρακλήσεις καὶ τὰς διαταγὰς τοῦ κ. Βενιζέλου, ἀλλ' ἐπεφάνη αὐθις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1918 τοῦ κ. Βενιζέλου εἰσηγηθέντος διὰ δύο πρὸς τὸν Βασίλεα ὑπομνημάτων, τῆς 11 καὶ 17 Ἰανουαρίου 1918, τὴν παραχώρησιν τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Ἐὰν διὰ τῆς Διότι ἐπέστη ὁ χρόνος νῦν μεταπίσωμεν ἀποφασιστικῶς τὸ πρόβλημα τῶν ἀναγκαίων θυσιαῶν, ὅπως ἐπετύχωμεν, εἰδὼν αὐτὸν ὅτι μὴ πρᾶξιν παμβαλκανικὴν κήν», καθ' ἣν ἔλεγεν ὁ κ. Βενιζέλος ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ ὑπομνηματι. Ἡ εἰσηγήσει αὐτῆ ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς χώρας, διότι ἦτο αὐτόχρημα ἀνταθνηκὸν καὶ διότι οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ προσέλθῃ εἰς παραχωρήσεις ἐθνικῶν ἐδαφῶν. Ἄλλως τε τὴν μετὰ τῶν Σλάβων παμβαλκανικὴν σύμπραξιν οὐδέποτε ἠνύθησεν οὐδ' εὐνοεῖ τὸ στρατευόμενον ἔθνος.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ Η ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ

Ἐξακολουθεῖ ἡ συζήτησις περὶ τῶν λόγων, ὧν ἕνεκα κατέρρευσε, ὡς κατέρρευσε, ἡ Ἀντιδενιζελικὴ παράταξις. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλοῦν, ἀπλούστατον. Ἐπῆλθεν ἡ κατέρρευσις, διότι διεπράχθησαν ἡλιθιότητες, προκλήσασαι τὴν ἀηδίαν, διότι συνεκομίσθησαν δικιρέσεις, διεχωρίσασαι τὴν συνεργαζομένην Ἀντιπολίτευσιν, διότι, πρόσωπα, οὐδὲ κατὰ τὸ παρελθόν, οὐδὲ κατὰ τὸ παρὸν ἐξαιρετικῶς τιμῶμενα, ἐφαντάσθησαν ὅτι ἠδύναντο νὰ ἡγηθῶσιν ἀγῶνων ἢ νὰ μονοπωλήσωσιν ἰδέας, διότι διεκήρυξαν ὅτι πᾶς μὴ ἀνήκει εἰς αὐτοὺς δὲν ἀνήκει εἰς τὴν γνησίαν Ἀντιπολίτευσιν, δὲν εἶναι ἀντιπολιτευόμενος. Ἀντιπολιτευόμενοι, ἀντιδενιζελικοὶ, βασιλικοὶ, λαοὶ, δυνάμεις, τὸ πᾶν ἦσαν αὐτοὶ, καὶ μόνον αὐτοὶ! Καί, ἂν ἡγεῖτο καὶ τῶν εἰς Δημήτριον Πάλλη, εἰς Γεώργιον Θεοτόκη, εἰς Στέφανον Δραγούμη, εἰς Νικόλαον Σπυριδιώτη, εὖ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀνεκτὸν. Ἠλθόν, δὲν ἦτο ἀνεκτὸν, ἡγουμένων αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες ἡγοῦντο αὐτῶν. Καὶ δὲν ἦτο ἀνεκτὸν, διότι πάντες, ἀπὸ τοῦ ἀξιοπρεποῦς πολίτου μέχρι τοῦ εὐπρεποῦς δημοσιογράφου, ἐθεώρουν ὕβριν, ὕβριν δεινὴν, καὶ ταχθῶσιν ὑπὸ τοῦς αὐτοκλή-

τους ἡγέτας, τοὺς οὐδεμίαν ἐμπνέοντας ἐμπιστοσύνην. Ἡ δυσφορία, ἡ ἀηδία, ἡ ἀπογοήτευσις ὠδήγησεν εἰς τὴν κατέρρευσιν, εἰς τὴν στάσιν τῆς Ἠλλάδος, τῆς ὁποίας σημαίνωνων παραγῶν — ἀντιδενιζελικώτατος — ἔχειν τὴν ἐπομένην τῆς ἐκλογῆς διὰ τὰ ἀποτελέσματα! Αὕτη ἡ ἀλήθεια, ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια, ἦν οἱ αὐτοχειροτόνητοι ἡγέται καὶ οἱ ἀδιάλλακτοι τῶν περιθωλῶν ἀρχηγίσκοι, θάναυρισκον, προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ὅλαις ταῖς μέχρι τοῦδε ἐκλογαῖς τῶν Ἀθηνῶν, συμπερικυβερταμένης τῆς 1 Νοεμβρίου 1920, διότι θάναυρισκον τὴν λαόν, ἀκολουθοῦντα πάντοτε τοὺς Ἀτικάρχας αὐτοῦ, δηλαδὴ πολιτικῶς δεδοκιμασμένους καὶ κεκτημένους παρελθόν. Τοιαῦτα τὰ πρᾶγματα, ἀπορῆγγόθησαν οἱ διάφοροι ἡγέται καὶ ἀρχηγίσκοι, ἀλλ' ἄπορ δὲν ἐλησημόνησεν ὁ λαός, ὅστις, ἀπέχων κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ κατανήφιξιν ἐκ λύσεως, εἶδον σκληρὴν μάθημα εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1920 εἰς ἐν μόνον ἀπέβλεψαν, εἰς τὴν μονοπώλησιν πάσης κινήσεως, πάσης ἐκδηλώσεως, πάσης ἐνεργείας, στρεφόμενης κατὰ τῆς ἀντιπάλου παρατάξεως, εἰς τὴν μονοπώλησιν πάσης ἰδέας.

"Μηχανή" 25 'Οκτωβρίου 1928

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΤΗΤΑ

'Ελληνικά έπιθετα. 'Η συναγριδα και η εμπνευσις του Λουκά Νάκου. 'Ενας λιχουδικος... επιτάριος. 'Οπου τράει και η... σταφιδα. 'Από του θέρχισε την έπιθεση ο Παγκαλος. Πώς παρηγουντο μια φορά οι Γενικοί Γραμματεϊς των 'Υπουργείων. Κορομηλάς και Νέγρης.

Πρό καιροσ το «Μπουκέτο» άνάγραψεν μια σειράν έλληνικων ονομάτων που είχαν τουρκική προέλευση, όπως π. χ. Δεμερτζής, Βοζίκης, Χριστούγεντος. 'Από το Βουλγαρικό «Μπόζικ» : Χριστούγεννα.

Σήμερα δημοσιεύουμε πάλι μια σειρά έλληνικων έπιθέτων, που εϊνε φτιασμένα από λέξεις βουλγαρικές. Και ίδου : Βοζίκης : Χριστούγεντος. 'Από το Βουλγαρικό «Μπόζικ» : Χριστούγεννα.

Ρέντης : Τρίφτης. 'Από το Βουλγαρικό «Ρέντσαμ» : Τρίβω. Μπουζάνης, (καθηγητής εν Θεσσαλονίκη εν Τριπόλεω και αδελφός του άλλου δεσπονοσού τής «'Εφημερίδος των Βαλκανίων» τής Θεσσαλονίκη) : Πασχάλης. 'Απ' το Μπουζάνα : Πασχαλιά και Μπουζάνια : Πασχαλοΐδα, όπως λέγεται η «παραρθενα» στη Μασεδονία.

Ραντιβάν : Ράικος 'Ιβάν κατά σύμπτηξιν. 'Ονομα συναντώμενον στα Βουλγαρόφωνα χωριά του κάμπου τής Βερροίας.

Γκότσης : Γεωργάκης. Χαϊδουσιάνου του Γεώργιος. Γκότσης και Γκότσιας βουλγαριστί.

Γκλαβάν : Κεφαλάς. 'Εκ του Βουλγαρικού «γκλάβα» : κεφαλή. Δραγούμης από το Δράγα, Δραγομίρ π. λ. π. (Σ. «ΜΠΟΥΚ.») Το άληθινόν όνομα των Δραγούμηδων εϊνε «Δαγούμας». 'Ο μακαρίτης όμως Στέφανος Δραγούμης προς εύφωμίαν, προσέθεσε το (P) 'Από τερροι συγγενείς του Δραγούμη, υπάρχουν άκόμα στα Βογατσιών τής Μακεδονίας, οι όποιοι όμως διατηρούν το παλιό τους όνομα : «Δαγούμας».

«'ΕΓΓΙΔ» 29 'Οκτωβρίου 1928

ΑΠΟ ΟΣΑ ΕΝΘΥΜΟΥΜΑΙ

ΤΑ ΑΤΙΜΑ "ΠΑΤΡΙΑ"

Αι άναμνήσεις που έχω αποταμείσει από την δεκαπενταετη διεύθυνσιν των «Πατριών», θά ήμποροΐσαν να αποτελέσουν τόμουσ όλοκλήρουσ.

'Από την ήμεραν που έπρότεινα εις το Διοικητ. Συμβούλιον τής «'Εταιρείας τής ύπερ Πατριών 'Αμύνης» την έκδοσιν εβδομαδιαίου όργάνου προς διάδοσιν των άρχων τής, μέχρι τής διακοπής του, ένεκα τής συλλήψεως και φυλακίσεως μου επί εσχάτη προδοσία, συγκλητικωτάτας δοκιμασίας και χαράς μου έγένητο το μικρόν εκείνο φύλλον, το όποϊον διένεμετο και έφθανε μέχρι των άποτάτων έσχατιών τής Οικουμένης, όπου έξοΐσαν οι φύσει φιλαπόδημοι όμοεθνεϊς.

'Ενθουσιμαι ιδίως το άλφα και το άμέγα, τα δύο δηλαδή άκρεια σημεία τής έναρξεως και τής διακοπής.

***

Συνεξητοΐμεν κατά μιαν των προκαταρκτικων συνεδριάσεων του Συμβουλίου περι του καταλληλοτέρου και μάλλον τελεσφόρου τρόπου τής εμφανίσεως τής 'Εταιρείας, από την όποϊαν πολλά άνέμενε το 'Ελληνικόν κοϊνόν, ένεκα μιας πολυ εύγλωττου προκηρϋξεως του σκοποΐ τής.

'Επρότεινα την έκδοσιν εβδομαδιαίου φύλλου εις είκοσι χιλιάδας αντιτύπων, διανεμομένου δωρεάν, και την πρότασιν μου συνώδεΐα με προϋπολογισμόν δαπανων άρκετων χιλιάδων δραχμών.

'Ο Βίκτωρ Δούσανης, λοχαγός ακόμη τότε, συνεφώνησε κατ' άρχήν, άλλ' ήρώτησε

λογικώτατα τον ταμίαν 'Αλέξ. Μαθροσ να παραιτησέτο το ταμειον.

— Διακοσίας δραχμών, άπήνησεν οΐτος. 'Ησαν ίσως έτοιμοι να γελάσουν εις βάρος τής προτάσεως μου οι αποτελούντες το Συμβούλιον, ο Πρόεδρος στρατηγός Παπαδιαμαντάπουλος, οι καθηγηταί του Πανεπιστημίου Κ. Μητσόπουλος, 'Ιγν. Μοσχάκης και Γ. Κατζιδάκης, ο Στ. Βουτυράς, ο Παύλος Μελάς και οι άλλοι. 'Ησαν έτοιμοι να γελάσουν, αλλά τους έπρόδραβα.

— Με φθάνουν διά το πρώτον φύλλον, ειπα, αναλαυθών δέ υπό προσωπικήν μου εϋθύνην την διατήρησιν επί έν έτος τουλάχιστον. Ουδέποτε ήκούσθη ότι ο σπόρος πρέπει να εϊνε όσος και ο θερισμός. 'Εχω πεποΐησιν ότι ο θερισμός θά με δικαιώσῃ.

Και ο θερισμός με έδικαίωσεν. 'Επί δεκαπέντε έτη τα «Πάτρια» έξεδίδοντο ανελλιπώς, στοιχίζοντα έκαστοντάδας διας χιλιάδων δραχμών, τας όποιας εις δωρεάς μικράς ή μεγάλας απέστειλλον οι πανταχοσ άμογενεϊς προς διατήρησιν των.

***

Μου φαίνεται όλίγον καυχσιολογία να εϊπω ποτα άπήρξεν η ζωη και η έπίδρασις εκ τής καθόλου 'Ελληνικής κοινωνίας του φύλλου, το όποϊον ο κ. Ψιχάρης άπεκάλεσε: Το άττιμα «Πάτρια».

'Ας το εϊπουν άλλοι, όπως το εϊπον μυριάδες έπίσημοι και ανεπίσημοι, μικροί και μεγάλοι, ελευθεροί και αϋτρωτοί.

Όπως το εϊπεν ένας Στέφανος Δραγοΐμης :

«... Οι άναμνήσται των «Πατριών» ζων μνημειον περιφέροντες έκαστος το στήθος, το καθ' εβδομάδα ως άγίαν κοινωνίαν δεχόμενον την δωρεάν μετάδοσιν άστου άθλου, του τρέφοντος τον και καρδιαν, του ένδυναμοΐντος εις πίστιν, του άναπτεροΐντος εις έλλάδα, του άνδρϋζοντος το φρόνημα, του έξύμνοντος τας ψυχάς».

Όπως το εϊπεν ο ναύαρχος Γεωργαντάς ως άρχηγός τής Ναυτικής 'Εκπαιδεΐσεως :

«Μετά χαράς ειλικρινούς παρακολουθοΐμεν την δρασιν και προδον τής συντελουμένης έθνικής και θρησκευτικής κατηχήσεως του Γένους διά του αξιολόγου ήμϊν όργάνου των «Πατριών». 'Αληθώς άφελιμοατάτη εϊνε η υπό των πληρωμάτων του Πολεμ. Ναυτικοΐ άνάγκαις του μεστοΐ ήθικων παραγγελμάτων και παραινεσεων ήμετέρου περιοδικοΐ».

Όπως το εϊπεν ο Σπύρος Λάμπρος :

«Αι μυριάδες των φύλλων, άτινα εσοκρότησαν επί δεκαπενταετιαν δλην τα «Πάτρια» εις όλας τας γωνίας του 'Ελληνισμοΐ, εϊνε ύψηλοσ διασεπτήμητος, ήν καρέχετε εις την 'Ελληνικήν ψυχήν, προσπαθοΐντες να στομώσητε αυτην, να την ενθαρρϋνητε, να την παρηγορήσητε, να την ύψώσητε, να την φρονηματίσητε».

Όπως το εϊπεν ένας Σύλλογος, εκπροσωπών όλα τα σωματεία τής 'Αλυτρωτότου :

«'Ο 'Ελληνικός Σύλλογος... έχων πρό οφθαλμών τον ιερόν σκοπόν, τον όποϊον τα «Πάτρια» επιδιόκουνεν εν τε τῷ 'Αλυτρωτῷ και τῷ εν τῷ άλλοδαπῷ 'Ελληνισμῷ, εύχεται την έπιτυχῆ έξακολούθησιν και εύρυτέραν διάδοσιν του χριστιανικώτερου και πατριωτικώτερου των περιοδικων, δσα ποτε έγράφησαν εις την 'Ελληνικήν γλώσσαν».

Όπως το εϊπεν ο Πειρ. Σύνδεσμος :

«'Αληθώς μέσα έργον έπιτελείται διά των «Πατριών».

Όπως το εϊπεν η Λουΐζα Ριανκούρ, διά των εύγλωττων και αλληπαλλήλων δωρεών τής.

Όπως το εϊπεν η «'Εστία», εκπροσωποΐσα την γνώμην του Τύπου :

«Εϊς το πρόγραμμα των «Πατριών», το όποϊον περιλαμβάνεται ολοκλήρον εις τον σεμνόν και ύψηλόν σῶν θεία προσευχή τίτλον των, ο θόρυβος δεν ειχε ποτε τόπον. 'Η άρετη εϊνε άδούβος και άσχυρος, όπως το ευρεγτικόν νεράκι, που σιγονυλά από κάτω από τα χόρτα και τα ποτίζει μυστικά».

125

«Αὐτὸ εἶνε τὸ ἔργον τοῦ γόνιμον καὶ εὐεργετικόν, ποὺ κάμνει ἐπὶ δέκα χρόνια τώρα τὸ ἀποκλειστικῶς καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐθνικὸν αὐτὸ φύλλον σου. Ἀπὸ τὰς μικρὰς, λιτὰς καὶ σημαντὰς στήλεις σου, θγάζει καὶ μοιράζει δωρεάν καὶ ἀνεπαιδεία, σὺν πτωχὸς φιλόπρωτος ἐκ τοῦ ὑστερηματός σου, τὰ ἀγγὰ καὶ ἄλλα ῥήματα τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος.

«Ποτὲ δὲν διεκίνησε τὴν ἐργασίαν σου, ποτὲ δὲν ἐζήτησεν ἀμοιβὴν δι' αὐτήν. Οὔτε ἔκαμε ποτὲ πολεμικὴν, οὔτε ἀνεμίχθη εἰς τὰς κοσμικὰς περιστάσεις. Ἀπὸ τὸ ἦθος τοῦ σκοποῦ σου, ἀνώτερον προσώπων, τόπων καὶ πραγμάτων, ἀγαθὸν καὶ ἀφιλοκερδές, ρίπτει τὸν καλὸν τοῦ σπόρου καὶ παρερχεται. Ἐποικιοδομικὰ ἐρμηνεῖα, ἱερὰ διδασκαλία, ἐθνικὰ παρορμήσει, εἶνε τὰ μέσα τῆς τριμῆς ἐργασίας σου. Ὅργανον τῶν συνησιωμένων ἱεροτήτων τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Φεραίου, γυρίζει ἀνὰ τὸ ἔθνος, ὡς ταπεινὸς ἀπόστολος, μόλις συντηρούμενος, μετ' ἐνδύμα τῶ ἀσκητοῦ, κρατοῦν δὲ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὸ Εὐαγγέλιον τῆς θρησκείας καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ἔθνους, περιφέρει τὴν ἱερὰν ἀλληλεγγύην τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος».

Ὅπως τὸ εἶπε, τέλος, ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος:
«Ἀποστέλλω τὰ θεριά μου συγκαταστήματα πρὸς τὴν ἐκδίδουσαν τὰ «Πατρία» εἰσαγγεῖα».

Λόγω τῆς ἀσθενείας μου μοῦ ἐπετρέπη νὰ πάρω ἄμαξαν. Καὶ εἶχα τὴν τιμὴν, ὁ παρὰ τὸν ἄμαξήλατὴν καθίσας χωροφύλαξ, νὰ μοῦ κρατῆ ἀνεμιζομένην τὴν δυσανταχὴν αυτοκρατορικὴν σημαίαν, μετ' τὸ σῦμβολον, τὸ ὁποῖον τόσον ἐλάτρευσα.

Ὁ πραγματικὸς εἰσαγγελεὺς, πρὸς τὸν ἵποδον μὲ ὠδήγησεν, μετ' ἐδέχθη χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ τὸν λόγον. Μοῦ προσέφερον μόνον καφέν, τὸν ὁποῖον τοῦ ὄφειλω ἔκτοτε, καὶ μετέπειτα εἰς τὸν ἀνακριτὴν, ἕνα κύριον, μαγνόμενον ἐξ ἱερὰς ἀναγκαστικῆς κατὰ τῶν ἱστίων, ὁ ὁποῖος μετέπειτα εἰς τὸ κρατητήριον τῆς Ἀστυνομίας, ἡ ὁποία πάλιν μετέπειτα εἰς τὸ Ἀδερφοφίον, ὅπου ὁ μέγας πολιτὴς τῆς Ἑλλάδος Ἐμμανουὴλ Μπενάκης, ἐγκάθειρος ἦδη, ἠρώτησεν εἰς τὴν θεάν τοῦ πελοπόννη ἐκ τῆς ἀσθενείας προσώπου μου:

— Τί τὸν ἔφεραν ἐδῶ τὸν Λαμβέρτην; Διὰ νὰ πεθάνῃ;

Οὔτε, τότε δὲν ἀπέθανε. Κάθε ἄλλο. Ἐγὼ νὰ περῶ μετ' τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ τὴν καλὴν συντροφίαν τοῦ Μπενάκη, τοῦ Κύρου, τοῦ Κουντουριώτη, τοῦ Μρένου, τοῦ Κονδύλη, τοῦ Μεταξᾶ, τοῦ Δομεστίτη, τοῦ Γληνοῦ, τοῦ Πανουριᾶ, τοῦ Παρασκευοπούλου, τοῦ Λεοντίου, τοῦ Μινέττα, τοῦ Μαζαράκη, τοῦ Καζούλη, τοῦ Λασκαλάκη.

***
Ἄλλ' ἂν δὲν ἀπέθανε ἐγὼ, ἀπέθαναν τὰ «Πατρία».

Καὶ τὸ ἐσκότωσα ἐγὼ, τὸ ἀγαπημένον μου παιδί, παιδί δεκαπέντε χρόνων, μετ' τὰ ἴδια μου τὰ χέρια.

ΙΩΑΝ. Ν. ΛΑΜΒΕΡΤΗΣ

Ἡ Καθημερινὴ 6 Ν/βρ. 1918

Ο ΛΑΚΚΟΣ

Τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα», παρακολουθοῦν τοὺς ἀπὸ ὀκταμήνου ἀγῶνας τῆς ἐπανεκδοθείσης «Πατριδος» ἐξέσπασε πλέον χθὲς εἰς παράπονον γοερὸν: Μὰ ἐπὶ τέλος εἶνε τόπος αὐτός;... Ἡμπορεῖ ὁ καθεὶς νὰ λαμβάνῃ ἕνα κάλαμον καὶ μίαν μετ' ἑξῆς λάνην καὶ νὰ γράφῃ κατὰ τοῦ ἄλλου ὅ,τι θελήσῃ;... Ἡμπορεῖ ὁ καθεὶς ἀτιμωρητῆς νὰ σπιλῶν ὑποψήσεις, νὰ κηλιθῶν ὀνόματα, νὰ καταρρίπτῃ καὶ νὰ καταστρέφῃ μετ' τῆς συκοφαντίας τὸν καταπέλτην ὅ,τι στέκεται ὀρθιον;

Τὸ γοερὸν παράπονον τῆς συναδέλφου δὲν διετυπώθη μετ' τὰς φράσεις αὐτὰς, ἀλλ' αὐταὶ ἀποδίδουν τὸ νόημα τοῦ. Ἡ συνάδελφος ἀπορροεῖ: Μὰ εἶνε τόπος αὐτός; Εἶνε κατάστασις. Καὶ ἀπαντῶμεν ἀπρόσ-

κλητοὶ: Βεβαίως οὐκ εἶνε. Ἀλλὰ μήπως πταίει διὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἡ «Πατρις»; Μήπως πταίει τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα»; Μήπως πταίει πέραν αὐτῶν ὁ εἰς ἡ ὁ ἄλλος ἐκ τῶν δημοσιογράφων τῆς ἐποχῆς, οἱ ὁποῖοι ἀνύψωσαν τὴν συκοφαντίαν εἰς ἐπιστήμην καὶ τὴν κατέστησαν θάσιν ἐφ' ἧς ὠκοδόμησαν καὶ ἐπιχειρήσεις, καὶ καταστάσεις καὶ κτίρια; Ἐκείνοι τῶν δὲν πταίει. Διότι ὅλοι, ἀπὸ τοῦ μεγαλειότηρου τῶν καὶ τοῦ πλέον σημαντικοῦ μέχρι τοῦ μικροτέρου τῶν καὶ τοῦ πλέον ἀσήμου, ἤλθεστιγμὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν κατέστησαν μαθηταὶ νέας σχολῆς. πιστοὶ νέας θεότητος, ἡ ὁποία ὠνομάσθη τότε ἐθνικὴ Σκοπιμότης καὶ ἡ ὁποία ὑπῆρξε προαγωγὸς πάσης διαφθορᾶς, καὶ πάσης ἀνηθικότητος. Ἡ ἐθνικὴ Σκοπιμότης ἐδίδασκε τότε ὅτι πρέπει νὰ κυβερνήσῃ ὁ Εἰς ὁπωσδήποτε καὶ ὅτι πᾶς ὁ διαφωνῶν πρὸς αὐτὸν ὠφείλει νὰ τεθῆ ἐκ ποδῶν. Ἀλλὰ πῶς νὰ τεθῆ ἐκ ποδῶν ἂν ὁ διαφωνῶν αὐτὸς ἦτο ἄμωμος, ἂν ἦτο χρηστός, ἂν ἀπήλαυσε τῆς κοινῆς ὑπολήψεως, ἂν τὸ παρελθόν του δὲν εἶχε κηλιθῆ;... Διὰ νὰ τεθῆ, ἐπεστράτευοντο τότε οἱ μαθηταὶ. Αἱ κηλιθεὶς προσετίθεντο διὰ προχείρου μελάνης, καὶ ἡ ὑπόληψις τοῦ ἀμώμου ἐσπιλοῦτο ἀνευ ἀναβολῆς. Ἀπὸ ἐνός Βασιλέως, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο ὡς ἀνθρώπος νὰ ἐχῇ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ἐλαττώματα ἀλλ' ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἐπινε, μέχρι τοῦ τελευταίου πολέμου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπανελεθῆ κάποτε τραυματίας ἀπὸ ἐνδοῦρους πολέμους, ὁ εἰς ὠ

ἐχθόμενος μακρὸν καὶ ἀδιάκοπον τὸν δῖον αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν, ὧν ἀληθῶς τὰ «Πατρία» ἀνεδείχθησαν πρόφρονες κατηχητὰ καὶ διδάσκαλοι.

Πῶς ἔγινεν ἡ διακοπὴ τῶν «Πατριῶν», ἀξίζει νὰ σημειωθῇ. Εὐδοκίμοις εἰς τὰ τέλη τοῦ ἀπαισιῶν ἔτους 1916, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐνεκα τῆς χαλῶδους καταστάσεως, οὔτε λεπτόν ἤχοτο εἰς τὸ κείμενον τῶν «Πατριῶν», τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις καὶ τακτικὰ ἐξεδίδοντο καὶ δωρεάν διενέμοντο. Ἐκτός τοῦ ὑπερῶν συνεργάτου Γ. Κατῆδίου, ἐγὼ ἤμην τότε καὶ διευθυντὴς καὶ τῆς εἰσεγγεῖας καὶ ἐταιρείας. Ἐδανειζόμεν διὰ τὰς δαπάνας τῶν καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει μετ' πόσους μόχθους κατόπιν, ὅχι ἐκ περισευμάτων, ἀλλ' ἐξ ὑστερημάτων μου, ἐπέληρωσα κοινὰ σαραβὰ τὰ χρέη τῶν.

Σαραβικὰ ἦσαν τότε τὰ κύρια ἄρθρα τῶν «Πατριῶν» κατὰ τῆς ἐθνικῆς διαρρέσεως τῆς προσημαζούσης τὰς ἀδυσωπήτους συμφορᾶς...

Ἐξάνα μίαν Παρασκευὴν, παραμονὴν τῆς διανομῆς τοῦ φύλλον τῆς 18 Νοεμβρίου, καὶ ἐνθὺ κλητῆς κατερχομένη ἀπὸ ὀδονηρῶν ἐντεταλτῶν, ἡ ἀδελφὴ μου κατατομαγμένη ἀπὸ τὰ συμβάντα κατὰ τὰς προηγουμένης ἡμέρας ἐκτός καὶ ἐντός τῆς οἰκίας μου, ἦλθε νὰ μοῦ ἀναγγεῖλῃ, ὅτι ὁ εἰσαγγελεὺς μετὰ κοινοῦ κατὰ μετ' ἐξήτει.

Ἐνεδύθη βιαστικὰ καὶ κλονιζόμενος ἐπέρασα εἰς τὸ γραφεῖον μου, ὅπου μετ' ἀνέμενε μετὰ δύο ἄλλων ἀγνωστων ἕνας κύριος ναυτικός, καταγινόμενος εἰς τὸ ἐξετάξῃ τὰς εἰκόνας τῶν τοίχων καὶ ὁ ὁποῖος, ἀντὶ καλῆς μέρας, μετ' ἠρώτησεν εἰρωνικῶς:

— Πῶς; δὲν ἔχετε ἐδῶ τὴν εἰκόνα τοῦ Βενιζέλου;

Τοῦ ἀπῆντησα μετ' ἀνάλογον τόνον, δεικνύων δύο φωτογραφίας:

— Ἴδου αὐτὴν διαν ἦτο παιδί, καὶ ἰδοὺ ἐκείνην, διαν ἔγινε μέγας.

— Ἄ ἔγινε μέγας;

— Τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἡλικίαν, ἂν ἐπαρῆτε...

Ὁ παρουσιασθεὶς ὡς εἰσαγγελεὺς, ἀφοῦ ἔπραξε διάφορα συστάσια μου, χωρὶς νὰ καταλάβῃ τίποτε, ἤρπασεν ὡς πολῦτιμον εἶρημα μίαν μικρὰν σημαίαν κιστρίνην, μετ' ἐπικραμένον ἕνα δικέφαλον ἀετὸν καὶ μοῦ εἶπεν, θοιμαδεντικῶς:

— Αὐτὸ μοῦ φθάνει! Ὅμοιοι εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν.

***

νομάζεται Ούζος, ὁ ἄλλος προδότης καὶ εἰς αὐτοὺς προσετίθετο ἐκατόμβη ὑπολήψεων, ὀνομάτων, τὰ ὅποια ἐθάπτοντο ὑπὸ τὰ θέλη τῆς πλέον ἀνηκούστου συκοφαντίας. Ἀνθρώποι παλαιοὶ, στῦλοι τοῦ ἔθνους, τοῦ Ἡρώτους, τῆς κοινωνίας, νέοι πολῖται θράσαντες καὶ ἐργασθέντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος των, γέροντες λευκανθέντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τόπου καὶ γυναῖκες ἀκόμη ἐσύρθησαν εἰς τὸν βωμόν τῆς θεᾶς διὰ τὴν προσφερθῆ ἢ τιμῆ των θυσία. Ἄνωμασθησαν λωποδύται, προδότες, ἀργυρώνητοι, ἄτιμοι. Καὶ ἐφθάναν ὑπὸ τὰ σκώμματα τῶν πιστῶν, γέροντες πλέον καὶ ἀνάπηροι, ὁ Δραγούμης, ὁ Πάλλης, ὁ Σκουλούδης, εἰς εἰδικὰ δικαστήρια, καὶ ἐσύροντο εἰς στρατοδικεῖα στρατιωτικοὶ παλαίσαντες τραχὺν καὶ πτωχὸν τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνα καὶ ὠρχεῖτο περὶ αὐτοὺς καὶ τὴν τύχην των ὁ χορὸς τῶν χθεσινῶν καὶ σημερινῶν δημοσιογράφων, καπηλευόμενος ὑπὲρ τοῦ ἀποτραχηλισθέντος κοινῶς τὴν ἀδυναμίαν των καὶ τὴν δύναμίν του. Καὶ ἀπῆντων τότε οἱ ἀντίπαλοι μετ' ὅ,τι εὕρισκον πρόχειρον. Ἀντὶ μελανοδοχείων εἶχεν ἀνοιχθῆ διὰ τοὺς δημοσιογράφους τῆς λαμπρᾶς δωδεκαετίας λάκκου βουρδούρου, σιέλου, ἀπορριμμάτων, καὶ ἐκεῖ ἐδύθειζον ὅλοι τὰ δέκα των δάκτυλα καὶ μετὰ τοῦ λάκκου τὸ ὑλικὸν ὑπεδέχοντο τοὺς διαβάτας. Οὕτω χεῖρες, πρῶσω παθηματοσιογράφοι, διαβάται, ὅ,τι ἐφθάνε, ὅ,τι ἔμενε, ὅ,τι διήρχαστο κατήντησαν ὅλοι εἰς τὸ τέλος αἰσχος ὡς θέαμα. Καὶ κατήντησεν ἡ κοι-

νωνία ἀγνωριστος. Ποιοὶ ἦσαν οἱ τίμιοι; Ποιοὶ οἱ ἄτιμοι; Ποιοὶ οἱ χρηστοὶ; Ποιοὶ οἱ λωποδύται; Εἰς τὸν κυβώνα τῶν λιθέλλων, τῶν ἄρθρων, τῶν ὑδρεῶν, τῶν μηνύσεων, τῶν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων, τῆς τρομακτικῆς αὐτῆς πάλης μεταξὺ ὑπολήψεων καὶ ἀτόμων, τί ἀπέμεινε ὄρθιον, τί ἀπέμεινε τὸ ἀλώδητον; Τίποτε. Οἱ χρηστοὶ καὶ οἱ τίμιοι ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν πάλην αὐτὴν ἔχοντες τὴν ἰδίαν μορφήν μετὰ τοὺς πλέον ἄτιμους. Καὶ ἡ πάλη δὲν ἔληξε: Ἔώρα ἀκόμη, ὅτε ὁ βωμὸς κατεκαλύφθη ἐκ θυσίων καὶ ἡ θεὰ ἐκορέσθη, πρόθυμα ὑπολείματα τῆς ἐλεεινῆς διαδηλώσεως ἀνασκάπτουν καὶ τάφους ἀκόμη, διὰ τὴν μὴ μείνη ὅχι ὑπόληψις ἀλλ' οὐδὲ μνήμη ἀμόλυντος...

***

Ἄλλ' εἰς τὸ βάθος τοῦ λάκκου μένει ἀκόμη ἡ ἔλυσ-τοῦ οἰκτροῦ ὑλικοῦ. Πῶς νὰ χρησιμοποιηθῆ; Τί νὰ γίνῃ;... Νὰ τὸ ρίψουν πάλιν ἐναντίον ἡμῶν; Θὰ ἦτο ἄδικος ἡ σπατάλη. Τὸ ρίπτουν λοιπὸν ἐναντίον ἀλλήλων μετ' ἀγαλλίασιν καὶ χαράν. Ὁ κ. Σῆμος ὀνομάζει τὸν κ. Διομήδην λαθρέμπορον, καὶ τὸν κ. Βουρλούμην καταχραστήν, ὁ κ. Λαμπράκης ὀνομάζει τὸν κ. Σῆμον ἀνέντιμον καὶ ὁ ἀγὼν συνεχίζεται, ἡμῶν τῶν ἀπὸ καιροῦ κατεσπιλωμένων ἀνθρώπων ἀναμενόντων μετὰ χαρῆς κακίαν τὸ τέλος. Τὸ τέλος ὅμως ὁ ἀργήση, διότι τὸ στρατόπεδον τῶν εὐτυχούντων εἶνε πολὺ καὶ ὁ λάκκος βαθύς. Ἀργά, μετὰ ἔτη, ὅταν αὐτὸς κενωθῆ καὶ αὐτοὶ ἀτυχῆσουν, τότε στρέφοντες καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ-

μεῖς καταπληκτα γύρω τὰ βλέμματά μας, θ' ἀντιληφθῶμεν τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐποράξασιν. Ὅχι. Ἐὶ ἐποράξαν αὐτοὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξαιρ. Ἰ. Ν. 1978

ΕΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΟΘΩΝΟΣ

Ἐπιθερὸν ἀλλ' ἀναμφισβήτητον γεγονός εἶνε, ὅτι ὀλίγαί περὶ τῆς ἱστορίας μας περὶμαλῆθησαν, ὅσον ἢ ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὀθωνος μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Γεωργίου.

Τὸ γεγονός ἀφίεται, ἐν μέρει, εἰς τὸ ἐπὶ ἡ περιόδος αὐτῆ δὲν διδάσκαται εἰδικῶς οὔτε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, οὔτε εἰς τὰ γυμνάσια, ἀλλ' ἀποδοτὸν ἐπίσης καὶ εἰς ἄλλους λόγους. Ἦ ἀξία λόγου Ἀπομνημονεύματα σπανίζουσι αἱ οἰκογενεαὶ τῶν δραστήων πολιτευομένων καὶ διπλωματῶν (ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαίρεσεων) οὔτε ἐμνησθῆσαν νὰ δημοσιευθῶν βιογραφίαι τῶν τιμητῶν τ' ὄνομα αὐτῶν, οὔτε κἀν ἐπιτρέπονται—εἶνε δὲ ἀσύγγνωστον τοῦτο—τὴν μελέτην τῶν οἰκογενειακῶν των ἀρχείων, πολλὰ τῶν ὁποίων ἀπειλοῦν ὁ χρόνος, ἢ ὑγρασία καὶ οἱ πονηκαί. Τέλος οὐδὲ τὰ κατὰ καιροὺς σωματεῖα ἔκαμαν πλ. ἢ τὸ καθήκον των, διότι οὔτε ὁ «Ἐθνολογικὸς», οὔτε ἡ «Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία», οὔτε ἄλλος Σύλλογος ὠργάνωσε τακτικῶς οὐδὲ διαλέξεων ἐπὶ τῆς νεωτέρας μας ἱστορίας, ὅπως κάμνει λ. χ. ἡ «Ἐταιρεία τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν διὰ τὴν μεσαιωνικὴν». Ἐν τούτοις ἡ περίοδος τοῦ χρόνου εἶνε διὰ τὰ ἔτη 1830—1880 ἰδιαιτέρως ἐπισημια, διότι τὴν ἐκλείων των αὐτηρῶν μαρτυρῶν ἀρχίζει νὰ διαδέχεται καὶ ὁ θάνατος ἐκείνων ποὺ ἤκουσαν πολλὰ τὰ πολῦτιμα ἐκ τοῦ στόματός των.

Δι' ὁ νομίζω ὅτι ἔχομεν καθῆκον καὶ οἱ μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος ἱστορικοὶ νὰ περισώζωμεν ὅσον δυνατόν ἐλίκον, σημεῖον τῆς κάθε χρήσιμον πληροφωρίαν. Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ἀναχωρῶν, προσῆλθον ἐν Βάμπεργ εἰς εῤρευνας περὶ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τοῦ Ὀθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας, γράψας σχετικῶς τρία ἄρθρα εἰς Ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα ἠδὴ δὲ ζῆτῶ τὴν φιλοξενίαν τῆς «Βασιᾶς» διὰ βραχείαν ἐπισκοπήσιν ἐνὸς φακέλλου, τὸν ὁποῖον εὗρον ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἀρχείῳ τοῦ δόκτορος Σιγισμῆδου Munz.

***

Τὸν ἄρα Μούντς δὲν εἶνε βέβαια ἀνάγκη νὰ παρουσιάσω εἰς τὸν ἀναγνώστην. Πρόκειται, ὡς γνωστὸν, περὶ ἐνὸς ἐν τῶν τελευταίων ἀντιπροσώπων σχολῆς δημοσιογραφικῆς, τῆς ὁποίας ὁ γνωστότερος ἴσως τῶν ἰδρυτῶν ὑπῆρξεν ὁ Μπλόβιτς. Ἀνάγκη εἶνε δηλαδὴ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐφημεριογράφων, οἱ ὁποῖοι καταγίνονται οὐδὲν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, ἀλλ' οἱ ὅποιοι διὰ τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἀρθρῶν των βασίζονται ὀλίγῳ τῶν εἰς διαρρῶν διπλωματικῶν διελθῶν καὶ περισσοτέρων εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς ὅσους διαπλάττουν τὴν ἐξωτερικὴν ἱστορίαν: διπλωμάτας, ὑπουργοὺς, καγκελλάρους καὶ βασιλεῖς ἀκόμη. Εἰς δ' ἀκριβῶς τῶν λόγων, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ σχολὴ αὕτη κλίνει πρὸς τὴν δόξαν τῆς, εἶνε ὅτι οἱ βασιλεῖς παρῆλθον εἰς τὸ θρόνον, εἰς τῆς διευθύνσεως τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ ὅτι μὴ αὐτοὺς ἐξέλιπον οἱ καγκελλάρου ἐνφ, συνάμα, ὅσοι τῶν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν ἐνεφάνισαν κἀποιαν μονιμότητα (Μπρίαν, Τσάμπερlain, Στρέζμαν κτλ.) δὲν ἐστρατολογῆθησαν ἐκ κύκλου προσκειμένων ἢ ἀνηκόντων εἰς τὴν διπλωματικὴν χαρρίεραν.

Ἐξ ἄλλου, καὶ τῶς προ παντός αἱ ἐν Γενεύῃ ἐπ' εὐθείας τακτικαὶ ἐπαφαὶ κατέστησαν περιττοὺς τοῖς παλαιοῦς ἀνεπιστομῶς διαμύσουσ.

Ὅλα αὐτὰ ὅμως αἱ μεταβολαὶ κατέστησαν ἐπὶ μᾶλλον ἐνδιαφερούσας τὰς συνομιλίαις μὲ τοὺς μεγάλους δημοσιογράφους τῆς παλαιᾶς σχολῆς, ἐξ ὧν πάντοτε ἔχει κανεὶς πολλὰ νὰ διδάχθῃ. Ἰδίως δὲ ἀπὸ τὸν δόκτορα Μούντς πολλὰ μανθάνει, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς χησεϊνῆς καὶ προχθεσινῆς Ἰταλίας, εἰς τὴν ὅποιαν τόσα ἐνδιαφέροντα βιβλία ἀπέφωσαν καὶ περὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ πρίγκηπος Μπύλου, τὸν ὁποῖον τόσον καλά ἐγνώρισαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν τακτικῶν αὐτοῦ παραμονῶν εἰς τὰς Αὐστριακὰς λουτροπόλεις. Ἀκριβῶς δὲ τὸ βιβλίον, πού πρόκειται νὰ δημοσιεύσῃ ἐντός ὀλίγων μηνῶν φέρει τὸν τίτλον «Γύρω ἀπὸ τὸν βασιλέα Ἐδουάρδον».

Πλὴν, καὶ τὴν Ἑλλάδα δὲν παρημέλησεν ὁ δρ. Μούντς. Ὅλοι οἱ παλαιότεροι ἐνθυμούμεθα τὴν κατά τὴν αἰοῦσιν τοῦ 1910 περιουσίαν του καὶ τὰς πολυκρότους συνεντεύξεις, πού ἔλαβεν μὲ τὸν βασιλέα Γεώργιον ἐν Κερκύρα, τὸν κ. Βενιζέλον ἐν Χανίοις καὶ τὸν τότε πρωθυπουργόντα Στέφανον Δραγοῦμην ἐν Ἀθήναις. Αἱ συνεντεύξεις αὐταί, μετ' ἄλλων περὶ Ἑλλάδος ἐντυπώσεων, ἀνεδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εἰς τόμον, ὑπὸ τίτλον «Ἡ γερμανία καὶ Πολιτεύεται τῶν Βαλκανίων» (1912). Τὰ δὲ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθέντα διπλωματικὰ ἔγγραφα τῆς Αὐτοκρατορίας ἔδειξαν ποῖον ἀντίκτυπον εἶχαν αἱ ἀναποκρίσεις αὐταί, ἰδίᾳ δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Γεωργίου λεχθέντα.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος, ὁμοίως, τὸν φιλόξενον εἰκὼν τοῦ δρος Μούντς ἀνακαλύπτει καὶ ἄλλους δεσμούς πρὸς τὴν πατρίδα μας. Στενὸς φίλος τοῦ Γρηγορίου, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν ἐπροστάτευσε εἰς τὰ πρῶτὰ τοῦ βήματι, ἐκληρονόμησε τὸ ἀντίγραφον τῆς «Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν», πού μεταχειρίζετο ὁ μέγας συγγραφεὺς, συμπληρώνων αὐτὸ διὰ σημειώσεων, ἐπὶ τῇ προβλεψίᾳ νέας ἐκδόσεως. Μόρισκόμενος εἰς ἀλλήλογραφίαν μὲ τὸν Γλάδστωνα διεφύλαξεν ἐπιστολὴν αὐτοῦ δεκνύουσαν, ὅτι καὶ κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ θανάτου του ὁ τίσις πρωθυπουργὸς δεσκέπτετο καὶ τοὺς χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς. Ἐξ ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ «Μεγάλου Γέροντος» ἀπὸ τῆς 19 Ὀκτ. 1897 χρονολογούμενης, ἀποσπᾷ τὰς ἐξῆς γραμμὰς: «I am perhaps no better than a senile laudator temporis acti, but my views on the conduct of the European Governments in the Eastern question, for two years past, are very strong. They seem to me to be covered with an undeliable disgrace, the German emperor first and worst amongst them». Ἀηλόνδου: «Ἐμεῖς, ἴσως, μόνον γηραλέος ἡμνητῆς τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ κρίνω πολὺ αὐστηρῶς τὴν διαγωγὴν τῶν Ἑρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα κατὰ τὰ τελευταῖα δύο ἔτη. Μεῦ φαίνεται, ὅτι αὐταί, περισσότερον καὶ χειρότερον παντός ἄλλου ὁ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ, ἐκαλύφθησαν ὑπὸ ἀναποσθέντων καταισχύνῃς».

Ἄξον νὰ προστεθῇ, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ ἐγράφη ἐπ' ἀφορμῇ μιᾶς νεκρολογίας, πού ἐδημοσίευσεν ὁ Μούντς διὰ τὸν Ἰταλὸν Ἰωσήφ Λικαίτα, ὁ ὁποῖος, ὡς προκύπτει ἐξ ἄλλου χωρίου τῆς ἐπιστολῆς, εἶνε ὁ πείσας τὸν Γλάδστωνα νὰ ἀναλάβῃ τὴν κατὰ τῶν Βουρβόνων τῆς Νεαπόλεως περιέργημον ἐκστρατείαν, καὶ ὁ ὁποῖος ἔπειτα τὸν συνώβυσεν ὡς ἰδιώτικος γραμματεὺς κατὰ τὴν εἰς τὰς Ἰωνίους νήσους ἀποστολὴν τοῦ 1858—1859.

Τέλος—καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀφαιτηρία τῶν παρόντων ἄρθρων—ἔφρον εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δόκτορος Μούντς τρεῖς φακέλλοι

λοῦς, ἀγορασθέντας πρὸ ἐτῶν εἰς Βιανναῖον παλαιοπωλείον, ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Βασιλικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ὄθωνος. Ἀρχειον βιβλιοθήκης παρουσιάει συνήθως μικρὸν ἐνδιαφέρον, ἰδίᾳ ὅταν εἶνε ἑλλίπεις. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅμως, ἄλλως ἔχουν τὰ πράγματα. Ἰδιοκτητῆς τῆς βιβλιοθήκης ἦτο ὁ πρῶτος μας βασιλεὺς καὶ ἔφορος αὐτῆς, εἰς τὸν ὁμοίως πολλὰ καὶ γενικώτερα διδάγματα. Περί τούτων ἀθρῖον.

ὡς ἐκ τῆς Ἑλληνομαθίας του, ὁ βασιλεὺς ἐνέπιστεύετο καὶ τὴν ἀπάντησιν εἰς διαφοροῦς ἐπιστολάς. Ὡς ἐκ τούτου, ἐκ τῆς φυλλομετρήσεως τῶν ἀπεξηραμένων αὐτῶν σελίδων προκύπτουν πολλὰ καὶ γενικώτερα διδάγματα. Περί τούτων ἀθρῖον.

A. M. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἐστὶ δὲ 22 Μ/βρῖο 1928

ΕΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ Ἡ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΘΩΝΟΣ

Ἐμὴ λησῶ χθὲς περὶ τοῦ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος πού παρουσιάζει τὸ ἀρχειον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ὄθωνος, τὸ περίσῳ θέν ὑπὸ τοῦ δρος Munz.

Ἐν πρῶτοις τὸ ἀρχειον τοῦτο εἰςπραγματικὰ κάτοπτον τῆς κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα πνευματικῆς παραγωγῆς, διότι ὅλοι σχεδὸν οἱ γράφοντες ἢ προσέφεραν τὰ βιβλία τῶν ἢ ἐπέλεξαν ἀγγελλίας (ἐστὶν ὅτε καὶ ἐπὶ μετάξῃς ὡς ἐπράξεν ὁ Κ. Ἰγγλέσης, συγγραφεὺς ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον, niente meno! «Τὸ Μυστήριον τοῦ Κοινωνικοῦ Συστήματος», ἡ συσχάνεις διὰ μακροσκελεστάτων ὑπομνημάτων ἐπεκαλεθόντο βοήθημα χάριν ἐπικαιρένης ἐκδόσεως. Εἰς τὴν πρῶτην κατηγορίαν, τῆς τῶν προσφερόντων ἔργα ἄνευ προσδοκίας ἀμοιβῆς, καταλέγονται ὁ Θ. Π. Δηληγιάννης, ὁ Οἰκονομίδης, ὁ Κ. Ζαβιτζιάνος (μέγας θεῖος τοῦ νῦν ὑπουργοῦ), ὁ Φιλιππῶν, ὁ Γούδας, ὁ Ἀναστάσιος Βόσσης (συγγραφεὺς ναυτικῶν ποιημάτων) καὶ ἄλλοι πολλοί, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἢ οἱ ἀπόγονοι τυγχάνουν ἀκόμη γνωστοί.

Δεύτερον, ἐκ τοῦ ἀρχείου διαφαίνονται οἱ στενοὶ δεσμοί, πού συνέδεον τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὰς πολυαριθμοὺς τότε παροικίας τοῦ ἐξωτερικοῦ, παντικῶθεν στέλλονται βιβλία, ἐνίοτε ὡς λ. χ. ἐν ἐπιστολῇ τοῦ Ζωσιμά ἐκδηλοῦνται καὶ διαθέσεις τοποθετήσεως χρημάτων ἐν Ἑλλάδι. Εἰς

τὰς παλαιότερας ἐπιστολάς διατρανοῦται ἐπίσης ὁ ἐνθουσιασμός, τὸν ὁποῖον εἶχε γεννηθεῖ ἡ Ἰδρυσις τοῦ νέου κράτους. Ὁ βαρῶνος Ἀνδρέας Θεοτόκης συνοδεύων τὸ 1841 μεταφράσιν ἐνός Σαϊπηραιοῦ δράματος δι' ἐπιστολῆς, ἀρχίζει ταύτην ὡς ἐξῆς:

«Δημῶρατος ὁ Κορινθῖος, ἦδη πρεσβύτερος ὢν, ἐφιλοτιμήθη πρὸς Ἀλέξανδρον ἀναβιβῆσαι, καὶ θεασάμενος αὐτὸν εἶπε μεγάλης ἠδονῆς στερεῖσθαι τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι τεθνήκισιν πόνιν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρειῶν θρόνον καθήμενον». Καὶ ἀναπτύσσει διὰ μακρῶν ὅτι ἀνάλογα ἤμποροῦν νὰ εἰποῦν οἱ Ἕλληγες, οἱ ὁποῖοι βλέπουν Ἑλληνὰ βασιλεῖα ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Ἀνδρέας Θεοτόκης, ἀνεψιὸς τοῦ Νικηφόρου, ἦτο γνωστός διὰ τὴν Ἑλληνομαθειάν ὅν, ἀλλὰ τὸ ὑπερκαθαρεθὸν του ἕφος μμοῦνται καὶ ἄλλοι: ἦττον σοφοί. Ἀκριβῶς δὲ τὸ τρίτον διδάγμα πού προκύπτει ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀρχείων εἶνε

ἡ ταχύτης τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ λογιώτατου Μόνου ἡ Σπυριδῶν Τρικοῦπης μὲναι πιστὸς εἰς τὸν παλαιὸν τὸν ἔρωτα: τὴν δημοτικὴν. Τελειώνει ἔγγραφον, ἡμιπερισήμου, ἐν τούτοις, φύσεως, πρὸς τὸν Ἐφρον μετ' ἑξ ἑξῆς «ὄλους πρόθεσιν εἰς τοὺς ὀριζομένους». Τὸ ἔγγραφον φέρει χρονολογίαν 26 Σεπτ. 1853 ὁ ἐν Λονδίνῳ τότε πρέσβης μόνον υπογράφει αὐτὸ ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς μὲ ἐφάνη ἐκεῖνος τοῦ υἱοῦ τοῦ Χαριλάου. Οὗτος εἶχε τότε τελειώσει τὰς ἐν Παρισίοις σπουδὰς του, ἀν δὲ δὲν ἀπατώμαι, ἐξῆι τότε ἐν Λονδίνῳ.

Ἐπὶ πλέον οἱ φακέλλοι μας ἐπιδεικνύουν ὅσα ἄλλοθεν γνωρίζομεν, περὶ τοῦ τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ Ὄθωνος: τῆς εὐσυνειδησίας καὶ τῆς μικρολογίας του. Οὕτω, ὑποδοχθεὶ τὴν ἐκδοσὴν παντὸς ἀξίου λόγου συγγραμματος διὰ τῆς παραγγελλίας πλειόνων ἀντιτύπων, ἐξ ὧν μόνον ἐν πρέπει νὰ τοῦ σταλῇ. Οὕτω ἐπίσης ἐκ τῶν βιβλίων, πού τοῦ περιέρχονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, στέλλει εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἢ τὰ ὑπουργεῖα, ὅσα νομίζει ὅτι ἐκεῖ εἶνε χρησιμώτερα, ἀποσπᾷ οὕτω καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τοῦ πρωτάνως Γ. Ράλλη. Οὐχ ἦττον ὁ βασιλεὺς φροντίζει νὰ στέλλωνται εἰς ὅλους ἀπαντήσεις καὶ τὰ εἰς τοὺς ἀξιολογώτερος τῶν ἀναποκριντῶν (λ. χ. τὸν Ζωσιμᾶν, τὸν Μ. Βλαστόν, τὸν Α. Θεοτόκην) εὐχαριστήρια εἶνε λεπτομερῆ καὶ στέλλονται ὀνοματικῶν καὶ ὅχι ἀπλῶς τῇ ἐντολῇ. Δὲν εἶμαι δὲ βέβαιος, ἀν μὴ περιοριστῶ νὰ υπογράψῃ, δὲν ὑπεβάλλετο εἰς τὸν κόπον ν' ἀντιγράψῃ ἰδιοχείρως τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐτοιμαζόμενα σχέδια. Τοῦτο συμπεραίνω ἐκ τῆς ὑπερλορικῆς ἀπαντήσεως τοῦ προμνηθέντος βαρῶνου Θεοτόκη.

Ἀλλὰ παρὰ τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ ἡ μικρολογία τοῦ Ὄθωνος ἀναφαίνεται συχναίς, τρανότερον δ' ἴσως αὐτῆς εἶδημα εἶνε διασείδων ἔγγραφον πρὸς τὸν πρεσβευτὴν Σχινᾶν, ὅ, ὅ ἐκτεθῆται, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔλαβε πρὸς τριμήνου ποιητικῶν ἀποστράτου γερμανοῦ ἀξίωματικῶν, ὅτι διάφορα γαγονάτα, ἅτινα ἀπαριθμοῦντα, ἡμῶδισαν τὸν Βασιλέα νὰ μεριμνήσῃ περὶ τοῦ ζήτηματος, ἦδη δὲ προσκαλεῖται ὁ Σχινᾶς ν' ἀναζητήσῃ τίς καὶ ὁποῖος εἶνε ὁ ἐν λόγῳ ἀπόστρατος καὶ τί εἶδους ἀπάντησις πρέπει νὰ τῷ δοθῇ. Ὁμολογοῦμένως ὁ Ὄθων ἤξευρε νὰ ἐκλέγῃ τοὺς πρέσβεις του (ὡς μακρυροῦν τὰ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ ὀνόματα τοῦ Μακροκορδάτου, Μεταξᾶ, Σίνα, Τρικοῦπης καὶ Σχινᾶ) ἀλλὰ δὲν ἄξιζε τὸν κόπον νὰ ἔχη ἐν Γερμανίᾳ καὶ δὴ ἄνευ γραμματέως, πρέσβων τὸν πρῶτον πρῦτανον τοῦ Πανεπιστημίου, τὸν γαιμδρόν τοῦ Σαβινῶ, τὸν ἄνδρα ὃν ἀναφέρει, φοιτητῆν, ἔτι ὄντα εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του ὁ Γκαίτε, καὶ νὰ τοῦ ἀναγέτῃ ἐρῶνας περὶ ἀποστράτων λοχαγῶν κατανομίμων εἰς τὴν ποίησιν. Τοῦτο ἐνθυμίζει τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Βυζαντινοῦ ἀναγραφόμενον, ὅτι ὁ Ὄθων δεχόμενος εἰς συνεργασίαν νέον (καὶ διαπρεπῆ) ὑπουργόν τῶν Στρατιωτικῶν ὡς πρῶτην ἐξεταστῆσαν μεταρρυθμίαν ὄρισε τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν τυμπάνων διὰ σαλπῆγγων.

Ἡ περὶ «ἐλέφθου» ἀντίληψις τοῦ Ὄθωνος, ἀντικατοπτρίζεται καὶ αὐτῇ εἰς τοὺς φακέλλους μας: οἱ γράφοντες εἰς τὸν βασιλέα μεταχειρίζονται, κατ' ἀνωτέραν, προφανῶς ἐπιταγῆν, τὴν κρατοῦσαν ἐν Γερμανίᾳ δουλοπρεπῆ πως φρασολογίαν. Πόσοι δ' ὅμως ἐκ τῶν «στραφέντων εἰς ἀδῶς» πρὸς τὸ «τρίσεσπον προσῶπον τῆς Α. Β. Μεγαλειότητος» καὶ λαδόντων κατ' αὐτοῦ οἰκονομικῆν ἐπιτοχυσίν, ἐξηκολοῦθησαν νὰ τοῦ γράψουν ἔστω καὶ οἰκαιότερον μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, τὸ ἀρχειον δὲν λέγει. Ἐν τούτοις πρὸς τὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας, πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι πε-

«Ελληνική Λαχιδρομία» 29 Ν/εβρ 1928

αίχης (αγνωστών περιωθεισών) επιστολήν από 22 Ιουλίου 1871 προς την Χίραν του Όθωνος απευθυνομένην και διευκύνουσαν ότι υπήρχον και συγγραφείς μη επιλήθοντες (Ισως διότι δέν είχαν τύχει προηγουμένης ευεργεσίας). Η εγγένεια των αίσθημάτων μας κάμνει να περιδώμεν τό ύμνος της έν λόγω επιστολής, ήτις

γραφέα ες 'Αμφίσσης, υπανθυμίξει: κάπως τάς επί τινα έτη στελλομένας έκ της πρωτεύουσας της Παρνασσίδος προς την έφημερίδα «Σκρίπ». Η ύπογραφή είνε κάπως δυσανάγνωστος. Παντόλευος, Τσικνόπουλος ή Τσοκόπουλος. Μήπως πρόκειται περί συγγενούς του τόσον προώρως εκλιπόντος φίλου Γ. Τσοκοπούλου, όστις έίλκε τό γένος ες 'Αμφίσσης και συνέγραψε γνωστόν έργο περί 'Αμαλίας;
***

Ταύτα είνε μερικά των έκ του άρχείου βιβληθάρων ες αύτου εύκολον θά ήτο ν' άντιλήσκη τις όλικόν και διά τρίτον άρβρον, διότι περιέχει πολλές άλλας ένδιαφέρουσας ή γραφικάς λεπτομερείας ή και τινε κωμικοτραγικά έγγραφα. Δυστυχώς έλλαί έπείγουσαι συγγραμμάτι έργασία δέν έου άφήκαν καιρόν να πάρω περισσοτέρας Τημετώσεις δέν ήμπορώ όμως, να κλείσω ή περί Όθωνος σημειώματα, χωρίς ν' αναγράψω ότι ε διαπρεπέστατος έπιγραφολόγος καθηγητής Βίλχελμ μού έλεγεν, ότι μέρος των επίπλων, των άμαζών και Ισως των εγγράφων της 'Αμαλίας, τά όποια μάτην έζητήσα έν Βαμβέργη, έσώζετο παρά τή αδελφή της. Αθή ηεις νομφέυθη κάποιον άξιωματόχον της αλήθης του πατρός της (δουκός του Όλδενβούργου) προφανώς 'Αγγλικής καταγωγής και όνομαζόμενον βαρβόνον Washington, μετά του όποίου έζη εις ένα πύργον της Στυρίας (Αυστρίας) άφηκε δέ υιόν, όστις έζη μέχρις εσχάτων. Προς τούτους ε πρώην διευθυντής της Αυστριακής σχολής έπιστάς δ' έμού την προσοχήν των φιλιότρων επί των επιστολών, ες έγραψε τή 1837 κατά τό έν 'Ελλάδι ταξίδιον του ό 'Αρχιδούε της Αυστρίας Ιωάννης (ε περίφημος στρατάρχης). Αποτελούν και αύτα μέρος της έκδοθείσης τή 1898 υπό του Schlossai διόμου άλληλογραφίας του πρίγκηπος, μέ τόμω γνωστότατον εις τούς 'Ελληνας και ως συγγραφέα και ως πρέσβον Πρώκας. Όταν Μερικά έποσπάματα των επιστολών άνεδημοσίωσεν αύτός ε Βίλχελμ εις τάς ύραιάς περί 'Ελλάδος διαλέξεις του, καλόν όμως θά ήτο τό σύνολον αύτων να μεταφράζετο έν τή Δελτίω της 'Εθνολογικής 'Εταιρείας.

A. M. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
Καθηγητής του Πανεπιστημίου

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΣ ΖΩΗ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΜΑΣ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΜΑΣ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ. — ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΑΣ ΤΥΠΩΝ. — ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ.

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. Ν. ΒΕΡΓΩΤΗ

Η ίδρυσις του Μουσικού και δραματικού Συλλόγου. — Η ευγενής ενίσχυσις του προδουπουργού Κουμουνδούρου. — Τα εγκαινία του Ώδειου. — Οι πρώτοι διδάσκαλοι κλπ.

II

Και ήδη εισέροχα εις τό κυρίως θέμα των επιφυλλίδων αυτών, εις την άπό του 1871 — όπότε ιδρύθη τό Ώδειον 'Αθηνών — έρχην, εις την ιστορίαν δηλαδή της κατά την τελευταίαν περίου πενηντοεταίαν δράσεως και εξέλιξεως των μουσικών μας ιδρυμάτων.

Την εποχήν αυτήν, ως προείπα, έίμπορεί κανείς να διαρέση εις τρεις περιόδους.

Εις την πρώτην περίουον συμπεριλαμβάνονται και άλλα καλλιτεχνικά συγκροτήματα όπως ή «Φιλομυνηή 'Εταιρία» ή μετά την «Ευτέρπη», ό «Όμιλος των Φιλομούσων», ή «Μουσική 'Εταιρεία» κλπ, τά όποια συνετέλεσαν πολύ εις την προαγωγήν του μουσικού αίσθήματος εις τό κοινόν και περί των όποιων θά άσχοληθώ ιδιαίτερός.

Η πρωτεβουλία της ιδρύσεως Μουσικού και Δραματικού Συλλόγου — υπό την μορφήν του όποιου έλειτούργησε κατά την πρώτην ιδίως περίουον το Ώδειον 'Αθηνών — όφείλεται εις τον πρωτεβυκτώτατον τότε προδουπουργόν της 'Ελλάδος 'Αλέξ. Κουμουνδούρον, ό όποιος μετά τον Τρικοίτην Ισως να είνε ή πλέον εξέχουσα πολιτική φυσιογνωμία της νεωτέρας 'Ελλάδος.

Τό πρώτον βήμα προς την ίδρυσιν του Ώδειου έγινε τον Ιούνιον του 1871 όπότε έγινε σύσκεψις πολλών των εις τάς 'Αθήνας φιλομούσων υπό την προεδρείαν του Κουμουνδούρου κατά την έτοιάν ετέθησαν αι πρώται βάσεις της ιδρύσεως Μουσικού και Δραματικού Συλλόγου.

Κατόπιν μαεράς εξομιχίσεως του ΐη τμήματος υπό των παρουρισζομένων, άπεφασίσθη ή ίδρυσις του Συλλόγου αυτού και άνετέθη ή σύνταξις του όργανισμού του εις τον Γ. Παπαδόπουλον τμηματάρχον του ύπουργείου των 'Εσωτερικών, ό όποιος προσέφερε πολύτιμον συμβολήν και θεαδύτερον εις την ανάπτυξιν του Ώδειου, με την έντολήν να υποβάλη κατόπιν τό σχέδιον εις την

μετ' ου πολυ συγκληθησομένην συνέλευσιν των μελών — ιδρυτών. Κατά την συνέλευσιν αυτήν (της 15ης Ιουλίου) παρέστήσαν 58 άτομα προσωπικότατες; και έν γίνει έπιλεκτα μέλη της κοινωvίας.

Εις την ιστορικήν αυτήν συνέλευσιν παρόστη και ό Α. Κουμουνδούρος, έπίσης δέ ό Γ. Παπαδόπουλος, 'Αλ. Καρακευζητός, 'Αγ. Βλάχος, 'Αλ. Νέγρης, Ν. Χατζόπουλος, Α. Γερόνης, Γ. Παράσχος, Ν. Σαρίπολος, Α. Ράλλης, Π. Διομήδης, Α. Μελάς, Κ. Κασσάβης, 'Αχ. Παράσχος, Δ. Διγενής, Κ. Παπαρηγόπουλος, Κ. Μιαούλης, Σ. Δραγούμης, και άλλοι.

Ες την συνέλευσιν αυτήν ό Παπαδόπουλος, ό όποιος με μάγάλον ένθουσιασμόν παραβόθη ύπερ του Συλλόγου ύπέβαλε τό σχέδιον του καταστατικού, τό έσπών έγινε παμψηφεί δεκτόν και προσεπαράθη με την ύπογραφην όλων των παρουσταμένων ιδρυτών.

Διά του καταστατικού αύτου σκοπός του Συλλόγου ετέθη εη καλλιτεργιστής μουσικής και ή σύστασις και πρόοδος του έθνικού θεάτρον (άρθρ. 2).

Τό τρίτον άρθρον όριζε τά έξής: «Αναλόγως των πόσων αύτου ό Σύλλογος θέλει τείνει α') Εις την σύστασιν Ώδειου (κονσερβατοριά) ένφ θέλει εισαχθή ή διδασκαλία της όδίκης, της εκκλησιαστικής μουσικής, της οργανικής μουσικής, της άρμονικής και της άπαγγελίας.

β') Εις συγκρότησιν θεάτρον, κατασκευήν δραματολογίου διά μεταφράσεως, διασκευής, συντάξεως και άδθοσεως έθνικών πρό πάντων ύποθέσεων».

Την έπίτευξιν του σκοπού του αύτου ό Σύλλογος έπεδίωξεν διά των έξής μέσων.

α') Δι' άποστολής ύπαρφόρων όργών και κορασιών, έπί διαγωνισμόν πεμπόμενων εις την άλλοδαπήν, προς τελειότεραν αυτών μόρφωσιν.

δ') Δι' άπομιμής θραβειών.

ε') Διά μουσικών συμφωνιών και παραστασεων.

στ') Διὰ πανδήμου πανηγύρεως ἔθνικῶν ἑορτῶν, μουσικῶν καὶ δραματικῶν καὶ διὰ παντὸς ἄλλων μέσων, ὅπερ ἤθελεν κοινῆ πρόσφορον πρὸς ἐπίτευξίν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.»

Σ. Σ.—Εἰς τὸ παρασπόμενον φάλλον ἐτέθησαν ἅκ καταφανοῦς τυπογραφικῆς ἀδελφείας ἐσφαλμένως ἰδίως ἀχρονολογίαι τῶν περιόδων τῆς δράσεως τῶν μουσικῶν καὶ ἰδρυμάτων. Αἱ περίοδοι αὗται εἶναι: Α' περ.—ἀπὸ τοῦ 1871 τὴν ἐποχὴν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν, Β' περ.—ἀπὸ τοῦ 1891 δηλ. τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναλήψεως ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Νέζου τῆς διευθύνσεως τοῦ Ὁδείου καὶ Γ' περ.—ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁδείου δηλ. τῷ 1919 μέχρι τῶν ἡμερῶν μᾶς, ἡ κυρίως μεταπολεμική.

Κατόπιν τῆς ἐπισηφίσεως τοῦ καταστατοῦ, οἱ ἰδρυταὶ τοῦ Συλλόγου συνήθησαν τὸν ἴδιον μῆνα εἰς νέαν συνέλευσιν, ἐξέλεξαν συμφώνως μὲ τὸν ὄργανον τὸ Γενικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου (τριακονταμελές).

Τὸ Συμβούλιον αὐτὸ ἐξέλεξε τὸν πρόεδρον καὶ κατένευε ἐν γένει τὰς ἀρμοδιότητας τῶν μελῶν.

Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Σωματι-

Ὁ Ἀλ. Κατακουζηνός, εἰς ἓκ τῶν ἰδρυτῶν — ἀναμνηστικῶν τῆς καλλιτεχνικῆς μᾶς ζωῆς, ὁ ὅποιος διηύθυνε τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν κατὰ τὴν πρώτην του περιόδον.

λίον ἐξελέγη ὁ Μ. Ρενιέρης, ἀντιπρόεδρος αἱ Ν. Μανρωκορθάτος καὶ Α. Μπαλάνος καὶ τὰ λοιπὰ μέλη οἱ Ν. Χατζόπουλος ταμίας, ὁ Γ. Παπαδόπουλος Γραμματεὺς, πρόεδρος τοῦ μουσικοῦ τμήματος ὁ Γ. Φιλήμων καὶ τοῦ δραματικοῦ τμήματος πρόεδρος ὁ Χαρ. Τριζούτης.

Τοῦ μουσικοῦ τμήματος ἐξελέγη πρόεδρος ὁ Π. Ρομπότης, ὁ Δ. Λιγενῆς (ἀντιπρόεδρος) καὶ τὰ λοιπὰ μέλη οἱ Α. Σεμιτέλος (γραμματεὺς) Α. Καλλίνσινης καὶ Ἀλ. Κατακουζηνός.

Τὴν ἐπὶ τῆς ἔθν. μουσικῆς ἐπιτροπὴν ἀπετέλεσαν οἱ Γ. Φιλήμων (Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ τμήματος) Σ. Φραμπούκης (Ἀντιπρόεδρος), Γ. Μίνδλερ (Γραμματεὺς) καὶ οἱ Γ. Λαμπρός καὶ Α. Μαρκέτης.

Τῆς δὲ ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς παιδαγωγικῆς μουσικῆς ἀπετέλεσαν μέλη οἱ Δ. Λάπας (Πρόεδρος) Ν. Δαμασκηνός (Ἀντιπρόεδρος), Γ. Ἐνιγγ (Γραμματεὺς) καὶ Γεροσσάου.

Τοῦ καταρτισθέντος Δραματικοῦ τμήματος ὄρισθη δεκαπενταμελὲς διοικητικὴ ἐπιτροπή.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου ἀμέσως μετὰ τὴν συγκροτήσιν του ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἔγκρισιν τὸν ὄργανισμὸν τοῦ Συλλόγου.

Ὁ προϋπολογισμὸς δὲ Κοινοβουλευτικῶς προεκάλεσε Βασιλικὸν Διάταγμα, τὸ ὁποῖον ἐνέγκρισε τὴν οὐσίαν τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου, ἐπέτρεπε τὴν συλλογὴν ἐσόδων πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ καὶ, ὅπερ τὸ σπουδαιότερον, παρεχώρει δημοσίον οἰκίμα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς (ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη εὐρίσκεται τὸ Ὁδεῖον) εἰς τὸ ὅποιον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐστεγάζετο ἡ Σχολὴ τῶν Τεχνῶν, ἡ ὁποία μετεφέρθη ἄλλου.

Τὸ Β. Διάταγμα ἐκαιοποιήσεν ὁ ὑπέρροχος ἐκείνος προϋπολογισμὸς Κοινοβουλευτικῶς ἀιτῶν μετὰ τὴν ἐνδιαφέροντος καὶ συμπαθείας πρὸς τὸ ἔργον ἐπιστολὴν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέσχετο ὅτι, ἐπὶ πλέον εἴθε σημειώσῃ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1872 καὶ τὴν ἀναγκαζίαν πίστωσιν διὰ τὴν χρηματικὴν συνδρομὴν ἧτις, ἤθελεν ἀποφασισθῆ καὶ χορηγηθῆ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου.»

Κατόπιν τῆς σημαντικωτάτης ἐκείνης ἐπισηφίσεως ὑπὸ τοῦ Κράτους πρὸς τὸν Σύλλογον τὸ Συμβούλιον αὐτοῦ προσέβη εἰς τὴν μελέτην τῆς οὐστάσεως Ὁδείου ἔχον ἐπ' ὄψει καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῶν ἑξόν Ὁδείου καὶ ἄφ' ἑτέρου ἤρχισε νὰ φροντίξῃ διὰ τὴν ἐξέυρεσιν τῶν ἀναγκαζιούτων διὰ τὴν λειτουργίαν του πόρων.

Πρὸς τοῦτο ἐξητήθη ἡ συνδρομὴ τῶν ἀπανταχοῦ φιλελευθέρων ὁμογενῶν καὶ ἐπεδιώχθη ἡ ἐγγραφὴ μελῶν, τὰ ὁποῖα ἐπλήρουν ἐτησίαν συνδρομὴν.

Πρὸς τὴν ἐποχὴν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι πολλοὶ ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ ἐνισχύσῃ τὸν Σύλλογον παντοδαπῶς. Ἐκ τῶν πρώτων δωρητῶν ὑπῆρξαν ὁ πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου Ρενιέρης, ὁ ὁποῖος πρόσφερε 5000 δρ. καὶ ὁ παρεπιδημῶν Α. Συγγρός, ὁ ὁποῖος προσέφερε 3.000 δρ. διὰ τὸν σκοπὸν κυρίως τῆς κατασκευῆς αἰθούσης συναυλιῶν, ποσὸν ἀπαιτούμενον πολλὸν τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Σωματείου καὶ ἡ ὁποία τέλος κατεσκευάσθη ἀρκετὰ τῶν χρόνων σχετικῶς καὶ μὲ καλαισθητὸν ὄφιν.

ΑΓΩΝ ΕΘΝΟΤΗΤΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ο «Νεολόγος» θὰ φιλοξενήσῃ σειράν ἄρθρων τοῦ κ. Γ. Σκαλιέρη ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ 1908—1922 ἀγῶνας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐν λόγῳ ἄρθρων ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρει τὸν τῶς ὑπόδουλον Ἑλληνισμόν, ὁ ὁποῖος εἰμεθα βέβαιον ὅτι μετὰ προσοχῆς θὰ παρακολουθήσῃ αὐτά. Σήμερον δημοσιεύομεν τὸ πρῶτον τῶν ὡς ἄνω ἄρθρων.

Ἀπὸ τοῦ 1894 ὄμιλος ἐθνικῶν ἐργα-
τῶν, οὐ μετρίως ἐπιφανῶς ὁ ἀλήστου
μνήμης Σταυρὸς Βουτυρᾶς, ἤθετο
παρακοινοῦσθαι ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἐπιμόνως καὶ συστηματικῶς τὰ ἐν
Τουρκίᾳ ἐκτυλισσόμενα ὑπὸ τὸν σουλ-
τάνον Ἀβδὺλ Χαμίτ, ὅστις, ἵνα πα-
ραμείνῃ ἐπὶ τὸ θρόνον καὶ ἵνα τῆς
τῆς προστασίας ὠρισμένων Μεγάλων
Δυνάμεων, προήρχετο εἰς εἰδικὰς, το-
πικὰς μεταρρυθμίσεις, μὴ ἐφαρμοζο-
μένους μὲν, ὑποβοηθούσας δ' ὅμως τὰς
ἐνδομύχους σκέψεις τῶν ἐν λόγῳ Δυ-
νάμεων, σκέψεις παραδόξως συμπι-
πτούσας πρὸς τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦ-
μα τῆς Ρωσσοτουρκικῆς συμβάσεως
τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, συμβάσεως κα-
τασφαθεῖσθαι ὑπὸ τῆς συνθήκης τοῦ
Βερολίνου, περιλαβούσης προβλέψεις
τινάς γενικὰς, ὅς καὶ ταύτας οἱ Κο-
μωδοὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἠμέλησαν ἐπὶ
τῆ βάσει τῶν διατάξεων τῆς καταρ-
κωθεῖσθαι συμβάσεως, οὐδέποτε δ' ἀ-
ποτελοῦσθαι Διεθνή Πράξιν, τείνοντες
τοὺς ἀποτυπικτοὺς αὐτῶν πλοκάμους
πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ πρὸς τὴν
Θράκη, βραδύτερον δὲ πρὸς αὐτὸν
τὸν Πόντον, τὴν ἀρχαιοτάτην ταύτην
Γραικίαν, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἄλ-
λου μισέλλητος Φαμερράδερ. Ὁ περὶ
οὐ πρόκειται ὄμιλος ἐπεκρινώμεναι καὶ
συνειργάσθαι ἐν Ἀθήναις μετὰ πλειά-
δος πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐν οἷς οἱ ἀεί-
μνηστοὶ Στέφανος Σκουλοῦδης καὶ
Στέφανος Δραγοῦνης, καὶ μετ' ἰδιαι-
τέρου ἐπισημοῦ ἐθνικωτάτου Κέν-
τρον, ἔχοντος ὡς ἔμβλημα τὴν ἐλευ-
θερίαν καὶ τὴν ἰσότητά, οὐ διαπρεπῆ
μέλη οἱ κ. κ. Α. Στούπης, Α. Βρυζά-
κης, Π. Καλογερόπουλος, Α. Ἀλεξαν-
δροπούλος, ὁ μακαρίτης Θ. Φλογαῖ-
της καὶ ἄλλοι μετεῖχον. Ὁ ἐν Κων-
σταντινουπόλει ὄμιλος, ἡ πλειὰς πο-
λιτικῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ ἐργαστήριον
τοῦ μνησθέντος ἐθνικωτάτου Κέντρον
ἐν Ἀθήναις, ὡς καὶ ἄλλοι τῆς Ἰδέας
σκαπανεῖς, ἐπέστησαν μετὰ μελέτην,
ἔρευναν καὶ διακριθῶσιν ἐπιτόπιον,
ὅτι ἡ Ἀνατολὴ διέτρεχε τὸν ἑσχατον
τῶν κινδύνων καὶ ὅτι παρασκευάζετο
τῆ συνενοχῆ τοῦ σουλτάνου Ἀβδὺλ
Χαμίτ ἡ ἐθνολογικὴ μετάπλασις αὐ-
τῆς. Ἐνεδεικνυτο σύντονος ἐνέργεια
πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐπιφανομένων
σαβαρωτάτων κινδύνων. Ἐπήχθησαν
ἀτακτὰ ἐργαστήρια καὶ ὁργανώσεις
μικραὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν
Σμύρῃ, ἐνετάθη ἡ προσοχὴ τῶν ἐν
Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀπέβη σύντο-
νος τῶν ἐν Ἀθήναις. Πολλαχοῦ ἐπὶ ἤλ-
θε συνεννόησις μετ' Ἀλβανῶν, Κιρ-
κασίων, Κούρδων καὶ συνταγματικῶν
Τούρκων, ποιά τις ἐπαφὴ μετ' Ἀρμε-
νίων, μὴ ἐμπνεύσαν τότε πολλὴν
ἐμπιστοσύνην ὡς προερχομένων κατὰ
τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ Καυκάσου καὶ
ἐνισχυομένων ὑπὸ τῶν Ρώσων, ὡς οἱ
ἐν Κωνσταντινουπόλει διπλωματικοὶ
καὶ ἄλλοι πράκτορες ἐπεκρινώμενοι
μετ' αὐτῶν.

Ὁ ἐπεληθὼν τῷ 1897 Ἑλληνοτουρ-
κικός πόλεμος προέκλεισεν ἐκδηλώ-
σεις καὶ συναντήσεις τινὰς, αἵτινες
ἀπεκάλυψαν ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ
Σχματικοὶ γείτονοι, καίπερ διεκδι-
κούντες πρὸς ἀλλήλους τὴν ἐπὶ τῶν
νοτιοσλάβων ἡγεσίαν, ἐμίσουν ἀσβέ-
στως τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνισμόν.
Ἐπὶ τῇ προόψει νίκης τοῦ Ἑλληνικοῦ
στρατοῦ καὶ τῆς ἐνδεχομένης προε-
λάσεως αὐτοῦ πρὸς βορρᾶν, ἐκείθεν

τῶν ἑλληνικῶν συνόρων, Βουλγάροι
καὶ Σέρβοι ἀντήλλαξαν γνώμας καὶ
σκέψεις περὶ παρακλύσεως τῆς προ-
λάσεως. Ταῦτα καὶ ἡ μετὰ τὴν λῆξιν
τοῦ πολέμου παθητικὴ στάσις, τῆς
Ρωσίας ἐν τῷ ζήτηματι τῶν ὑπὸ τῶν
προστατῶν Δυνάμεων ἐγγυήσεως
τοῦ ἀναγκαίου δανείου πρὸς καταβο-
λὴν πολεμικῆς ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς
Τούρκους καὶ ἐκκένωσιν ὑπ' αὐτῶν
τῆς Θεσσαλίας, διηνοῖσαν τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς τῶν ὑπὸ τὸ πρῶτον τῆς Ὀρθο-
δοξίας ὁράντων τὰ πράγματα καὶ ἐδι-
καιοῦσαν τοὺς ὡς ἄνω ὑπὸ ἄλλο πρί-
σμα, ὑπὸ τὸ πρῶτον τὸ ἐθνολογικὸν
ὄραμα τὰ πράγματα. Μετὰ μικρὸν
αἱ κινήσεις καὶ αἱ ἐνέργειαι αἱ κεκα-
λυμμένα διοφθῶρον ὁργανώσεων βουλ-
γαρικῶν καὶ σερβικῶν, καλουμένων
Μακεδονικῶν, ἀπεκάλυψαν ἐμφανέ-
στατα τὰ ὄρια τῶν Βουλγαρικῶν ἐδα-
φικῶν βλέψεων, συμπύκνωνα ἐπὶ
ξημένους πρὸς τὸ τῆς συμβάσεως τοῦ
Ἁγίου Στεφάνου καὶ τὰς βλέψεις τῶν
Σέρβων, ἀρκουμένων τότε εἰς τὸ
νομόν τοῦ Κοσσυφοπεδίου, ἐπέχοντα
κατ' αὐτοὺς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν
τῆς Παλαιᾶς Σερβίας, ἀλλ' ἐκτεινόν-
των τὰ βλέμματα νοτιώτερον, τοῦτο
δ' ἐνεκα, ἀρξαμένου τοῦ Μακεδονικοῦ
ἀγῶνος, ἐζήτησαν συνεργασίαν με-
τῶν ἐν τῇ κυρίως Μακεδονίᾳ, τῇ Μα-
κεδονίᾳ τῶν δύο βιλαετιῶν, δρώντων
Ἑλληνικῶν σωμάτων, ὅπερ ἀπεκροῖ-
σθη. Ταῦτα πάντα ὠδήγησαν εἰς τὸ
θαυμαστὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα, καὶ
ὄν οἱ τῆς Μακεδονίας πρόμαχοι ἀνέ-
τρεψαν πρόοριζα τῶν Βουλγάρων τ
σχέδια καὶ ἀπέδειξαν τὴν ἀναμφισβή-
τητον ἑλληνικότητα τῆς ἀτυχῆς χά-
ρας. Ἡ τοιαύτη τροπὴ συνεκίνηθη

τὴν τῶν Σλάβων προσταίτιδα Ρωσίαν,
ἣτις προήλθε, συνεννοηθεῖσα μετὰ
τῆς Αὐστρουγγαρίας, εἰς τὴν σθναψιν
τῆς γνωστῆς Μυρστεργείου συμφωνίας
καὶ ἀπειργάσθη, συνεννοηθεῖσα μετὰ
τοῦ σουλτάνου Ἀβδὺλ Χαμίτ ἐτέραν
συμφωνίαν, δι' ἧς ἀνελάμβανεν ἰδιαι-
τέραν ἐπιτροπὴν ἐν Ἀρμενίᾳ, εἰς ἣν
παραδόξως προσηρτάτο καὶ ὁ ἑλλη-
κώτατος Πόντος. Οὕτως ἡ Ρωσία ἀρ-
χομένου τοῦ 1908 παρουσιάζετο ὡς
κύριος τῇ συμμετοχῇ ρυθμιστῆς τῶν
τῆς Μακεδονίας καὶ ὡς ὁ μόνος ἀνε-
ξέλεγκτος ρυθμιστῆς τῶν ἀνατολικῶν
ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, ἐν αἷς καὶ ὁ
Πόντος.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐν τῇ
Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Θράκῃ κίνησιν
ἐνέτεινον τὴν κίνησιν αὐτῶν οἱ ἐπὶ
ἄλλου πεδίου, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη,
ἐργαζόμενοι. Ἦρξαντο οὐτοισοστημι-
κώτερον ἐπιδιώκοντες τὴν μετάπλασιν
τοῦ ἐν Τουρκίᾳ πολιτικοῦ καθεστώτος,
ὅπερ διὰ τῆς μεθόδου ἐκδόσεως βε-
ρατιῶν ὑπὲρ Βουλγάρων Μητροπολι-
τῶν καὶ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς εἰδικῶν ἢ
τοπικῶν μεταρρυθμίσεων ἀπειργάζετο
ὑπὸ τὰς πιέσεις καὶ τὰς ἐμπνεύσεις
τῆς Ρωσίας τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ἐθνο-
γραφικῆς καὶ ἐθνολογικῆς χροιάς τῶν
ἑλληνικῶν χωρῶν, ἐκδιδομένων ἐπαρ-
χιῶν ὁλοκλήρων ποῦ μὲν εἰς τοὺς
Βουλγάρους, ποῦ δὲ εἰς τοὺς Ρώσους.
Ἐνεδεικνυτο ἡ ραγδαία ἀνακήρυξις
τοῦ Συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ, ἵνα ἐκ-
λείψωσιν αἱ εἰδικαὶ καὶ τοπικαὶ με-
ταρρυθμίσεις, δι' ὧν ἐξυπηρετοῦντο
καὶ προήγοντο τῶν Σλάβων τὰ συμφέ-
ροντα καὶ οἱ μύχιοι πόθοι. Κατεβλήθη

ἐνθεν μὲν προσπάθεια τρομοκρατι-
σεως διὰ ποικίλων μέσων τοῦ σουλ-
τάνου, ὅπερ ἐπετεύχθη, ἐνθεν δὲ ἐπι-
μονος ἐνέργεια πρὸς ἐπίσπευσιν τῆς
ἀνακηρύξεως τοῦ Συντάγματος, ὅπερ
ἀνεκηρύσσεται κατ' Ἰούλιον τοῦ 1908.
Οὕτως ἀπεσοβήθησαν οἱ ραγδαίωτα
ἐπερχόμενοι κίνδυνοι καὶ ἀγεβλήθη ἡ
ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων ἐκείνων
δι' ὧν, ἐκτελούμενων, ἡ μὲν Μακεδο-
νία καὶ βραδύτερον ἡ Θράκη θὰ πε-
ριηροῦντο εἰς τὴν θέσιν μετὰ τὸν Ρω-
σοτουρκικὸν πόλεμον περιήλθεν ἡ Ἀ-
νατολικὴ Ρωμιλία, ὁ δὲ Πόντος περι-
ληφθεὶς παραδόξως ἐν τῷ σχεδίῳ περὶ
μεταρρυθμίσεων ἐν Ἀρμενίᾳ, θὰ πε-
ριήρχετο εἰς τὴν ζώνην ἐπιρροῆς τῆς
Ρωσίας. Διὰ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ
Συντάγματος ἐπὶ ἤλθε σωστικὴ ἐκχει-
ρία, ἀλλ' ἤρξατο συγχρόνως ὁ ἀγὼν
ἐθνότητος, ἀγὼν ἀποσκοπῶν τὴν κα-
τοχύρωσιν τῶν δικαίων τῶν ἐν Τουρ-
κίᾳ ἐθνοτήτων πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ
μόνον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς
Τουρκίας ὡς κράτους. Πλὴν ὅμως οἱ
Ρῶσοι μικρὸν μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν
τοῦ συντάγματος ἤρξαντο καταβάλλου-
τες προσπάθειάς ἐπιμόνους, ἵνα ἐν-
θεν μὲν διατηρήσωσιν ἀπαραιεῖτον
τὴν ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Ἀβδὺλ Χα-
μίτ ἐπιρροήν, ἐνθεν δὲ προσεταιρι-
σθῶσι τοὺς ἰθύνοντας τῆς «Ἐνώσεως
καὶ Προόδου». Τότε ἀπερασίσθη ἡ
ἀνατροπὴ τοῦ σουλτάνου καὶ ἡ κατάρ-
σις τῆς «Ἐνώσεως καὶ Προόδου»,
συμπληρώσεως καὶ συναχιζούσης τὸ
παλαιὸν ἔργον αὐτοῦ. Ἡ ἀπόφασις
αὕτη ἐλήφθη κατ' Ὀκτώβριον τοῦ
1908, δηλαδὴ μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπὸ
τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Συντάγματος.

Γ. Κ. ΣΚΑΛΙΕΡΗΣ

131

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ

Περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ ὑψηλοῦ πολιτικοῦ ἐξερευνητοῦ τῶν Βορείων ἐπαρχιῶν ποικίλλαι καὶ ἀντιφατικαὶ μεταδίδονται τὰς τελευταίας ἡμέρας πληροφορίαι. Πλὴν τῆς πολλαχῶς διατυμπανισθείσης ἀξιώσεως τοῦ ἐκ Πατρῶν ἡγέτου, τῆς συνισταμένης εἰς τὴν ἀκροτάτην διεύρυσιν τῆς δικαιοδοσίας του, ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελεν ἀνατεθῆ εἰς αὐτὸν ἡ Γενικὴ Διοίκησις Μακεδονίας, ὑπῆρχε συμπληρωματικῶς ἡ πληροφορία, ὅτι οὗτος, προτίθεται νὰ εἰσηγηθῆ τὴν ἰδρυσιν ἰδιαιτέρου ὑπουργείου τῶν Νέων Χωρῶν ἐν Ἀθῆναις, ὁπόθεν θ' ἀνελάμβανε νὰ καθοδηγῆ καὶ νὰ ἐμπνέῃ τὴν Διοίκησιν τῶν χωρῶν τούτων.

Μία σύντομος κυβερνητικὴ ἀνακοίνωσις γενομένη χθὲς τὸ ἑσπέρας, χωρὶς νὰ διαφωτισῆ δετικῶς τὸ ζήτημα, ἀφῆκε νὰ ἐννοηθῆ κατὰ τρόπον ἀριετὰ σαφῆ, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶναι διατεθειμένη νὰ φανῆ τόσον γενναία εἰς τὰς ἀπαλλοτριωτικὰς τῆς κυριαρχίας της ὑπὲρ τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου διαθέσεις. Δὲν γνωρίζομεν ἂν ἡ ἀρνήσις αὐτῆ πρόκειται νὰ διαταράξῃ σοβαρῶς τὰ κυβερνητικὰ ὡς πρὸς τὰς βορείους ἐπαρχίας σχέδια. Δὲν διατάξομεν ἐν τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ κ. Μιχαλακοπούλος, ἐὰν αὐτοῦ τὰς ἀπόψεις ἀπῆχει ἡ περὶ ἰδρύσεως εἰδικοῦ ὑπουργείου τῶν Νέων Χωρῶν πληροφορία, δὲν κατόρθωσε ἀποκτήσῃ παρὰ τὴν μετὰ τόσου στόμφου ἐπιχειρηθείσαν ἔρευναν, συνειδησὶν πλήρη τοῦ ζητήματος τῶν Νέων Χωρῶν.

Τὸ ζήτημα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Διοικήσεως τῶν Βορείων Ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους, παρουσιάζει ἰδιαιτέραν ἐξόχτητα, λόγῳ κυρίως τῆς ἐλλείψεως εἰς τὰς χώρας αὐτάς ἐπαρκούς κοινωνικῆς παγιοτήτος καὶ συνοχῆς. Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν καὶ ὁ πυκνὸς ἐποικισμὸς διεσάλευσεν βαθύτατα τὸν κοινωνικὸν ρυθμὸν εἰς τὰς Νέας Χώρας, διότι ἐκεῖ κυρίως ἔχει συρρεῦσαι τὸ μέγιστον τμῆμα τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ. Οἱ νέοι κάτοικοι τῶν Νέων Χωρῶν, μερισμένοι κατὰ προελεύσεις, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συναναμιχθῶν τὸσον γρήγορα καὶ ν' ἀπαρτίσουν κοινωνικῶς πάγιον σύνολον. Ὁ παλαιὸς, ἐξ ἄλλου, ὁ γηγενὴς τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν πληθυσμὸς, οὔτε ἀριθμητικῶς, οὔτε διανοητικῶς ὑπερέχει τόσον, ὥστε νὰ δυνήθῃ νὰ διαδραματίσῃ ρόλον πυρῆνος ἱκανοῦ νὰ οργανώσῃ καὶ ν' ἀφομοιώσῃ τοὺς νέους κατοίκους. Ἐνα γιγαντιαῖον καὶ πρωτοφανὲς εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν δράμα, ὡς ἦτο ἡ ἔξοδος

τοῦ ἀλυτρώτου ἑλληνισμοῦ, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρέλθῃ ἄνευ κολλοσιαίων συνεπειῶν. Ἡ ὁμαδικὴ θεατικὴ στέρσις τῆς γενετικῆς γῆς, ἡ μοιραία διασπορά, ἦτο φυσικὸν νὰ καταλύσῃ ὅλους τοὺς δεσμοὺς, οἱ ὅποιοι συνείχον ἐν μέρει καὶ πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἐκκοινοβύτας. Αἱ παραταθείσαι ἐπιμακρὸν δεξιμασίαι τῶν μετοίκων, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴν ἀφῆσαν εἰς τὰς ψυχὰς των ἕνα βαθὺ ἴχνος ταπεινώσεως. Ἡ ἠδική των ἀντοχὴ ἦτο ἐπόμενον νὰ δοκιμασθῆ καὶ νὰ διασαλευθῆ. Αἱ ὀλικαὶ ταλαιπωρίαι ἡ ἀπέσπαστος δόνησις τῆν ὅποιαν ἐνένοια ἡ ἀπόλεια προαιωνίων ἐστιῶν, ἡ διάρρηξις σφωρηλατημένων δεσμῶν ἀνεκτοῦ ἱερακονίας καὶ σεβασμοῦ, ἡ βλάβη ἄντικτος κόματος αὐτῆ τέλεος ἡ ἀνήκουστος ὡσοῦ δυνάμεων ἀνακοσμήτως ἀδήνησαν εἰς τὴν ἀπαισίαν ἀνθρῶν ἐνὸς ὀχλοῦ πνεύματος, τοῦ ὁποίου τὰ συμπτώματα εἶναι τόσον ἐκδηλωτά, ὥστε, περὶ ἡ καλῆ συνήθους παραπλῆξιν καὶ ἀνοήτως νὰ καταταπιόσθῃ δικαιότερον πρὸς τὴν δημιουργημένην ἐκεῖ ἐπάνω πρᾶγματικότητά.

Ἐν τῇ ἰστορικῇ ἀδιοικλητικῶν, ὅτι τὴν ὁμαδικὴν αὐτὴν ἀπαθλίωσιν καὶ κατατάσιν ἂν μόνον ἐπισημασθῆ δὲν κατεπέφυκον. Ἀλλὰ καὶ θετικῶς ὑπεθεσίσθη ἡ κυβερνήσας μετὰ τὴν καταστολὴν πολιτικῆς κόμης. Μετὰ τὴν εἰς τῶν ἐθνικῶν του, ἡ ἄνευ ὁλοῦ καταδημιουργήσεως τῶν ἐποικῶν καὶ τῆν κατακλινοσθῆ εἰς τὸ ἄνευ πᾶλλον ἢ ἡ βαυτικῶν καὶ ἡ φοβερωτέρων. Τοῦτο ὅμως ἀποτελεῖ εἰδικὸν θέμα, εἰς τὸ ὅποιον δὲν θὰ σταματήσωμεν σήμερον.

Ἐκεῖνο ποῦ ἐνδιαφέρει τώρα εἶναι ἡ γενικὴ εἰκὼν, τὴν ὅποιαν ἐμφανίζουσι αἱ Βόρειοι ἐπαρχίαι τοῦ Κράτους, ὅπου ἡ κοινωνικὴ συνοχὴ εἶναι βαθύτατα διασαλευμένη, τὸ κύρος τοῦ Κράτους, ἐξωτερικὰ ἀσθενὲς καὶ ἡ αἰσθησις τῶν

καθηκόντων τοῦ πολίτου ὑπερβαλλεντως ἀτροφικῆ. Ἡ ἀλήθεια αὐτῆ, τὴν ὅποιαν δὲν θὰ τομήσῃ ν' ἀμφισβητήσῃ κανεὶς, καθιστᾷ ἀπραίτητον μίαν αὐστηρὰν καὶ συγκεντρωμένην κρατικὴν ἐπαγρύπνησιν, εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην. Τὸ ἀπέχτημα τῆς ἐθνικῆς ὁμογενείας, μέγα ἀληθὲς ἱκανὸν πράγματι νὰ ἰσοφαρίσῃ κατὰ μέγιστον μέρος τὴν ἐθνικὴν συμφεράν, πρέπει νὰ μεταβληθῆ εἰς στερεὰν καὶ ἀδιάσειστον πραγματικότητα. Πρέπει οἱ μέτεικοι νὰ γίνουσι πολῖται. Νὰ λάβουσι βαθύτεραν συνειδησὶν τοῦ

κρέους τῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ σύνολον, νὰ ἐπανακτήσουσι ὁμαδικὸν αἰσθημα, νὰ παύσουσι ν' ἀποτελοῦν μονάδας ποῦ γ' ὀρίζουσι νὰ προβάλλουσι μόνον ἀξιώσεις χωρὶς νὰ κατανοοῦν ὅτι τὰ δικαιώματα εἰς μίαν συγκροτημένην κοινωνίαν πρέπει νὰ ἰσοφαρίζονται ἀπὸ ἴσους ὑποχρεώσεις. Ἡ ἀναπαγίωσις αὐτῆ, ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ ἐθνικὴ ἢ ὅποια πρέπει νὰ εἶναι ἔργον ἀνεργώσεως ψυχῶν, ἀνακουτάξεως δεσμῶν, ἀνασφωρηλατήσεως ἰδανικῶν, θὰ ἦτο δυνατόν ν' ἀρχίσῃ μετὰ τὴν δεξιμασίαν μὴς φωτεινῆς, ἀρτίως, οὐστηρῶς δικαίας καὶ ἰσχυρῆς διοικήσεως.

Ἀπο τὴν γωνίαν δὲ αὐτὴν, θέλωμεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἀτενίζοι τὸ ζήτημα τῆς Διοικήσεως τῶν Νέων Χωρῶν ἡ Κυβέρνησις. Ἡ διοικητικὴ συγκέντρωσις εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας εἶναι ἀπαραίτητος. Ἀπαραίτητος εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ δικαιοδοσία τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἀρκεῖ θεατικῶς αὐτὴ νὰ μὴν καταργῆ ὀλοτελῶς τὸ Κράτος. Ἀλλ' ὑπὲρ τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν συγκέντρωσιν, σημασίαν ἔχουσι οἱ μεθεδοιτάς ὅποιες θὰ ἐφαρμόσῃ ὁ διοικητής. Τὸ ζήτημα κατ' ἀνάγκην γίνεται ζήτημα ὄχι μόνον ἱκανότητων, ἀλλὰ καὶ διαθέσεων προσώπου. Ἄλλοτε ἡ Μακεδονία ἐδιοικηθῆ με ἐξαιρετικὴν δικαιοδοσίαν. Διατηρεῖται δὲ ἐκεῖ ὡς ἀνάμνησις χρυσοῦς ἀληθῶς ἐποχῆς ἡ περίοδος τῆς διοικήσεως τοῦ ἀειμνήστου Στεφάνου Δραγοῦμη. Ἀλλ' οἱ Δραγοῦμηδες ὑπῆρξαν ἀντὶ ἄλλων ἐπεχῶν...

Σήμερον ἡ ἰδέα τοῦ Κράτους εἶναι κλονισμένη εἰς αὐτὴν τὴν συνειδησὶν τῶν ἐπισήμων τοῦ ἐκπροσώπων. Σήμερον τὰ ὅρια τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους καὶ τοῦ κόμματος εἶναι τόσον συγκυρῶνται. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ ἔργον τῆς διοικητικῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν Βορείων μας ἐπαρχιῶν εἶναι τόσον εὐὸν καὶ τόσον μέγα, ὥστε θὰ ἠδύνατο ἡ πραγματοποιησις του νὰ θεωρηθῆ ὡς δυναμένη νὰ ἰκανοποιήσῃ πλήρως τὸν σκοπὸν μὴς ὀλοκληροῦ ἰσῆς καὶ διὰ τὸν πλέον φιλόδοξον ἄνδρα. Ἀλλὰ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιδειγθῆ τόσον ὑγιῶς ἰσοροπημένην φιλοδοξίαν ἐκ πέρους ἀνδρὸς τόσον συγκυρῶνται, ὅσον ὁ κ. Μιχαλακοπούλος καὶ εἰς περιπτώσειν κατ' ἦν ἀπεδεικνύετο πράγματι, δὲν θὰ ὑπενώμενον εὐδὸς ἐξ ἀνοχῆς αἱ ἀντιδράσεις τῶν κακομεθετημένων δημοστωγισκῶν, εἰ ὅποιοι ἀπαρτίξουσι τὸ ἀδύνατον συνέβλημα τῶν σημερινῶν πολιτικῶν ἡγετῶν τοῦ προφυγικοῦ κόμματος;

Ἐδῶ ἐγκυκαται κατ' ἡμᾶς τὸ πρόβλημα καὶ ἐδῶ θέλει κριθῆ τὸν θεωροῦσθαι ἐνχειρίσμα. τοῦ ὁποίου ἐπελήφθη ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁ ἡνέτης τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος.

τους, χωρίς καμμία διαμαρτυρία ν' άκουσθῆ δια τὴν κατάλυσιν τῆς ἐλευθερίας μας, καμμία κραυγὴ πόνου νὰ ἐκφύγη. Ὅλος ἀντιθέτως μάλιστα δὲν κάμνουν τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἀναφέρουν τὰς Δυνάμεις ὡς «προστάτιδας» ὡσὰν νὰ μὴ ἔχουν οὔτε νοῦν διὰ νὰ κρίνουν οὔτε αἴσθησιν διὰ νὰ πάσχουν. Καὶ μᾶς ἐπαναλαμβάνουν εἰς κάθε σελίδα καὶ εἰς κάθε στήλην διὰ τὴν «εὐμένειαν τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ τῶν Δυνάμεων», ποῦ θὰ μᾶς δώσῃ ζάχαρη καὶ πετρέλαιο! Πόση δουλοφροσύνη!

Δὲν λέγομεν μὲ αὐτὰ ὅτι ἔπρεπε ὁ τύπος νὰ ὑβρίσῃ ἐκείνους πρὸς τοὺς ὁποίους δὲν εἶχαμεν τὴν δύναμιν ν' ἀντιταχθῶμεν. Ἄλλως τε, καὶ ὅταν ἐτήρει γλώσσαν ἀπρεπῆ ἀπέναντι τῶν Δυνάμεων, ἡμεῖς διεφωνοῦμεν καὶ ὑπεδεικνύομεν τὴν ἀφροσύνην. Καὶ πολλάκις διετυλώσαμεν τὴν γνώμην ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιτευχθῆ συνεννόησις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀντάντ καὶ τώρα καὶ διὰ τὸν μεταπολεμικὸν χρόνον. Ἀλλὰ σήμερον ποῦ μᾶς ὑπέταξαν, ἐπεριμέναμεν νὰ φανῆ πλέον φιλότιμος καὶ πλέον ὑπερήφανος ὁ ἑλληνικὸς τύπος, ἐκεῖνος ποῦ μέχρι τῆς προχθῆς εἶχε ταχθῆ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου χάριν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος.

Αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα φέρει ἡ ἐπιβολὴ τῆς ὑλικῆς δυνάμεως εἰς τοὺς πνευτικῶς ὑποτελεῖς. Εἶναι ὑπέρφρονες ὅταν δὲν ἀρμόζει, καὶ ταπεινοὶ καὶ κόλακες ὅταν ἰδοῦν τὴν πυγμὴν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν των, καὶ τὰ προσωπικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ συμφέροντα κινδυνεύοντα. Καὶ ἤδη ἀπαθῶς μᾶς πληροφοροῦν αἱ ἐφημερίδες ὅτι ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπαναστάσεως θὰ διαπραγματευθῆ μετὰ τῆς κυβερνήσεως τοὺς ὅρους τῆς ἀναχωνεύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Διότι οἱ στασιασταὶ ἐκλιπαροῦν ἀμνηστειὰν καὶ ἔρχονται. Ἐδιδῶσαν, φαίνεται, τοὺς Βουλγάρους, ἡ ἐνίκησε τελειωτικῶς ἡ Ἀντάντ καὶ ἐδικαιώθησαν εἰς τὰς προβλέψεις των, καὶ ἔρχονται θριαμβευταὶ διὰ νὰ κηβερνήσουν τὸν τόπον. Ἀφοῦ ἡ ἐπανάστασις ἄπλωσε καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα τὸ ξενικὸν προτεκτοράτον ὑπὸ τὸ ὁποῖον αὕτη ἐτέλει, διαπραγματεύεται τώρα τοὺς ὅρους τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κρατικῆς ἐνότητος διὰ νὰ γίνῃ ἡ Ἑλλάς πάλιν «μεγάλῃ καὶ ἰσχυρᾷ» δηλαδὴ δούλῃ. Ἐκλογαὶ θὰ γίνων, ὅλα θὰ περιβληθοῦν τὸ κάλυμμα τῆς νομιμότητος, τὰ συνταγματικὰ μᾶς δικαίωματα θὰ λειτουργήσουν, καὶ μόνον ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ, μόνον αὕτη ρίπτεται εἰς τὸ παλιοκάλαθον ὡς ἄχρηστον καὶ ἀντισυνταγματικὸν εἶδος. Ἡ μήπως ἐδιώχθη ὁ Βασιλεὺς, διότι δὲν τὸν ἠθέλεν ὁ λαός;

Κανὲν ἄλλο «ὑψιστον συμφέρον» δὲν ἐπρόκειτο νὰ περισωθῆ, εἰμὴ ἡ ἐπανάστασις. Ἐπειδὴ τὸ συμμαχικὸν μέτωπον τῆς Μακεδονίας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περιορίζεται, καὶ τὰ βουλγαροφάγα προσχήματα τῶν στασιαστῶν καταρρέουν, ἔπρεπε νὰ φύγῃ ὁ Βασιλεὺς καὶ νὰ ὑποδουλωθῶμεν, διὰ νὰ δυνηθοῦν αὐτοὶ νὰ ἐπανεέλθουν εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ μίαν νίκην ἐσωτερικὴν μὲ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἐκθρονισμὸν τοῦ Βασιλέως. Τοῦτο ἄλλως τε ἦτο, ὡς ἐπανελημμένως εἶχομεν γράψει, ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως τοῦ Βενιζέλου ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1915 μέχρι σήμερον.

Καὶ μᾶζι μὲ τὴν πολιτικὴν μας ἐλευθερίαν συγκαταστρέφεται καὶ ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ ἀτομικὴ. Τὸ ἐμπόριον βέβαια θὰ ἀνακουφισθῆ, δὲν ὑπάρχει ζήτημα. Ἐὰν δὲ πράγματι ὑπῆρχομεν ὡς κράτος καὶ ὡς ἔθνος μόνον διὰ νὰ ἐμπορευώμεθα, τότε ἀναμφιβόλως ἡ ἐπελθοῦσα λύσις εἶναι ἡ ἀρίστη διὰ τὰς φυλετικὰς μας φιλοδοξίας. Ἡ ἀμέσως παρατηρηθεῖσα ἠθικὴ σύγχυσις καὶ κατὰπτωσις μᾶς πείθει περὶ τούτου.

Καὶ ἡ ἠθικὴ σύγχυσις θὰ ἐπιδεινωθῆ ἐκ τῆς ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους διὰ τῆς ξενικῆς ἐπιβολῆς ἀναμίξεως τῶν δύο κρατῶν καὶ συνενώσεως αὐτῶν.

Ἐποῦ ὁ τύπος καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ἔδειξαν τοιαύτην δειλίαν, πῶς ὁ λαὸς θὰ εἰμπορέσῃ νὰ καταλάβῃ διὰ ποῖον λόγον ἔμεινε πιστὸς μέχρι τοῦδε εἰς τὸν Βασιλέα του, πῶς θέλετε νὰ δοκιμάσῃ πόνον βαθὺν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς πολιτικῆς του ἀνεξαρτησίας; Πῶς νὰ αἰσθανθῇ τὴν πρέπουσαν ἀποστροφὴν καὶ νὰ μείνῃ ἐντόνως χωρισμένος ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Θεσσαλονικὴν κομίζοντες ἀντὶ βουλγαρικῶν τροπαίων τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ θὰ τοὺς ἴδῃ μέσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἀνακτιῶντας τὰς θέσεις των, καθ' ὅλα ἐντίμους, καθ' ὅλα ἀξιοπρεπεῖς;

Ἔλα θὰ ἀναμιχθοῦν, ὅλα θὰ καταρρεύσουν. Καὶ μόνον ὁ βενιζελικὸς ὕλισμός θὰ κυριαρχήσῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἀκόμη μίαν φορὰν ὅτι μόνον ἐκείνοι οἱ λαοὶ μένουσιν ἐλεύθεροι, ὅσοι εἶναι ἀξιοὶ νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν ἐλευθερίαν των.

X.

ἈΡΘΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΚΡΑΤΑΙΟΙ

Πέγτε Μεγάλοι Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις, τὸ πρῶτον ἐν Συμβουλίῳ καὶ ἔπειτα ἐν ἐπισημίῳ Συνθήκῃ, ἀπὸ τοῦ ἔτους ἰδίᾳ 1829 μέχρι τοῦ ἔτους 1832, σταθερῶς συνέπραξαν εἰς ἀναγνώρισιν τῆς δι' αἱματηρῶν ἀγώνων ἀνορθωθείσης ἀπὸ τῆς δουλείας Ἑλλάδος καὶ ἀνακήρυσιν αὐτῆς εἰς Βασιλεῖον ἀνεξάρτητον. Αἱ μὲν τρεῖς, αἱ καὶ ὡς πληρεξούσιοι αὐτῆς εἰς τὰ προπαρασκευαστικὰ τῶν Συνθηκῶν ἔργα ἀναμιχθεῖσαι καὶ ὡς ἐγγυήτριαι τοῦ τε ἐδάφους καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς ὑπογράψασαι αἱ δὲ δύο, κατὰ τὰ προοδηλωμένα περὶ ἐλευθερίας ἀποχῆς ἀπὸ ἐγγυήσεως, προτιμήσασαι νὰ μὴ ἀναλάβωσιν ὑποχρέωσιν ἐγγυήσεως, ἐφ' ὅσον ἔκρινον τοῦτο ἢ ἀνωφελές ἢ εἰς αὐτὰς ἀδύνατον.

Μεθ' ὑπερτριᾶκοντα ἔτη, κατὰ Νοέμβριον 1863, αὐταὶ αὐταὶ αἱ τρεῖς ἐγγυήτριαι Δυνάμεις, ἔχουσαι καὶ τὴν ὑπὸ ταχθέντα καὶ τηρηθέντα εἰδικὸν ὄρον συναίνεσιν τῶν ἄλλων δύο, τῶν μὴ ἐγγυητριῶν, συνέπραξαν εἰς τὴν ὑπὲρ ἐνώσεως τῶν Ἰονίων Νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκνοσίαν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας παραίτησιν τῆς ἣν ἤσκει ἐπὶ τῶν νήσων «προστασίας», ρητῶς ἐν ἄρθρῳ 1 τῆς ἐπὶ τοῦτο συνομολογηθείσης Συνθήκης ἀναγραφέντος, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἐντὸς τῶν ἤδη ἐν ἔτει 1832 διαγεγραμμένων ὁρίων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ἰονίων νήσων, «ἀποτελεῖ Κράτος μοναρχικόν, ἀνεξάρτητον καὶ συνταγματικὸν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου καὶ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν αὐτῶν».

Εἰς τοῦτο τὸ ἐλεύθερον συνταγματικὸν μοναρχικὸν Ἑλληνικὸν Κράτος, ἔπειτα, διὰ διεθνῶν Συνθηκῶν, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους ἀνεξαρτησίας τελείας, ἀπελευθερωθέντα τῆς ξένης δουλείας προσετέθησαν πρῶτον ἐν ἔτει 1881 τὰ προσαρτηθέντα τμήματα Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου, καὶ ἔπειτα, μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, ἡ λοιπὴ Ἡπειρος καὶ ἡ νότιος Μακεδονία μετὰ καὶ τῶν ἀνωτέρων ἐν τῇ Μεσογείῳ Ἑλληνικῶν νήσων, κατὰ τὰ διεθνῶς ἐν ταῖς Συνθήκῃς διαγεγραμμένα.

Ὅττω, κατὰ γενικὴν ἀναγνώρισιν, διεθνῶς ἐχόντων τῶν τῆς ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, αὐταὶ αἱ τρεῖς ἐγγυήτριαι τῆς τοιαύτης ἀνεξαρτησίας, ἀπροσοκῆτως, κατὰ τὴν 29ην τοῦ νῦν λήξαντος μηνός

Μαῖου, δι' εἰδικοῦ ἀπεσταλμένου, ἐπικαλουμένου τίτλου «Ἀνωτάτου Ἐπιτρόπου» αὐτῶν ὡς «Προστατῶν» ἠξίωσαν ἐγγράφως παραίτησιν τοῦ Συνταγματικοῦ ἡμῶν Βασιλέως Κωνσταντίνου, μετ' ἐπιδείξεων στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως ἀπειλητικῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἐξαναγκάσαι οὕτω τὸν μεγαλόφρονα Βασιλέα, μόνον τὸ συμφέρον τῆς πιεζομένης Ἑλλάδος ἔχοντα πρὸ ὀφθαλμῶν, ν' ἀπέλθῃ τῆς ἀγαπητῆς αὐτοῦ πατρίδος καταλείπων τὸν θρόνον εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλεξάνδρον.

Διὰ τὴν τοιαύτην ξενικὴν ἐπέμβασιν καὶ παραβίασιν τῶν κατὰ τε τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα καὶ κατὰ τὰς διεθνεῖς Συνθήκας ὑπεριτέρων δικαίων τοῦ ἀνεξαρτήτου ἡμῶν Βασιλείου, οὐδὲ κἂν διαμαρτύρησις ἐπιτροπῆ ν' ἀκουσθῇ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βουλῇ, ἥς τὸ βῆμα ἐκ παραπλησίον ξενικῶν ἐπεμβάσεων κατέστη ἀπρόσβιτον εἰς τοὺς κατὰ τὸ Σύνταγμα νομίμους ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους.

Ἐπὶ τῶν ἀδικούντων Κρατῶν, τῶν οὕτως ἀνθαιρέτως καταλυσάντων τὰ δίκαια τοῦ ἀπέναντι τῆς ἠρωμένης πατριδοδυναμίας αὐτῶν ἀνισχύρου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐπέπρωτο, ὑπὸ προσχήματα πολὺ κατώτερα τῆς μεγαλοπρεπείας αὐτῶν, νὰ φημιωθῇ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς δεσμευθείσης Ἑλλάδος.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Βουλευτὴς Θεσσαλονίκης

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ἀναδημοσιεύομεν κατωτέρω ἀπόσπασμα ἔργου Γάλλου ἱστορικοῦ, τοῦ Laurent, περιγράφον περιστάσεις ὁμοιοζούσας κατὰ τι πρὸς τὰς σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἐμφανιζομένας.

TROISIÈME GUERRE PUNIQUE

Le traité qui termina la seconde guerre punique contenait le germe de la ruine de Carthage. Rome, dit M. Michelet,⁽¹⁾ lui avait attaché un vampire pour sucer son sang jusqu'à la mort: c'était Masinissa. Sur de la protection de Rome, il enleva une province après l'autre aux Carthaginois. Ceux-ci portèrent plainte devant le sénat contre ces envahissements. Écoutons la réponse des Numides; elle est dictée par la haine ardente de l'étranger, qui éclate encore aujourd'hui dans leurs descendants: «Si l'on voulait rechercher les premiers titres de possession, quelles terres les Carthaginois pouvaient-ils revendiquer en Afrique? Étrangers, ils avaient obtenu par grâce, «pour bâtir une ville, l'espace qu'ils pourraient entourer avec «le cuir d'un bœuf coupé en lanières. Tout ce qu'ils possé- «daient en dehors de l'enceinte de Byrsa, leur demeure primi- «tive, ils l'avaient acquis par la violence et par l'injustice⁽²⁾». L'accusation des Numides n'était pas sans fondement; la domination des Carthaginois était un joug de fer; en leur rendant le mal qu'ils avaient fait aux Africains, Masinissa servait d'instrument à la justice divine.

(1) Histoire Romaine, II, 7.

(2) Liv. XXXIV, 62, cf. Sallust. Jug, 14.

βών μετά του Στρατηγού Λαγκλή και του Ναυάρχου Κου...

Το προσωρινόν τουτο κρᾶτος ἐκτελεσθῆναι ἐπὶ τῆ βᾶσει...

Τὸ νομοθετικόν τουτο διάταγμα κατ' ἐπαλάμην ἐ...

Ἄλλα δυστυχῶς ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀγροτικῆς νομοθε...

Ἀποσπᾶμεν τὰ κατωτέρω ἀπὸ δημοσίευσμα ἀνεγνω...

«Τὸ Κρᾶτος—γράφει ἡ «Γεωργικὴ Ἐνωσις»—δικαι...

«Ὅταν μὲν τῶ ἐν σταδίῳ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας ἡ...

«Ὅταν οἱ ἀγροτικοὶ καὶ ἐργατικοὶ νόμοι ἤρχισαν ἐ...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

ὅτι τῆς ἀπαλλοτριώσεως προηγείται «πλήρης ἀποζημιώσις»...

Ἄλλα καὶ τοῦ νέου καταστατικοῦ χάρτου ἡ ἐφαρμογὴ...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπὶ τὸν 1911 εἰσαγωγή τῶν ἀπαλλοτριώσεων ἐν Ἑλ...

Ἐν μέρει δίδονται ταῦτα εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ μετὰ πάρο...

Ἄλλα καὶ τῶ ἐν σταδίῳ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας ἡ...

Ὅταν οἱ ἀγροτικοὶ καὶ ἐργατικοὶ νόμοι ἤρχισαν ἐ...

Ἄλλο δὲ ἐθνικὸν κεφάλαιον—τὸ ἐν τῇ ξένην ὀικονο...

Καὶ ἔσως παρ' ὅλα ταῦτα ἡ ἐλληνικὴ ἐπιχειρημα...

Καὶ ἡ αὐξήσις αὕτη συμπίπτει μὲ τὰ ἔτη τὰ ὀκτώ...

Πρὸς τὸ παρὸν ὅσον ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή δὲν θά...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὅσον τὸ πρῶτον περὶ τῆς παρο...

Ἡ παρούσα Ἑλληνικὴ κυβερνήσις ἤρχισεν ἡδὴ τοῦ...

Ἡ νέα αὐτῆ ἐπέκτασις ἐγένετο ἀπολύτως οἰκιοθελω...

Καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν συνδιάσκεψιν τῆς Γενεύης...

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην δὲν ἐδόθη ἐκ μέρους τῶν...

Τὴν ἐπομένην τῆς κοινῆς νίκης, τὴν διεδέχθη ἡ...

Καὶ ἰδὼν τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐργατικῆς ἀποζημιώσεως...

Εἰς τὴν τοιαύτην ἐφαρμογὴν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σπε...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

Ἐπιτέμει δὲ καὶ τὸς ἀπαλλοτριώσεως ἀστικῶν κτη...

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ.—ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1893
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΧ. 100.800.000 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡΧ. 221.800.000
96 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
9 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ
(ἐν Ἀμερικῇ, Ἀγγλίᾳ, Αἰγύπτῳ, καὶ Κύπρῳ)
ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
Σύνολον τῆ 31 Δεκεμβρίου 1928 Δραχ. 2.500.000.000
ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΚΙΝΗΣΙΣ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ & ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ΣΥΡΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΑ

Αναμενόμενα ατμόπλοια
22 Σεπτ. «Βασ. Κάρολος» (ρουμ.) ες Αλεξανδρείας.
23 » «Λήμνος» (Ακτοπλοία) ες Πόρτ-Σάιτ, Αλεξάνδρειας.

Προσχεζεις αναχωρησεις
23 Σεπτ. «Μιαούλης» (Ακτοπλ.) 6 μ.μ. Αλεξάνδρειαν, Πόρτ-Σάιτ.

ΤΟΥΡΚΙΑ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΡΟΣΣΙΑ

Κατάπλοι ατμοπλοίων
15 Σεπτ. «Τουλού Μπουάρ» Τουρκικόν ες Μαριανούπολ.

15 » λώος με 2.600 τόννους γαιανθράκων.
17 » «Αβυδος» ες Ρωσίας με 1395 τόννους αίτου.
17 » «Ασφρά» ες Πόργου με 357 τόννους ξυλανθράκων.

22 Σεπτ. «Αλματία» (Α658) ες Κωνσταντινής, Κωνσταντινουπόλεως.
27 » «Τέβερ» (Α653) ες Κωνσταντινουπόλεως.
27 » «Ρόδα» (Κεδιβέ) ες Κωνσταντινής, Κωνσταντινουπόλεως.

3 'Οκτ. «Ανδρος» (Εθνικής) 2 μ.μ. (Θεσσαλονίκη), Κωνσταντινούπολιν.

ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΑ
Αναμενόμενα ατμόπλοια
22 Σεπτ. «Λαμαρτιν» (Μασσαζ.) ες Μισσαλίαν.

27 Σεπτ. «Τριγένεια» (Ζωγράφος) 3 μ.μ. Μισσαλίαν.
28 » «Η Λοτι» (Μεσσαζ.) 5 μ.μ. Μισσαλίαν.
28 » «Αττική» (Αετοπλ.) 3 μ.μ. Μισσαλίαν.

ΑΓΓΛΙΑ, ΒΕΛΓΙΟΝ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Κατάπλοι ατμοπλοίων
15 Σεπτ. «Γαβόργιος Π» ες Κάρδιφ με 5985 τόννους γαιανθράκων.

24 Σεπτ. «Κουερνμόρε» (Βίνδουζε) ες Λίβερπουλ, Αμβέρσας.
26 » «Αλεξάνδρεια» (πο. Φραγκ.) ες Αμβούργου.

ΙΤΑΛΙΑ, ΣΕΡΒΙΑ, ΑΛΒΑΝΙΑ

22 Σεπτ. «Λαμαρτιν» (Μεσσαζ.) ες Νεαπόλεως.
23 Σεπτ. «Δαλματία» (Α653) 4 μ.μ. Βρινδύσιον, Αγκώνα, Βενετίαν, Τεργέστην.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Κατάπλοι ατμοπλοίων
17 Σεπτ. «Ντελάγκο Μαρού» Ιαπωνικόν ες Γιοκοχάμας με 8995 τόννους γενικού φορτίου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1929

Table with financial data for the Bank of Greece, including sections for ENΕΡΓΗΤΙΚΟΝ (Active) and ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ (Passive), listing various assets and liabilities with their respective values.

ΚΩΝΣΤ. Ι. ΑΙΔΙΑΝΟΣ
ΙΑΤΡΟΣ
Στοματολόγος, Οδοντοίατρος, Διπλωματούχος Σχολής Παρισίων, Ecole Dentaire de Paris.

ΓΟΜΑΛΑΚΑΙ
Λευκαί και διαφανείς δι' όλους τούς κλάδους της πιλοποιίας.
ΓΟΜΑΛΑΚΑΙ
Εϊδικαί διὰ διακοσμήσεις και την επίπλοισιν εν γένει.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΓΩΝΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ ΚΟΡΑΗ
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: ΠΛΑΤΕΙΑ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΧΟΡΗΓΕΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ
ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

LLOYD TRIESTINO
ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Σάββατον 21 Σεπτεμβρίου ώρα 14 ήπ ΠΡΑΓΑ Κέρνυρα (προαισθητικώς), Βρινδύσιον, Βενετίαν και Τεργέστην.

ΕΛΑΣΤΙΚΑ
MICHELIN
ΜΙΣΕΛΕΝ-ΚΑΠΛΕ
ΕΛΜΟΝΑΟΣ ΜΠΟΝΙΣΣΑ & ΥΙΟΣ
ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΑΘΗΝΑΙ-Αιόλου 32 α

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ
ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΚΕΔΙΒΙΕ
ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Τό ατμόπλοιον «BOULAC»
ΤΡΙΤΗΝ 24 Σεπτεμβρίου 2 μ.μ. κατ' εὐθείαν Αλεξάνδρειαν.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΦΑΡΟΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ
ΣΤΑΙΡΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ
Αντιπροσωπεύομεν ελας τὰς Ατμοπλοϊκάς Υπερωκεανείους Εταιρίας και εκδίδομεν εισιτήρια διὰ πάσας τὰς χώρας τού κόσμου.

ΕΙΔΟΣ ΧΡΕΩΓΡΑΦΩΝ	Όνομαστική 'Αξία	Καταβολή μετρητών, ονομαστική με 20/6, 1928	Χρονολογία πληρωμής εν λειτουργία μετρητών	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ				
				14	16	17	18	19
Όμολογια 'Εθν. Δανείων α) εις χρεώσων								
120000000	5 0/0 1887	29.-	2-1-29	5140	5140	5140	5140	5140
170000000	5 0/0 1884	29.-	2-1-29	5140	5140	5140	5140	5140
Μονοπωλίων	4 0/0 1887	25.40	2-1-29	4100	4100	4100	4100	4100
Παγίου	4 0/0 1889	30.5-	1-4-29	3934	3930	3930	3930	3930
Σιδηρ. Πειραιώς-Λαρίσης	5 0/0 1890	19.-	15-12-28	5200	5200	5200	5200	5200
Κεφαλαίων	5 0/0 1893	37.-	1-4-29	5150	5150	5150	5150	5150
Ηγγυημένων	2 1/2 0/0 1898	62.50	1-4-29	37100	37100	37100	37100	37100
'Ελληνικών Σιδηροδρόμων	4 0/0 1902	20.-	2-1-29	4180	4180	4180	4180	4180
'Εθνικής 'Αμύνης	5 0/0 1907	100.-	15-1-29	1275	1275	1275	1275	1275
110000000	4 0/0 1910	20.-	1-4-29	4400	4390	4390	4425	4425
500000000	5 0/0 1914	50.-	1-3-29	5430	5400	5405	5425	5425
Προσφυγικού	7 0/0 1924	35.-	1-5-29	7545	7525	7545	7525	7525
Υδροδότησης	8 0/0 1925	80.-	1-4-29	81950	81550	81500	81000	81000
Σταθροποιήσεως Προσφυγικού	8 0/0 1928	100.-	1-4-29	6500	6500	6500	6500	6500
β) εις Τραπεζογραμμάτια								
Πατριωτικού (έκτονον) 1885	Δρ. 10	—	—	4	4	4	4	4
'Ηνωσιμένου	5 0/0 1898	100.-	14-1-29	6775	6775	6775	6775	6775
Σιδηρ. Πύργου-Μεγίστα	5 0/0 1900	100.-	28-1-29	64	64	64	64	64
Κινητικών Χρηρημάτων	1 0/0 1906	100.-	15-10-28	54	54	54	54	54
'Επιτάξεως	6 0/0 1917	100.-	5-4-29	8350	8350	8350	8350	8350
75000000	6 0/0 1918	100.-	14-1-29	80	80	80	80	80
Αλληλοεπίταξεως σειρά Α' Β' Γ' ΣΤ'	8 0/0 1919	100.-	13-4-29	8475	85	85	85	85
(Πολλαπλα) Λαχειοφόροι (Μονα)	5 0/0 1920	700.-	13-4-29	8475	8450	85	85	85
'Αναγκαστικών Λαχειοφόροι	6 1/2 0/0 1922	200.-	15-4-29	199	199	199	199	199
'Αναγκαστικών Λαχειοφόροι	6 0/0 1923	100.-	15-4-29	9475	9475	9450	9450	9450
'Εντόκων Γραμμ. 'Εθν. 'Αμύνης	8 0/0 1928	100.-	1-1-29	9475	9475	9475	9475	9475
'Ελλ. 'Υπερκόνη τμήμα Ι, ΙΙ	8 0/0 1927	500.-	2-4-29	43250	434	43250	43355	43355
Όμολογια Τραπεζών και 'Εταιριών								
'Εθν. Τραπεζής Λαχειοφόροι	2 1/2 0/0 1904	Δρ. 100	15-1-29	68	68	68	68	68
'Ανταλλοξ. σειρά Α', Β'	8 0/0 1916	1000.-	10-7-28	68	68	68	68	68
'Ανταλλοξ. Β' δάνειον	8 0/0 1918	1000.-	2-1-29	381	383	38250	38450	38450
(Κτηματικής) Λαχειοφ.	7 0/0 1915	250.-	1-3-29	270	270	270	270	270
'Ελλ. 'Ηλεκτρικής 'Εταιρίας	4 0/0 1915	500.-	15-1-29	290	290	290	290	290
'Αερίωφτος 'Αθηνών	5 0/0 1909	250.-	14-1-29	395	395	395	395	395
Θαλασσιών 'Επιχειρ. Παλμού	6 0/0 1918	200.-	2-1-29	100	100	100	100	100
Σιδηρ. 'Αθηνών-Πειραιώς	4 0/0 1891	500.-	15-1-29	390	390	390	390	390
Σιδηρ. 'Αθηνών-Πειραιώς	4 0/0 1898	500.-	15-1-29	390	390	390	390	390
'Αθηνών-Πειραιώς	5 0/0 1914	500.-	28-2-29	700	700	700	700	700
ΣΠΑΠ (προεπίταξεως)	5 1/2 0/0 1929	Δρ. 200	14-11-28	185	185	185	185	185
Σιδηρ. Θεσσαλίας	5 1/2 0/0 1890	500.-	14-1-29	200	200	200	200	200
'Α-Πελοποννήσου	3 1/2 0/0 1890	200.-	14-1-29	120	120	120	120	120
'Α-Πελοποννήσου	3 1/2 0/0 1890	200.-	14-1-29	120	120	120	120	120
'Α-Πελοποννήσου	4 0/0 1912	500.-	15-1-29	3350	3350	3350	3350	3350
Μετοχές Τραπεζών								
'Εθνικής Τραπέζης της 'Ελλάδος	Δρ. 1000	2600.-	24-4-29	60000	60000	60100	60300	60300
Τραπέζης της Ανατολής	Δρ. 125	25.-	2-4-29	760	758	760	758	758
Λοιπής Τραπέζης	Δρ. 700	350.-	25-4-29	1005	1085	1100	1045	1045
'Εμπορικής Τραπέζης της 'Ελλάδος	Δρ. 100	52.-	4-3-29	5650	5650	5650	5650	5650
Τραπέζης Οικονομίας	Δρ. 250	15.-	26-4-29	798	798	798	785	785
Τραπέζης Οικονομίας	Δρ. 100	45.-	18-4-29	375	375	375	375	375
Γενικής Τραπέζης της 'Ελλάδος	Δρ. 500	20.-	15-10-29	103	100	92	100	100
Κεντρικής Τραπέζης της 'Ελλάδος	Δρ. 200	23.-	8-4-29	300	300	300	300	300
Τραπέζης Κομορατισμού	Δρ. 100	20.-	21-9-28	765	765	765	765	765
Τραπέζης Κίου	Δρ. 100	44.40	27-2-29	745	745	745	745	745
Τραπέζης 'Ελληνικής 'Εμπορικής Πίστεως	Δρ. 100	20.-	11-2-29	212	217	212	212	212
Αγγλοαμερικανικής Τραπέζης της 'Ελλάδος	Δρ. 100	100.-	13-8-27	860	860	860	860	860
Καθημερινής και Τραπέζης Καραβάλη	Δρ. 1000	300.-	1-5-29	8500	8500	8500	9500	9500
Τραπέζης Σέρμου	Δρ. 100	10.-	26-11-28	16	16	16	16	16
Τραπέζης Λακωνίας	Δρ. 100	8.-	26-3-29	124	124	124	124	124
Μετοχές Σιδηροδρομικών 'Εταιριών								
'Ελλην. 'Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι	Δρ. 100	0 2,0	20-3-29	679	673	679	682	682
'Εταιρία Σιδηροδρόμων Θεσσαλίας	Δρ. 250	45.-	7-5-29	1335	1315	1270	1330	1330
'Εταιρία Σιδηροδρόμων 'Αθηνών-Πειραιώς	Δρ. 100	—	5-11-27	646	646	655	655	655
'Εταιρία Τροχιδρόμων 'Αθηνών-Πειραιώς	Δρ. 100	—	—	—	—	—	—	—
Μετοχές Οίκοινομητικών 'Εταιριών								
Ανών. έταιρ. οίκοινομητικών Πειραιώς	Δρ. 100	—	14-6-28	612	608	606	615	615
έταιρ. οίκοινομητικών Πειραιώς	Δρ. 100	50.-	31-12-28	1410	1395	1365	1380	1380
έταιρ. οίκοινομητικών Πειραιώς	Δρ. 100	27.30	31-12-28	390	390	392	390	390
έταιρ. οίκοινομητικών Πειραιώς	Δρ. 100	—	9-4-29	68	60	56	62	62
οίκοινομητικών Πειραιώς	Δρ. 100	—	15-6-28	158	160	165	185	185
έταιρ. οίκοινομητικών Πειραιώς	Δρ. 100	20.-	5-4-29	334	330	330	340	340
έταιρ. οίκοινομητικών Πειραιώς	Δρ. 100	25.-	5-4-29	35	35	80	70	70
Μετοχές Βιομηχανικών 'Εταιριών								
Ανών. Βιομηχ. έταιρ. 'Ερμού	Δρ. 100	—	28-6-28	215	215	215	215	215
έταιρ. Βιομηχανίας Καπνού	Δρ. 100	8.-	26-4-29	338	337	337	340	340
Βιομηχανικής και 'Εμπορικής έταιρ. 'Απόλλων	Δρ. 100	—	—	80	80	80	80	80
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	100	100	100	100	100
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	1750	1750	1765	1750	1750
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	1765	1740	1735	1750	1750
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	414	414	412	414	414
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	35	35	35	35	35
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	330	324	335	330	330
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	300	300	300	300	300
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	27	27	27	28	28
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	125	125	125	125	125
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	40	40	40	40	40
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	255	255	255	255	255
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	140	140	140	140	140
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	85	85	85	85	85
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	24	20	20	20	20
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	235	235	250	250	250
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	285	285	285	285	285
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	285	285	285	285	285
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	170	170	170	170	170
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	170	170	170	170	170
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	120	123	120	120	120
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 500	—	—	1180	1160	1160	1170	1170
έταιρ. Βιομηχανίας και Ναυπηγ. 'Βασιλειάδη	Δρ. 100	—	—	92	92	91	90	90
Μετοχές Αεροπορικών 'Εταιριών								
Αν. έταιρ. Θαλασσιών μεταφ. 'Ανατολή (υπό έκθιν)	Δρ. 35	—	—	9	9	9	9	9
Αεροπορική 'Εταιρία 'Ανατολή (υπό έκθιν)	Δρ. 100	5.-	10-4-29	110	110	110	110	110
έταιρ. Θαλασσιών μεταφ. 'Ανατολή (υπό έκθιν)	Δρ. 100	—	—	444	427	437	444	444
έταιρ. Θαλασσιών μεταφ. 'Ανατολή (υπό έκθιν)	Δρ. 100	—	—	5	5	5	5	5
ναυτικής και 'Εμπορικής 'Εταιρίας 'Αλεξανδρ.	Δρ. 10	—	3-5-28	555	555	555	555	555
ναυτικής και 'Εμπορικής 'Εταιρίας 'Αλεξανδρ.	Δρ. 35	—	6-4-28	345	345	345	345	345
ναυτικής και 'Εμπορικής 'Εταιρίας 'Αλεξανδρ.	Δρ. 75	—	—	135	135	135	135	135
ναυτικής και 'Εμπορικής 'Εταιρίας 'Αλεξανδρ.	Δρ. 100	—	—	280	280	280	280	280
Μετοχές Μεταλλευτικών 'Εταιριών								
έταιρ. άνθρακος 'Αλιβερίου	Δρ. 100	—	—	96	96	91	90	90
έταιρ. άνθρακος 'Αλιβερίου	Δρ. 100	—	—	6	6	6	6	6
έταιρ. άνθρακος 'Αλιβερίου	Δρ. 100	—	—	32	32	31	33	33
έταιρ. άνθρακος 'Αλιβερίου	Δρ. 100	—	—	130	130	130	130	130
έταιρ. άνθρακος 'Αλιβερίου	Δρ. 30	—	—	13	13	13	12	12
έταιρ. άνθρακος 'Αλιβερίου	Δρ. 100	—	—	116	117	114	114	114
Μετ. Οίκοινομη. Ε. και Οίκοινομη. 'Υλών								
Αν. γενικής έταιρ. ταυμένων 'Ηρακλής	Δρ. 100	—</						

γυλών μετάν ήμε και 150 τόννων τιμήμεν. Η δημοπρασία ανεργηθήσεται φανερά την 21 Σεπτεμβρίου Τριτην ώραν 10-12 εν τοις γραφείοις της υπηρεσίας Έλεγχου Έργων - Τέκτονος εν τω ανεγειρομένω συνοικισμώ «Τουρκοκλίμανο» Πειραιώς.

Η επί της ανεγέρσεως μακροχρονιασίων Έπιτροπή του υπουργείου Οικονομικών γνωστοποιεί εις την 28 Σεπτεμβρίου Σάββατον ώρα 10 π.μ. ανεργηθήσεται δημοπρασία προμηθείας 4 ανέλυκτων.

Η Γενική αποθήκη ολίγου Σιτατού Πειραιώς διακηρύττει ότι ανεργηθήσεται εν τοις γραφείοις αυτής την 16 Οκτωβρίου Τετάρτην ώραν 11-12 π.μ. δημοσίως μειοδοτικός διαγωνισμός διά την προμήθειαν 10.000 δ.κ. λίπους άρβυλλών, έξαρτέσεως.

Η Γενική Διεύθυνσις των Σιδηροδρόμων του Έλληνικού Κράτους ανακοινώνει ότι η δημοπρασία προμηθείας 13 τ. Έλαιολάδου φυσιακού έπιναλαμβάνουσι την 2 Οκτωβρίου υπό τους αετούς, άρσος.

ΕΡΓΩΝ

Η Ιερά μητρόπολις Φωκίδος προκηρύσσει ότι την 25 Σεπτεμβρίου διανεργηθήσεται εν τοις εν Άμφισση γραφείοις της Τ. Μητροπόλεως Φωκίδος μειοδοτικός διά ένοφραγίστων προσφορών δημοπρασία προς ανάδειξιν Έργολάβου διά την ανέγερσιν του Τρούλλου του εν Άμωσίση Ιερού ναού «ή κοίμησις της Θεοτόκου» και «Άγιος Νικόλαος» προϋπολογισθέν εν τω ποσώ δραχμ. 145.000 με έγγυήσιν δραχ. 10.000 εις μετρητά.

Η έκτελεστική Έπιτροπή του ειδικού ταμείου Έπαρχιακής οδοποιΐας διακηρύττει ότι έκτίθεται εις μυστικόν διαγωνισμόν διά ένοφραγίστων προσφορών ή συντήρησις των έπαρχιακών οδών κατασκευή τμήματος της υπ' αριθ. 33 έπαρχιακής οδού Θηβών-Καπαρολίου από χιλιομ. 69-110 οδού Άθηνών-Θηβών θέσις προσσητητόν. Τό έργον πηλοθή εις δραχ. 720 χιλιάδας. Η δημοπρασία ανεργηθήσεται εν τω Νομαρχιακώ καταστήματι την 4 Οκτωβρίου έ.δ. Δεκτοί είναι έργολάβοι δημοσίων έργων συμφώνως ταύτη διακηρύξει. Ως έγγυήσις ορίζεται τό ποσόν δραχμών 40.000.

Η περιφερειακή Διεύθυνσις Τ.Τ.Τ. Κρήτης διακηρύττει ότι έκτίθεται εις μειοδοτικήν δημοπρασίαν ανεργηθησομένην εν Ρεθύμνη την 6 Οκτωβρίου έ.δ. ή τριετής μίσθωσις οίχηματος κατελλήλου διά την έγκατάστασιν των Τ.Τ.Τ. ύπηρεσιών Ρεθύμνης ή ίδιου τοιαύτου διά την έγκατάστασιν του ταχυδρομείου και ίδιου διά την έγκατάστασιν των τηλεγρ. και τηλεφ. ύπηρεσιών.

Ο ύπουργός των Στρατιωτικών διακηρύττει ότι την 9 Οκτωβρίου Σάββατον και ώραν 11-12 π.μ. έπιναλαμβάνεται ο δημοσίως διαγωνισμός, διά ένοφραγίστων προσφορών, συγχρότως εις τό γραφείν των Άρσων Μηχανικού Άθηνών, και Θεσσαλονίκης, διά την έκτελεσιν των κάτωθι έργων ανατοπέδου Χιλιδιχίης (Γ. Σ. Στρατού).

1) Ποσιτήρια 10 θέσεων, ενός άποχωρητηρίου 10 θέσεων, δύο σταθμών χωρητικότητας 96 κτηνών (ήτοι 4 σταθμοί των 48 κτηνών ανά δύο συνεκτιμώμενοι), εν (1) μαγειρείον 12 μονάδων, εν (1) Λουτρόν 32 άνδρών, εν έπισημα διδασκαλίας και παραμονής άνωστάτων αξιωματικών. Δεκτοί εις τόν διαγωνισμόν έργολήπται 3 τόξεως και άνω.

Έγγυοδοσία συμμετοχής εις τόν διαγωνισμόν δραχ. (110.000) διά δε την άνάληψιν της άργασίας 10 οιο έκάστου κα ταυροθηρομένου ποσού.

ΕΚΠΟΙΗΣΕΙΣ

Την 22 Σεπτεμβρίου υπό της έκμησιαστικής έπιτροπής του Ιερού ναού Άγιου Δημητρίου, της Κοινότητος «Άγιος Δημήτριος» Άθηνών (πρώην Μπαρναήτι) έκτίθεται εις πλειοδικτικήν δημοπρασίαν οικόπεδον του ναού έκ μέτρων τετραγωνικών 214,37 εις θέσιν «Καλαμάκι» Πιλαίου Φαλήρου.

Η Διεύθυνσις του Έθνικού Τοπογραφείου και Στρατιωτικού δι' ήρξεται ότι έκτίθεται εις φανερόν πλειοδοτικόν διαγωνισμόν τό κάτωθι μεταχειρισμένα και άχρηστα μη γυνήματα και έξαρτήματα την 25 τρέχοντος μηνός ήμέραν Τετάρτην και ώραν 11 π.μ. εν τω Έθνικώ Τοπογραφείω.

- 1) 2 Γκαζομηχαναί εν καλή καταστάσει, δυνάμει 20 νάμωσ 20 ίππων έκάστη, μεθ' ενός άερογόνου γκαζοζέεν δυνάμει 50 ίππων εν καλή καταστάσει.
2) 1 πιστήριον διπλοκάνανο τύπου Μαρινόνι, διαστάσεων 70 X 100 έπισκευάσιμον.
3) 1 κοπτική μηχανή χύρτου έπισκευάσιμος.
4) 1 χειριστική μηχανή έπισκευάσιμος.
5) 1 πρόσσα οιδηρά έπισκευάσιμος.
6) 1 πρόσσα ξελίνη έπισκευάσιμος.
7) 3 πρόσσει ορειχάλκιναι άχροστοί.
8) 2 ποδοκίνητα πιστήρια έπισκευάσιμα.
9) 1 άντλία διπλής ανεργείας των 6 κυβικών εν καλή καταστάσει.
10) 1 ήλεκτρο «η ήλιος» τύπου πολισιού δυνάμει 20 ίππων των 10 άχρηστον.
11) 2 ήλεκτροκινητήρας κατεστραμμένους και άχρηστους.
12) Διαφόρους άξονας μετ' έδράνων (κουζινέτων) και.
13) Διαφόρους κοινόστας και σωλήνας διαφόρων διαμέτρων και διαστάσεων.

Τό Ιον Σύνταγμα Παζικώ έκτίθεται την 29 Σεπτεμβρίου εις τόν Ιονήτη τόπον δημοπρασίαν (γονία Αλόλου-Μητροπόλεως) την έκποίησιν 120 φιατών, 110 ζευγών τσαρουχιών, 117 χλαιών εζώνων, άπάτων εζήρητων.

Ο εν τή κομπολίει «Ψαχνά» της έπαρχίας Χαλκίδος έδρεύον Έργοτικός Έλαιουργικός Συνεταιρισμός Ψαχνών Συν. Π. Ε., γνωστοποιεί ότι έκτίθεται πρός πώλησιν το έργοστασιον αυτού περιλαμβανόν 1 έγκατάστασιν παραγωγής τριτοσίου ρεμάτος (χιλιοβάτ 60) μηχανή τύπου Μ. Α. Ν. ίππων 82 και έτέρου τύπου Marshall ίππων 25 βόλε 220/45 πλήρης ήλεκτρικόν δίκτυον, έγκατάστασιν άλευρομύλου και άκίνητα διάφορα.

ΤΙΜΑΙ ΟΡΥΖΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Γλασοδάς Ιταλίας 5Α Τομαζίνι ή Πιλατούρα Λιγέτας 168 τό 100 κιλά τσίφ. Καρολίνα Ιταλίας III Λιγέτας 300 τό 100 κιλά τσίφ. Γλασοές Αιγύπτου μεγάλοι σάκκοι λίγες 15 15 ό τόννος τσίφ. Νιχάτι μάργα έλέφας Νο 199 λίγες 19 5 ό τόννος τσίφ. Νιχάτι μάργα έλέφας έξτρα λίγες 29. Μπλόρ ρός Άμερικης έξτρα φάνσο δολλ. 11,55 τό 100 κιλά τσίφ.

Άπάντα τ' άνωτέρω εις σάκκους μικρούς διπλούς των 50 κιλών μικτοβαρείς και φορτώσεως Οκτωβρίου-Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου έ.δ.

Πειραιεύς: 19 Σεπτεμβρίου 1929. ΚΩΝ Ι. ΑΣΠΙΩΤΗΣ Ναυάρχου Μπήτη 10

ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 19 Σεπτεμβρίου.— Σίτος 670, Βρώμη 480, Κριθή 450, Σίκαλις 4. Ρεβίθια 780, Άραβόσιτος ψιλός 425, χονδρός 415, άπαντα γυμνά. Άλευρα Νέλσον 510, Ζνιθ 495, έγγύρια λευκά 463, πιτυρούχα 402 σάκκος 57 κιλών. Ζαχαρώεις Τεσσαλοβαμίας 1910, καφέδες πρώτης 71, δευτερότεροι 6950, Γλασοές Ιταλίας 1250. Αιγύπτου 1240, Καρολίνας 1450. Μαυροσίπαρα 106, κοκκινισίπαρα 26 Φασόλια Σεβρίας ψιλά λευκά 1090, ζυμαρικά Αββέ 1250, προτοδεύτερα 12 Τυριά φέτα δόλαπαχα 36, ήμίπαχα 32, κασσόρια φρενίνα 59, κεφαλοτύρια 56, άστυλινη 480 τό βαρέλιον, λαμαρίνες άσπρες αβλακωτές 1130, μαζρες 720 καρφοβελόνες, 640 φυσικάια μετ' φλοιού 22, άνευ φλοιού 23, σπορέλαιον, 29 μαραθαόσπορος 20, ρέγγες HS 420 τό βαρέλιον, έλαια Μουιλής 2 βαθμών οξυτήτος 3050, Ιεράπετρας Ήρακλίου 2920 βαρέλιον δωρεάν.

Ζαχαρώεις Τεσσαλοβαμίας τράνζιτο 12 στεργλίνες, Γλασοές Ιταλίας 19,50 Άλεξανδρείας 18,75 στεργλίνες, καφέδες πρώτης 83,50 δευτερότεροι 80 σελλίνα άποθήκας Έλευθέρος Ζώνης τράνζιτο.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΚΕΚΑΣ

ΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

Σάββατον 21 Σεπτεμβρίου 1929 Γιναι Εύρωπαϊκων Δερμάτων

Table with columns for item names (e.g., Αδιάβροχα, Ριμπα Μίχτε), quantities, and prices. Includes sub-sections for 'Πώλησις χονδρική' and 'Α. Π. Γιαννοπούλος'.

Table titled 'Τιμαί έγχωριων δερμάτων' listing various types of leather goods and their prices.

Table titled 'Δελτίον ξηρών καρπών' listing prices for various dried fruits and nuts.

Table titled 'Α. Κ. Βεζύρης, Σταδίου 47' listing prices for various types of leather shoes.

Table titled 'Αθήνα, οδός Κρατίου 11 ΡΙΒΑΝΕ ΚΑΙ ΒΙΤΑΛΗΣ' listing prices for various types of shoes.

Table titled 'Τιμαί Χημικών Προϊόντων' listing prices for various chemical products.

Table titled 'Αθήνα, οδός Κρατίου 11 ΡΙΒΑΝΕ ΚΑΙ ΒΙΤΑΛΗΣ' listing prices for various types of shoes.

Table titled 'ΕΡΜΗΣ Δημήτριος Μπουζιάνης Οικοδομικά Ύλικά «Ατλαντός»' listing prices for various building materials.

Μεταξα δι' όφραματα 1050, μετρετα Κοή της ή οκά 440-500, Καλαμών ή οκά 800-850, Βουβαλί ή οκά 350-400, μετρετα έπαρχιακά ή οκά 600-700, Ήρα Κοναόλια 180-190, Ερμού 52 α' Β. Σβολόπουλος Υιός και Κευντρομπής

ΑΓΟΡΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σάββατον 21 Σεπτεμβρίου 1929 Τιμαί δερμάτων και ειδών ύποδηματοποιίας

Table listing prices for various types of shoes and leather goods, including brands like 'Αγελάδες', 'Αραβικά', and 'Αδιάβροχα'.

Table titled 'Μισούλη 48 Πειραιεύς' listing prices for various types of shoes.

Table titled 'Μιχαήλ Πολίτης Ναυάρχου Μπήτη 8' listing prices for various types of shoes.

Table titled 'Τιμαί Ξυλείας' listing prices for various types of wood.

Table titled 'Ρητινικά είδη' listing prices for various types of resin products.

Table titled 'Τιμαί Τετων και Μπαχαρικών' listing prices for various types of spices and herbs.

Table titled 'Κέρραπος 8 Πειραιεύς' listing prices for various types of shoes.

Table titled 'Τιμαί Βάμβακος' listing prices for various types of cotton products.

Table titled 'Αγορά Παρραφίνης' listing prices for various types of paraffin products.

Table titled 'Τιμαί είργασμένων Δερμάτων' listing prices for various types of leather goods.

Table titled 'Αγορά Έλαιών' listing prices for various types of oil products.

Table titled 'Τιμαί τσίφ Πειραιά γυμνά' listing prices for various types of shoes.

Table titled 'Αγορά Έλαιών' listing prices for various types of oil products.

Μεταξα δι' όφραματα 1050, μετρετα Κοή της ή οκά 440-500, Καλαμών ή οκά 800-850, Βουβαλί ή οκά 350-400, μετρετα έπαρχιακά ή οκά 600-700, Ήρα Κοναόλια 180-190, Ερμού 52 α' Β. Σβολόπουλος Υιός και Κευντρομπής

سلامت

۱۳۳۶

سیاسی، اجتماعی، بومی، غزنی

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

سنه لکی آتی آتی
داخل: ۵۰ ۲۸
خارج: ۶۵ ۳۵

آبونه لره هرايك ابتداسنده
قید اولتور.

مخالفت متحده سیاسی ظفرینی ملتک آرزو ورأیله بوتون یونانستانده تأمین ایلدی!

«ظلمک طوی، وارکله سی وار؛ قلعه سی وارسه - حقه ده بوکولمز قولی دوغز یوزی واردر.»

خلقک سوزی حقه سوزیدر «...! ملتی قربان ایدهنلر میجه قربان اولور» یاشاسون ملت یاشاسون ناطن!

مخالفت متحده نك مظفر ومحترم برسیاسی:

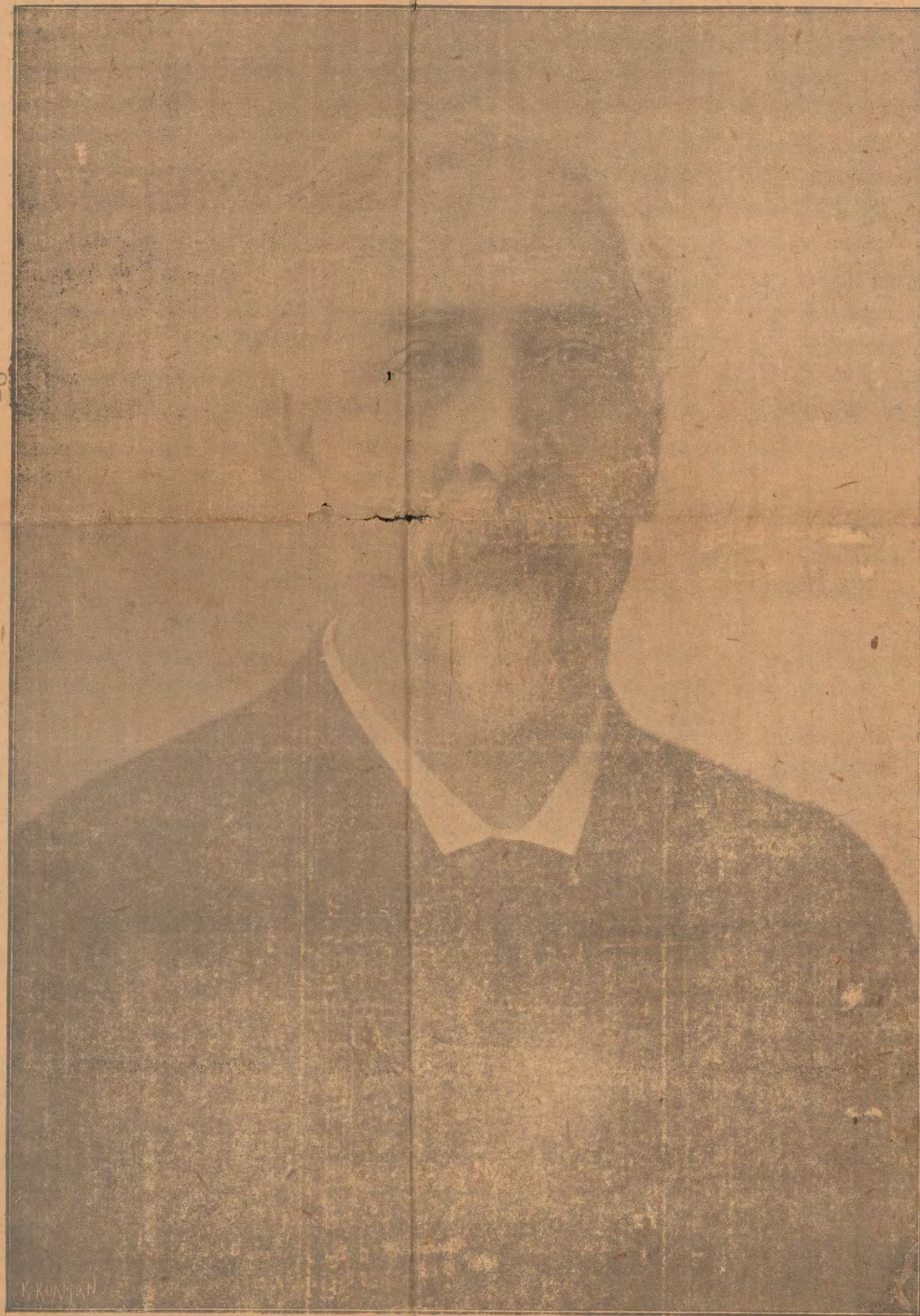
صبح ظفر

ییلار و آیلر واردی که ملتک خاطره و عنقه اوجاملری سوندوررلمش حق و قانون اطرافنده کی خلیلر آیفار ائنده چیکنه نمش، مختلف ولایتده هر طرف سکوته وارمش، ملتک وارلنی ارستده بايقوشد اوتمکده بولتمشدی...

قرداشلرک وطنداشلرک چکه لری کلیدلمش و حس و طمع ایله اشم لرک تسکیت چالیشمسی و حربک ملمون صدالری قولاقارده طین انداز اولمده بولتمشدی. سکون دورلری حیل و فساد استخلاف ایله مش شهرلرک سمارنده اختلال یانغینری باش کوسرتمشدی. فورطنلر تون شدیه وران ایدیر، بیلدیلملر باغریلمز یاقبور و بتون ملت ییقلماز بر شاهه حانده اصلانه کورت ایدیبوردی. بو سکوته رغماً هر طرف قاورولور قان و عدالت برلده سورو. نیور تازیندن دهایولک بر بلاغته عصرله ظلمی استبدادی هاقیران بتون بلدهل ابرندن قاره بلوطار کچوردی.

ملت موجودیتی، حق حیات قانویسنی ضایع ایلبوردی هر شی ده عصر تمدینک امثالی کوسرته یه جکی بر بغاعت کوزه چارپیور هر طرفده احراض بناری قورولوبوردی!

محترم ملت، معزز قاره و چوق اصل منتخب! قره کونلر کچدی. ماضی تاریخه قاریشدی. اوزرمزده کی سینات مصائب قالیقور، و دنیا ظلمک، ملتک یالکنز باغریخی یاردلیننی و کوسلرده کی حریت و وطن عشقه چیرینان قبلره دو قونمدیننی آکلایور...

Handwritten signature or name in Persian/Arabic script.

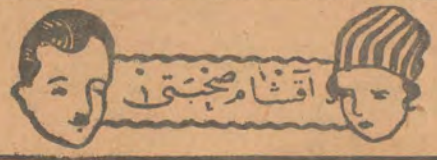
سماقی نامه بو کوندن صلح و سکون فداکارلغه دعوت ایدیبور و بتون دعوتلر مزه اجابت ایدهن محترم و معزز ملتدن بونی ده قبول ایدمچکلی امیدیه طلب و رجا ایله یوزر.

دوکون قان و اونلرک آرقدده بر اقدیننی چوققلرک و طول قادیلرک کوز یاشلری، ملتک حقی اثبات ایدر...

او حقیدر و فقط حق نامته یابدیننی فدا. کارلرک نمراتی اقطاف ایچن شمدی به قدر اولدیننی کی و قاریخی محافظه اتلی و رأیله ابراز ایتدیکلر رشد یاسینسی سکون ایله توج ایله ملیدر.

هیجانلر، قاصیرغملر، روزگارلر سلطنت و تاریخ نامته مبدل سکون اولمی ملت، وطنک و کندینک حریتی حق ایچون دون اولدیننی کی بو کونده وقار و سکونتی محافظه ایدمک حق و حریت و سکونک بر آریلماز یولدش اولدیننی اثبات و غایه نامته سکونتی محافظه ایلبیدر.

یاشاسون ملت و حق
یاشاسون حریت و سکون

برغزل مستزاد

اسرار کفانه
- افکار هب بنه اولمش بولتمش.
- کونش دوغوش، او فوسندن او ایش
ناری یار.
اونک مخمور چهره سی در کورونه،
اونک زرتار ساچاری در سورونه.

موجه دار
ایدهن خفیف، لطف آسن، روزگار،
صوکرا بورا اولوب ایدر سه تا، و مار.

نه حکمی وار،
کوزومده وار بنه رنگلی کوزلکترم؟
کورور کوزم یازی فیتی بهار نیم...

باقی قفادار

آفرینمی پاتلا تیرسه ک قترادم،
چونکه آیینق یاشامقدن بیزارم،
بک بیزار!

مظلوم

- ۲۳- غریق بولوس سارافانوس
- ۲۴- کیریاقوس قوجانوس
- ۲۵- میلیتادیس ظافیر بولوس

مخالفت متحده دائره انتخابیه مر، مبعوث نامزدلری ایکن ملتک انتخابیه مظهر اولان ذوات

۱- بورکوزهاچی بورکو	۲- طاشقو یانولی	۳- مجارندن
۲- سابق مبعوث	۳- مارقو شتو دوریدیس	۴- وکلای دعاویدن
۳- شتو دوروهایچی دیمترو	۴- نیکولایوس قولاندروه	۵- نیچاردن
۴- طیب	۵- سولیوتس نیکولاییدیس	۶- غزیه مدیری
۵- ۱۸- زسی ساوارقاس	۶- کمال الدین صالح	۷- بک سابق مبعوثلردن
۶- ۱۹- آمانول قاقوس	۷- دری عزت	۸- شش بش عبیدی
۷- ۲۰- دیمترو بوس چلوبولوس	۸- شش بش عبیدی	
۸- ۲۱- اسپریاس		
۹- ۲۲- نیکولایو یرمانوس		
۱۰- ۹- حمیدک زاده علی رضا		
۱۱- ۱۰- یورکیوس غلکساندر		
۱۲- ۱۱- ایساق شافی		
۱۳- ۱۲- داوید آلقاناقی		
۱۴- ۱۳- پومالاح		
۱۵- ۱۴- آنکوس پایازا خاربو		
۱۶- ۱۵- خرستودولوس غرویلوس		

ΣΤΑ ΠΕΤΑΧΤΑ

ΜΕ ΤΟΝ ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟ
ΣΕ ΘΡΑΚΗ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΣΚΕΨΕΙΣ, ΑΝΕΚΔΟΤΑ, ΕΠΙΣΟΔΙΑ

Εἰς τὰς παρούσας σημειώσεις θὰ περιορισθῶμεν στὴν ἀναγραφὴ χαρακτηριστικῶν σκηνῶν καὶ ἐπισημοῦν ἀπὸ τὸ ἑξαετασικὸ ταξεῖδι τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου εἰς τὴν Μακεδονίαν. Αἱ γενικαὶ γραφαὶ τοῦ ταξιδίου, τὰ μεγάλα δηλαδὴ αἰτήματα τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ, αἱ χαίνουσαι πληγαὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας, διεξετραγωδήθησαν ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ λαοῦ, αἱ προγραμματικαὶ δὲ ἀπαντήσεις τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου, ἐλέγχθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιον, ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ ἐδημοσίωσεν ἡ «Πατρίς» ἐκ τηλεγραφικῶν ἀνταποκρίσεων ἀπὸ τὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν σταθμοὶ τῆς διαβάσεώς του.

Τὸ ταξεῖδιον τοῦτο, τοῦ ὁποῦ, οὐκ οὐδέποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα, θὰ ἔχῃ κάποιον ἱστορικὸν σταθμὸν διὰ τὴν διοίκησιν τῶν Βορείων τμημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐνομίσαμεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸ προσέξωμεν περισσότερον. Καὶ τότε, ὅποτε ἐτελείωσεν, θεωροῦμεν ὑποχρεωσίν μας νὰ σημειώσωμεν μερικὰς ἀρανεῖς εἰς τὰς γενικὰς γραφάς, λεπτομερείας του, ἀλλὰ οὐσιαστικὰς καὶ προσδεδύσας τελειότεραν τὴν μορφήν καὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἀποκρίσεως τῆς διαγνώσεως πρὸς θεραπείαν τῆς.

— «Αὐτοδιοικήσεις μόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπάρχει. Σημαίνει δὲ ὁ δόσος καὶ τοιοῦτης», διοίκησιν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξουσιάζουσας ἀπὸ τὸ Κέντρον.

— «Αποκεντρώσεις εἶναι ἡ διοικήσεις τοπικῶν ὑποθέσεων, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιμέλειας τοῦ κέντρου». Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς εὐρίσκει ἕναν ἄλλον ὅρον τῆς Διοικήσεως, ἡ ὁποία θὰ δοθῇ εἰς τὰς Νέας χώρας. «Ἀποσυγκέντρωσις».

Δηλαδὴ, ὡς ὁ ἴδιος τὴν ἐπεξήγησεν, ὁ ἐπιστημονικὸς ὅρος τῆς ἀποσυγκέντρωσεως εἶναι: διοικήσεις ὑποθέσεων ὑπαγομένων εἰς τὸ Κέντρον, διαχειριζομένων ὁμοῦ ὑπὸ κρατικῶν ὀργάνων ἄνευ προσφυγῆς εἰς τὸ Κέντρον. Ὅπως εἶναι ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία, ἡ κτηματορικὴ κ.λ.π.

Καθὼς δὲ βαθύτερα ἠνύνησα ἀπὸ τὰ λόγια του, ἔχει ἕνα ἐντελὸς διὰ τοῦ διοικητικὸ ὄργανον, νὰ ἐφαρμόσῃ, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἔ λ λ η ν ι - νό ν.

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐφαρμοσθέντα, κατὰ τὴν γνώμη του, διοικητικὰ συστήματα δὲν ἐστάθησαν, οὔτε ἄλλα θὰ σταθῶν, γιὰτὶ δὲν ἦταν ἑλληνικά.

— «Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα, ἔχομεν μίαν γενικωτέραν ἀντίληψιν, ἀπορρέουσαν ἐκ τῶν πραγμάτων, χωρὶς νὰ εἴμεθα καὶ ὁπαδοὶ τοῦ συγκεντρωτικοῦ».

— «ἔχομεν ἤδη, ἀπὸ καιροῦ ἀποκεντρωσιν εἰς τὰς Κοινότητας καὶ τοὺς συνεταιρισμοὺς».

— «Ἐπισκοπήσατε καὶ ἴδετε τί ἔχει γίνῃ εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς αὐτοὺς!...»

Κατὰ τὸ ταξεῖδιον ἐγένετο λόγος περὶ ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφαρμόσουν τοὺς νόμους. Ἡ κοινότητα σιγά-σιγά ἐγλύστρησε εἰς τοὺς Δημάρχους καὶ ἐστάθηκε στὸν Δήμαρχο Πατρῶν. Ὁ κ. Μιχαλακοπούλος ἀπὸ εἶπε τὰ καλά τοῦ μακαρίτου Βότση, στὸ τέλος ἀφῆκε νὰ τοῦ ξεφύγῃ μὴ κρυφῆ του σκέψης: — Μοναδικὸς δήμαρχος γιὰ τὰς Πάτρας, θὰ ἦταν ὁ Γκότσης.

Μέσα εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Μητροπόλεως Κοζάνης, ὅταν πήγαμε, εἶδαμε, ἕνα σωρὸν μεγάλων εἰκόνων τοῦ Καραϊσκάκη, κορναρισμένων καὶ ἐτοιμῶν πρὸς ἀνάρτησιν.

— «Ἐχετὲ καμμιὰ γιορτὴ γιὰ τὸν Καραϊσκάκη, ἐρωτήσαμε τὸν Μητροπολίτην Κοζάνης Ἰωακείμ. Γιατὶ αὐτὴ ἡ πληθώρα τῶν εἰκόνων;»

— Κάποια πατριωτικὴ εἰσαγγελία ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, μᾶς ἀπήντησε, μᾶς τίς ἐστεῖτε γιὰ νὰ τὴν ἀναρτήσωμε εἰς τὰ σχολεῖα. Ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ ἐννοήσω γιὰτὶ μᾶς ἐστεῖτε ἕλε κ.λ.π.

— «Ὡς σύμβολον, τοῦ ἀπαντήσαμε, τῆς εὐεξίας καὶ χορτασμοῦ τοῦ λαοῦ».

Στὰ Καλλιόρια τοῦ παρουσιασθέντα μερικὸι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐπιτραπῇ νὰ φύγουν εἰς Ἀθήνας. — Δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε ἐδῶ στὴν ἐρημίαν.

— Ἐγὼ νομίζω, τοὺς ἀπήντησεν, ὅτι περὶ ἐρημίαν εἶναι εἰς τὴν Ἀθήνα. Ἐδῶ, καὶ ἂν σοῦ συμβῇ τίποτε, ἔχεις καὶ ἕνα φίλον ἢ ἕνα συγγενὴ νὰ προστρέξῃ καὶ νὰ σὲ βοηθήσῃ. Ἀλλὰ στὴν Ἀθήνα ὅλοι εἶνε ξένοι καὶ ἀγνωστοί. Καὶ ἐκεῖ εἶναι ποῦ ὁ ἀνθρώπος αἰσθάνεται τὴν ἐρημίαν του, τὴν μοναξιά του καὶ τὴν ἀδυναμίαν του!

— Ἐγὼ τὴν ἰδέαν καὶ ὑποστηρίζω ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Θράκης καὶ τοῦ Πόντου ἦσαν 3, 000, 000. Πῶς θὰ μπορούσαμε νὰ κάνομε μὴ στατιστικὴ τῶν ἀπολεσθέντων; Διὰ τῶν διδασκάλων τῶν προσφυγικῶν συνοικισμῶν ἢ διὰ τῶν ἱερέων.

Καὶ προχωρῶντας εἰς τὰς σκέψεις του εἶπε τὴν ἐξῆς φοβερὰν καὶ ἀγνωστον ἀλήθειαν: — «Ἐστὶ θὰ πείσωμε καὶ τὴν Εὐρώπην ὅτι εἴχαμε καὶ χάσαμε. Γιατὶ ἡ Εὐρώπη ἀκόμα νομίζει ὅτι δὲν εἴχαμε τίποτε ἐκεῖ!»

Αὐτὸ, πιστοποιούμενον ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς πρῶην ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν, δράσεως εὐρωπαϊκῆς, εἶνα ἀνίκηστον καὶ ἀπελπιστικὸν διὰ τὴν ἑλληνικὴν προπαγάνδαν εἰς τὸ ἑξωτερικόν, τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους!

Εἰς τὸ Μπογατσικόν εἰς παρόλινα τῶν χωρικῶν ὅτι διὰ φύλλου πῆδημα ὀδηγοῦνται εἰς τὰ δικαστήρια, διότι δὲν γνωρίζουν ὄλους τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, εἶπε τὰ ἐξῆς, γιὰ τὴν ἑλληνικὴν πολυνομίαν:

Γιὰ τὸ μικρὸν Μπογατσικό, ἀκού-

Ὁ κ. Μιχαλακοπούλος

— «Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα, ἔχομεν μίαν γενικωτέραν ἀντίληψιν, ἀπορρέουσαν ἐκ τῶν πραγμάτων, χωρὶς νὰ εἴμεθα καὶ ὁπαδοὶ τοῦ συγκεντρωτικοῦ».

— «ἔχομεν ἤδη, ἀπὸ καιροῦ ἀποκεντρωσιν εἰς τὰς Κοινότητας καὶ τοὺς συνεταιρισμοὺς».

— «Ἐπισκοπήσατε καὶ ἴδετε τί ἔχει γίνῃ εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς αὐτοὺς!...»

— «Ὡς σύμβολον, τοῦ ἀπαντήσαμε, τῆς εὐεξίας καὶ χορτασμοῦ τοῦ λαοῦ».

— Ἀπεναντίας, τοὺς ἀπήντησε. Σεῖς εἰσθε ἡ μαγιά.